

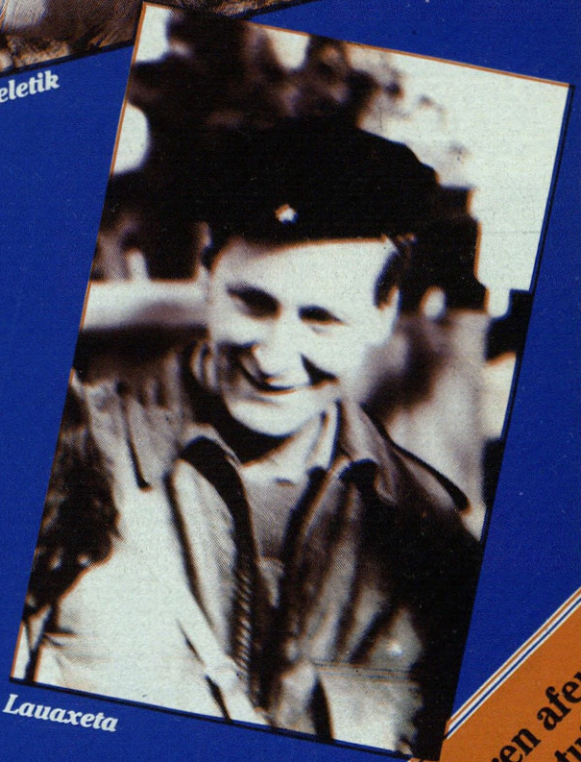
ARGIA

1986 Azaroa 23 — XLIX urtea — 1126. zenbakia — 130 pezeta (BEZ barne) / 7 libera

**Zinema
Euskadin:
eginaren
eginez
heldutasun
bila**

Kareletik

Lauaxeta

**El Perdon-eko kuartelaren afera
TANen sartzearekin lotuta**

EKO

EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

EKO LASARTE

Loidi auzoa, z/g. Tel. 36 12 79
LASARTE

kirolzaleen zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

Populismoz busti dira partidu politiko guztiak. Sorpresaz baino gogorkeriaz dago beteagoa hauteskunde kanpaina. Hasiera bera, arbitrorik gabeko lasterketa baten antzekoa izan da: txartelak eguna baino lehenagotik zeuden erasten hasiak, eta azaroaren 14aren gaueko 12ak baino lehen korrika zebiltzan alderdietako militanteak. «La Gaceta del Norte»k HB instituzioetara doala iragarri du lehen orrian. Errukirik gabe ekin diote guztiek. **13. orrialdean.**

23an manifestaldi handi bat egin nahi da Iruñean El Perdon-eko koartelaren aurka. Duela aste batzu aipatu genuen gai hau orrialde hauetan. Berrir gairi lotzen gatzazkio, datorren igandean, azaroak 23an, Iruñean izango den manifestaldia dela eta. Jakina den bezala lehengo larunbatean Madrilgo gobernuaren delegatuak ez zuen utzi traktoreen karaban Iruñeraino hel zedin. Juan Manuel Sarasibarrek mintzatu gara horretaz, koartelaren kontrako koordinakundekoa bait dugu berau. **22. orrialdean.**

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparraidean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

1.126. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

13.— Ttanttaka. **E. Galar.**

14.— Populismoa nagusi kanpaina gogor honetan. **I. Zubiondo.**

18.— Nazioartekoa. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

20.— Madrilan erakutsi dira astebetzez informatikaren aurrerapenak. **Agüña.**

22.— 23an Manifestaldia El Perdon-eko koartelaren kontra. **J. Alonso.**

24.— Kenya-n aurkitu da giza eboluzioaren arbasorik osotua. **Elhuyar-eko Olatz Rico.**

26.— Hauteskunde kanpainen erdian ARGIA txapeldun.

27.— Zinema Euskadin: egina eginez, heldutasun bila. **I. Goitioltza, J. Landa.**

36.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

37.— Kultur ataria. **Sabin.**

38.— Intxisu ikastolak ezin jo publikotasuneruntz. **ARTURO.**

40.— Mari Puri Herrero: «Pinturaren mundua ezinezkoen mundua». **L. Mintegi.**

42.— «Harrizko Aresti hau», Maskaradaren eszenarako muntaia galanta. **G. Arrese.**

ETA BESTE

47.— Krossa: belgikarren garaien aparta Euskal Txallengean. **G. A.**

48.— Denborapasak.

50.— Azkena: **Pablo Sastre.**

Euskadiko zinemagintzaren bidegurutzeak eta korapiloak praktikan ari dira erabakitzen, gogoeta edo erreflexiorako kasik denborarik hartu gabe. Gustatu edo ez, eginaren eginez ari da Euskadiko zinema bere heldutasuna eta nortasuna bilatzen. Iazkoan nozitu dugun urritasun erlatiboaren ondoren, ugaritasun neurri berean erlatibo batera pasatu gara 1986 urte honetan. Egoera horren balantze eta azterketa sakona burutu dute Goitioltza eta Landa, **27. orrialdetik aurrera.**

Askaso gehiago ikusi ahal izango ez den antzeslan bat aurkeztu du «Maskarada» taldeak: «Harrizko Aresti hau». Maskaradaren eszenalan galanta, gure erredaktoreak ikusi duenetik. Gabriel Aresti zenaren omenez hainbeste ekitaldi antolatutako diren honetan, bere obra konpletoren argitaratzea ere martxan dagoen, antzerki obra anbiziatsu hau aipatu nahi izan du Maskarada taldeak. **42. orrialdean.**

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Eñrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elsegui, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Belta', Alfontso Martinez, F.J. Mendiuren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriñana, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Mikel Ubillos, Urederra.

Marrazkilaria: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefona: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 130 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1986. urterako harpidetza sarriak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....4.800 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....330 libera.
Estatu Espainola.....4.800 pezeta.
Beste atzerriak.....6.800 pezeta.
Airez.....10.000 pezeta.

AZAROA 23 AZAROA 29

azaroren 24ean
ilbehera

mareak: (azaroren 23an)
gora: 08.13 eta 20.59
behera: 02.02 eta 14.48

eguzkia: (azaroren 23an)
irten: 08.11
sartu: 17.52

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Mikel Mendizabal

Titulua: TXALUPA saila, hiru ipuin
Egilea: Egile ezberdinak, J. Ormaza-
balek itzulua
Argitaletxea: ELKAR
Ezaugarriak: Hamasei bat orrialde-

ko liburuak, 245 peztale bakoitzak.
Zortzi-hamar urtetako haurrentzat eginak dira TXALUPA saileko azken hiru liburuak. Orain dela hiru urte hasi ziren ELKAR, LA GALERA eta GALAXIA argitaletxeak, ipuin bilduma hau sortu nahiean. Beraien helburua, Catalunya, Galiza eta Euskal Herriari, literatura arloko aukera berria eskaintzea zen eta beste aldeaz, ilustrazioak merezi zuen atentzioa bultzatzea.

Honela LA GALERA katalanez eta gaztelaraz, GALAXIA galegoz eta ELKAR euskaraz, prestatu zituzten lanak, geroago bakoitzak bere hizkuntzara itzuli zezan.

Catalunyatik ARRA-TOIEN ZENBATZAILEA. (M: Dolors Alibés i Riera eta Pau Estradak)

Ikas gela bateko historia kontatzen digu. Haurrak gelan arratoiak direla konturatu ondoren, izugarritzko iskanbila sortu da. Behin eta berriz, irakasleak ezin bereitu ditu haurren instintoak, eta asanblada egin ondoren, arratoiak ez akatzea eta hauen zentzua egitea erabakitzen dute. Ipuin hauetan ohitura den bezalaxe bukaera ustegabekoa dugu.

GANBARAN FESTA. (M: Victoria Moreno eta Lola Blázquez)

Galizako herri txiki batean, ganbara zahar bateko panpinak kontatzen digu ipuin bitxi hau. Eujenía panpinak, txolarrea, xagua eta katua ditu kuadrilako lagunak. Katua hasarre dago jana topatzen ez duelako, eta hona hemen kuadrilaren gora-berrak, lagunaren sabela bete nahirik.

Euskal Herriatik TXIMINO GIXAJOA (Seve Calleja eta J.M. Muñozek)

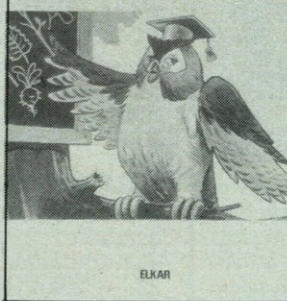
Anixia neskatoari, tximua opari egiten diote. Hau ez da oso lasaia eta hamaika istilutan sartzen dira bi lagunak. Azkenean, Anixiak, arazoa konpontzeko bidea asmatzen du.

Liburu erreze eta interesgarriak. Kalitatezko marrazkiak espresio eta mugimenduz beterik. Hauek, orrialde bakoitzean azaltzen dira, irakurketa oso lapaitza ez dadin izan.

KUXKUX 3

irakaslearen gidatiburua

O.H.O. 3 maila

Titulua: KUXKUX 3

Egilea: Lan talde bat

Argitaletxea: ELKAR

Ezaugarriak: 71 orrialde.

KUXKUX liburu saila, mailaz-maila O.H.O.ko Esperientzi Arloa bideratzeko material lagungarria da.

Lehen zikloko bi mailatarakoa osatu ondoren, KUXKUX 3.a O.H.O.ko 3. mailari (Erdi Zikloko lehenari) lotu zaio oraingoan, aurrekoen ildotik emaitza bikoitza kaleratuz. Alde batetik badira zazpi gai lantzen dituzten bi liburu ikasleentzat (bigarrena laister argitaratzekoa), eta bestetik GIDALIBURU hau, gai horiek ahalik eta hobekien erabiltzeko aholkuak azaltzen dituen.

Orohar, KUXKUX-ek di-tuen helburuak hauetxe di-ra:

— Irakurketa finkatu.

— Elkarriketa eta ahozko espresioa landu. Elkarriketak eta ideia-etzabai-datze eta trukatzek duten garrantziaz jabetu.

— Metodo zientifikoan lehen urratsak ematen hasi.

Eta horretarako, testuliburu mordoak arakatu eta Eusko Jaurlaritzak emandako orientabideak kontutan izanik, gai hauek lantzen di-tu:

1. ATALA: (dagoeneko argitaratua)

1.— LANDAREAK.

2.L GIZONA ERLAZIO-NATU EGITEN DA.

3.— HERRIA.

2. ATALA: (laister argitaratzekoak)

4.— ANIMALIAK.

5.— GURE MUNDUAN.

6.— JANARIAK.

7.— URA, AIREA, KUTSADURA.

KUXKUX 3.aren prestake-

tan, Gipuzkoakok eskola desberdinetan Erdi Zikloan lanean diharduten zortzi irakasle aritu dira buru-belarrri, eta guztien koordinatzaile gisa, Jesus Mari Olai-zola, «Txiliku».

Aldizkariaren izena: PLAZARA

Ezaugarriak: Irungo udaleko

euskar kontseiluaren aldizkaria, 6-garren zenbakia, 225 peztale.

Asko indartzen ari dira lurralde berezietako aldizkariak: Honela derrigorrez, publikazio hauen kalitatea handitzen ari da eta hona hemen beste adibide berria. Beti beazala literatura, komikiak, entrebistak, lurraldeko berriak, bertsoak e.a. Hamairu artikulua ezberdin oraingo honetan PLAZARA-RA aurkeztu dizkigunak. Aipagarrienak Hondarrabiko arrantzele bati egiten dioten entrebista. Ondoren J.A. Loidik toponimia buruzko artikulua. Autoreak dienez, hamaika leku ezberdin ditugu Euskal Herrian, landare izenez osatuak. Toki batzuen izenak ez omen du inongo zalantzarik, bestetan ordea oso eztabaigarria izan daiteke. IRUN adibidez, aldizkariaren sorterria, iritzi oso ezberdinak azaldu izan dira, hemen ere landare batean topatu dutela jatorri posiblea: 'I(H)IA-(junco) delakoan. Loidik adibide pila azaltzen dizkigu zuhaitz, landare, hosto... eta herri-izenen arteko erlazioan. Bestalde Interesgarria ere, J.M. Satrustegi Euskaltzaindiako idazkariarekin egindako elkar-hizketa. Bertan Nafarroako euskararen egoera

azaltzen digu, probintzi hartako linguistika-lurralde bakanaketa ezarritako margina-zioa zalatzen.

Aldizkari jatorra orokorrean, artikulatu batzu onak eta besteak berriz ez hain onak. Tira ba aurrera, eta lan mota hauek izan dezate-la merezi duten arrakasta.

Aldizkariaren izena: HABEKO MIK
Ezaugarriak: Euskara ikasten ari

direnentzat aldizkaria.
22 garren zenbakia,
200 peza.

Asko obetzen ari dira HABEKO MIK-eko egileak. Oraingo honetan ere, argumento errezak lau urrats ezberdinentzat eginda, azpian hiztegi txikia duelarik irakulea lagundu nahiean. Azken ale honetan bederatzi historio dakartza, bertako

bi kolorez horniturik. Mota guztitako gaiak, zientzi fikzioa, komikoak, historio arruntak... aipatzekoa portadako ipuina; Ugarte desertu batetako pirata batzuen borrokak, F. Fructuoso marrazki-gidoilariak eginda.

mundaiz

historia

arte

geografia

psikologia

filosofia

linguistika

euskal literatura

literatura

revista crítica del libro universitario

publicada por el departamento de literatura

1985 - 1000 copias - 1000 copias - 1000 copias

Titulua: MUNDAIZ

Egilea: E.U.T.G.-ko 'Filosofía y Letras' fakultatea

Ezaugarriak: Liburu-aldizkaria. sei hilabeterokoa, 30-garren alea.

Ez da MUNDAIZ edozein kiosko edo liburutegian aurki daitekeen aldizkaria. Bere intentzioa komertziala izatea ez bada, (800 bat ale argitaldi bakoitzeko) artikulatu interesgarriak dira, tratamendu oso zehatz eta zientifikoz eginak. Historia, artea, geografia, psikologia, filosofia, linguistika, bibliografia, dira normalki aztertzen dituzten gaiak. Bertako artikulatu asko gure herriarekin zer-ikusi handia izanik ere, gehienak gazteleraz idatzita daude. Norbaiti aldizkariaren arpean egitea interesatzen bazaio, Donostiako E.U.T.G.-ra deitu idatzita (-943) 273100- zenbakira, bere prezioa, 600 peza urtekoa da. Lehen esan dudana bezala, aldizkaria sei hilabetero ateratzen da eta normalki ez da liburutegian arruntetan topatzen.

ASTE HONETAN NABARMEN

Urtez-urte obetzen

Titulua: ARGIA-86. Euskal kulturaren urtekaria.

Egilea: ARGIA

Ezaugarriak: Euskal kulturaren urtekaria. 247 orrialde, 1000 peza.

Hirugarren urtea da, Euskal kulturaren urtekaria kalera irten dela. Ekipo osoa bildu eta, eguneroko lanez gain, 1985ko irailatik 1986ko abuztu bitartean, urtean zehar Euskal kulturaren inguruan izan diren gertakizun garrantzizkoenak, biltzen eta lantzen ari diren hirugarren aldia hain zuzen ere.

Urtekaria 86 honek, normala den bezala, baditu diferentziak iazkoarekin, nahiz eta oror egitura berdintsa jarraitu.

Ezberdintasunetatik hasita, aipatu behar alde batera utzi dutela aurreko bi urtekarietan erabili duten sail bat, «Euskal kultura, deba-teak eta gatazkak». Horren ordainetan nahiago izan dugu «sailez sail» izeneko, zorroztzagoa mamitzea eta bertan agertzen da urtean zehar eman diren eritzi korronte ezberdinak.

«Euskararen irtenbideak» izena zeramala dossier modukoa egin zuten iaz gai horri buruz. Aurten berriz, Ipar Euskal Herriko kultur egoera zertan den aztertzea aukeratu dute, horren gainean dossier berezia prestatua dutelarik. Kultur egoera zertan dagoen, ze mugimendu ikusten diren, ze joera, ze bide ezberdin aukeratu diren... Eta kezka; Zertan eta nola txertatzen den kultur mugimendu nazional batean administratiboki eta politikoki zatiturik dagoen herri bat? Ze lotura ekonomiko, pertsonal, kultural, daude komunitate administratibo-politiko ezberdin hauen artean? Zer gehiago egin daiteke, Ipar Euskal Herria, Nafarroa eta beste hiru probintziek osatutako komunitate autonomoa euskal kultura osatzen joan daitezen?

ARGIAk gai guzti hauek pixkat landu nahiean, hone-lazatitu da urtekaria:

Urteko pertsonaiak: urte honetan Euskal kulturagintzan garrantzi handien izan duten gizon-emakumeak.

Elkarrizketak: azken hamabi hilabete hauetan entrebista interesgarriak egin izan dira, hona hemen bi pertsonai, zeregin handia izan dutenak azken urte honetan: Xabier Lete eta Martin Orbe.

Kronologia: hilabetea harturik, Euskal kulturaren gertakariak egun-egun aletzen dira atal honetan.

Sailez sail: helduen euskalduntze-alfabetatzetik hasi eta liburugintzaraino, Euskal kulturaren atal bakoitzaren azterketa.

Dossiera: Ipar Euskadin Euskal Kultura bidegurutzean. Euskal Herri osoko kulturagintzan murgildua dagoen arren, bereiztasun asko gordetzen ditu iparraldeak arlo honetan ere. Orain artekoaren balantzea, eta etorkizunerako iragar-tzen diren estrategien azalpena dakargu orriortara.

Euskal Kulturaren Agenda: zuzenbideak, zentroak, aurkibideak...

Lan gogorra egin dute ARGIA-ko neska-mutilek urtekari hau kaleratzeko. Gure aldizkaria edota edozein Euskal kulturako bide apor-yatzen duen edonork erosi beharko lukeen urtekaria. Besterik gabe irakuleei esango genieke, ez ditezala zuhurak izan eta 1.000 peztakoa despoltsikatu dezatela.

antzerkia

■ Udazken honetarako Tuterako udaletxeak prestatu duen antzerki kanpaina amaitzeaz dago, azken emanaldia azaroaren 28an izango delarik. Azken emanaldi honetan Zaragozako Imagen 3 izeneko taldeak "Coriolano" izeneko lana eskainiko du.

■ Basauriko antzerki ihardunaldien barnean azaroaren 22an Gasteiz taldeak "Aqui no paga nadie" izeneko antzeslana eskainiko du.

■ Masakarada Bilbon antzesten ari de "Harritzko Aresti hau" izeneko lana azaroaren 23a arte egongo da ikusgai Bilboko Aiala Antzokian, beraz, ez baduzue oraindik ikusi mugi zaitzte.

Azpeitiko

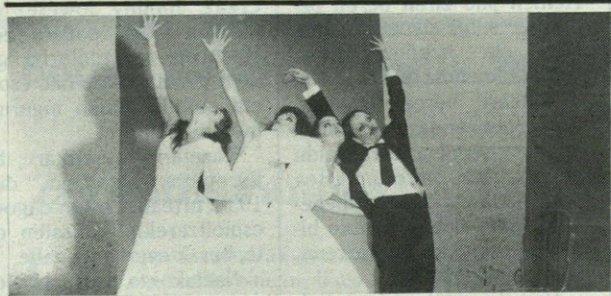
IV. Antzerki

Topaketak

Azpeitiko IV. Antzerki Topaketak ere hastear daude. Abenduaren 2an hasiko diren ihardunaldi hauetan partaideak honokoak izango dira: Taupada (Elgoibar), Ttamtaka (Hernani), Bederen (Donostia), Zintzilik (Donostia), Geroa (Durango). Azpeitiko antzerki topaketa hauetan euskaraz eginiko lanak aurkeztzen dira, gaztelerak batere lekurik hartzen ez duelarik.

Santurtziko VIII. Antzerki Astea

Santurtziko VIII. Antzerki Astea hastear dago, abenduaren 2tik 7ra bitartean ospatuko baita. Hurrengo astean informazio zehatzagoa emango badizuegu eren parte hartzaileen izenak aurrera diezazkizuegu: Pawlovsky, teatro de Alba (Zaragoza), Teatro de la Ribera (Zaragoza), Maskarada, Teatro de Viaje (Murtzia), Marlekiñe eta Gasteiz antzerki taldea.

Getxoko IV. Antzerki Ihardunaldiak

Azaroaren 7an hasitako ihardunaldia hauek hile honen 28an bukatuko dira. Honokoak izango dira bukatu bitartean ikus ahal izango diren emankizunak: azaroaren 23an kalean eginiko antzerkia **Josu eta Iñigok** eskainiko dute getxoko Plaza del Ajedrez deritza lekuann eguerdiko 12,30tan; azaroaren 25ean kafe-teatroren txanda izango da **Euskaldak** taldeak Trokazolon bere lana eskainiko duelarik, **Josu eta Iñigok** Intermezzon eta **Gotzonek** Viejo Cafen. Azaroaren 26an **Gotzonek** Trokazolon, **Euskaldak** Intermezzon eta **Josu eta Iñigok** Viejo Cafen. Azaroaren 27an **Josu eta Iñigok** Trokazolon, **Gotzonek** Intermezzon eta **Euskaldak** Viejo Cafen. Azaroaren 28 eta 29an gaueko 10,30tan **Maskaradak** "Harritzko Aresti hau" izeneko lana eskainiko du Algotako Gran Cineman. Sarrera 400 pezetatan jarriko da salgai.

23
AZAROA
29

-diskoa

Hamargarren diskoa osatu digu Imanolek

Mea kulparik ez
Imanol
Elkar

Imanolek azken diskoekin bere estiloa margotu du eta nolabait «sonido Imanol» bat badela esan daiteke, «sonido Oskorri» bat baden bezala. Entzuleak identifikatzen du. Aspalditik adiskide duen Karlos Gimenezek egiten dizkio moldakuntzak; pianoa ere berak jotzen dio, batzuetan sokazko tresnen kolorez apainduz, bestetan jazzera hurbiltzen duten pasarteak saxoz jantziz. Eta sintearekin ikutu karibeñoak ere aurkitzea iruditu zaigu. Sinte eta akordeoian Iñaki Salbador aritu zaie, hau ere azkenaldi honetan moldaketa lanetan ezaguna dena.

Nostalgia, malenkonía eta tristura Imanolen oraingo diskoko kantetan ere. Udazkena —iratzeak—, Oroi-meneko portua, Ilun-ikarak, Galdera hotzen erantzun-eza, Seaska kanta, Osin mikatz... Aspalditik bezala, Mikel Arregik segitzen du izaten Imanolen poeta gustukoena. Juan Mari Lekuonaren poema pudoretsu eta lotsati bat ere sartu digu oraingoan. Koldo Izagirreraren poema batetik atera du «Mea kulparik ez» titulua: «Nire euskaltasuna pekatu bat da, eta ez du mea-kulparik» dio Izagirrek, baina bere testuingurutik aterata, tituluak azken denboretako gertakizun bat eta ondorengo kantaldi politizatua bururaerazi dio bati baino gehiagori. Xabier Leteren poema bat ere musikatu du Imanolek, «Batzango lurra, zугan aurkitu nuen pakea».

Aldaketa handia egin du bere historian zehar Imanolek. Urrun geratu dira bere kanta politikoak, baina aurreko espermentalismoak ere piano, sinte, akordeoi eta bibolinez gozatu ditu. Irudi bat ere badu gaur Imanolek, eta euskal kantaririk kotizatuenetako bat da. Muga bat aurkitu uste diogu diska honetan ere: konposaketari dagokionez, sinple xamarrek ote diren doinu eta kantak. Koplen ebakera ezin da izan gehiagi erabiltzeko errekurtsua. Diskan zehar azaltzen den Paco Ibañezen laguntza adiskide baten eskerrona izan daiteke, edo behin eta berriro iragarri zaigun «Carpa»ren aurrerapen bat.

ARTASO

ETB

azaroak 11,02: Meza. 12,00: Klasikoen txokoa. 13,00: Haur Kirolak. 13,25: Euskadiko Aizkolari Txapelketa. 14,30: Teleberri. 14,40: Herkuloideak (m. bizidunak). 15,00: Pottokiak (m. bizidunak). 15,30: Don, Don, Kikilikon (pailazoak). 16,30: Simon eta Simon (telesaila). 17,30: Kenny Everett show (umorezko saioa). 18,00: Txoria dut maite. 18,30: Emakume bionikoa (telesaila). 19,30: Basabizitza (dokumentala). 20,00: «Spencer'en mendia» (luzemetraia). 21,30: Gaur Egun. 21,50: Laburmetraia. 22,15: Kirolez Kirol. 23,45: Amaiera.

azaroak 13,00: Pottokiak (m. bizidunak). 13,30: Kirolez Kirol. 14,30: Teleberri. 15,00: Bai Horixe. 15,30: Lur berriak (telenobela). 16,30: «Spencer'en mendia» (luzemetraia). 18,30: Haur Kirolak. 20,00: Astelehena Plastikozko gizona (telesaila). 20,30: Magnum (telesaila). 21,25: Bai Horixe. 21,30: Gaur Egun. 22,00: «Kanpoko berriemaile» (luzemetraia). 23,40: Gaur Egun.

azaroak 14,00: Plastikozko gizona (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,00: Bai Horixe. 15,05: Beltza eta arriskutsua (telenobela). 16,35: «Kanpoko berriemaile» (luzemetraia). 19,30: Barazki sorta (m. bizidunak). 20,00: «Drakula AD-1972» (luzemetraia). 21,25: Bai Horixe. 21,30: Gaur Egun. 22,00: Aurrez aurre. 22,30: Tenko (telesaila). 23,30: Gaur Egun.

azaroak 14,00: Barazki sorta (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,00: Bai Horixe. 15,05: Beltza eta arriskutsua (telenobela). 16,00: «Drakula AD-1972» (luzemetraia). 19,30: Dotakon (m. bizidunak). 20,00: Ransay gaztea (telesaila). 21,00: Aita Charlie (telesaila). 21,30: Gaur Egun. 22,00: Bai Horixe. 22,10: Mahai Ingurua. 23,30: Gaur Egun.

azaroak 14,00: Dotakon (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,05: Bai Horixe. 15,15: Beltza eta arriskutsua (telenobela). 16,15: «Police Phyton 357» (luzemetraia). 19,32: Xagu ausarta (m. bizidunak). 20,00: Emakume bionikoa (telesaila). 20,45: Vice Versa (telesaila). 21,25: Bai Horixe. 21,30: Gaur Egun. 22,00: Munduan zehar. 22,30: Borgiarrak (telesaila). 23,30: Gaur Egun.

azaroak 14,00: Xagu ausarta (m. bizidunak). 14,30: Teleberri. 15,05: Bai Horixe. 15,15: Beltza eta arriskutsua (telenobela). 16,15: «Elisa: ene bihotza» (luzemetraia). 19,32: Hartzaren irakaspenak (m. bizidunak). 20,00: Aita Charlie (telesaila). 20,30: Arkupe. 21,00: Bai Horixe. 21,30: Gaur Egun. 22,00: Kirolez Kirol. 22,30: «Boom» (luzemetraia). 24,30: Gaur Egun. 24,35: Fede Giroan.

azaroak 9,30: Superman (m. bizidunak). 10,00: Herkuloideak (m. bizidunak). 10,30: Cassie Palmeren ikarak (telesaila). 11,00: Magnum (poliziakoa). 12,00: Don Don Kikilikon (pailazoak). 13,00: Aita, be-deinka nazazu (telesaila). 13,30: Hit Parade. 14,00: Aita Charlie (telesaila). 14,30: Teleberri. 15,00: Hartzaren irakaspenak (m. bizidunak). 15,30: King Kong (m. bizidunak). 16,00: Kirolak. 17,00: Ramsay gaztea (telesaila). 18,00: Borroka libre. 18,30: Hardy'tar mutilak (telesaila). 19,30: Traste zaharren kutxa (zinema komikoa). 19,30: Noeren kutxa bizia (dokumentala). 20,20: Zergatik, panpox. (luzemetraia). 21,30: Gaur Egun. 21,50: «Eguraldia kaleetan» (luzemetraia). 23,30: Hamar ipui italiar (telesaila).

Oharra: programazio honetan egon daitekeen edozein huts edota azken orduko aldaketaren erantzukizuna ETBrena berarena da, halaber zehaztu gabeko programena.

aste honetako luzemetraiak

Normaleko ugaritasuna gaindituz

Aste honetan ETBk eskeiniko dizkigun luzemetraien kopuruak harrituta utzi gaitu. Luzemetraien eragina eta interesa handia zela bagenekien, baina honelako arrakastaz baliatzea zortzi luzemetraia eskeintzeko ez da nolanahikoa.

Beraz, zinezale den guztia aukera bikaina etxean goxogoxo geratzeko, negua gerturatzen ari zaigu eta.

Ikusteko aukeran izango ditugun zortzi filme horietatik, bi bederen, lehen ere eskeiniak izan dira eta gelditzen zaizkigun beste seirak interes desberdinekoak bilakatuko zaizkigu. Astelehen eta asteartez hor izango dira espioiak eta beti ikusgarria eta mila aldiz interesgarria izan den «Drakula» gure artean izango dugu. Esan beharra dago, ikusiko dugun Drakula hori gaur Egun bizi garen gizartean kokatua egongo dela. Aste honetan ere, bi nobeletan oinarritutako luzemetraiak izango ditugu: Tennessee Williams-en eta Arantxa Urretabizkairen nobeletan oinarrituta, hain zuzen ere. Azken hau, ikusleen artean zirrara berezia suseptuko duela iruditzen zaigu eta ikusle ugari izango duela, nahiz eta euskal zinepantailetan eskeinia izan.

Luzemetraia hauetan lan egingo duten aktoreak, txori txikiak ohiturik gaituen bezala, ospetsuak izango dira: Henry Fonda, Mauren O'Hara, Christopher Lee eta abar luze bat.

azaroak

23 Spencer-en mendia.

Zebelon aitona, Spencer-en mendia heredentzian hartu zuen orain dela urte asko. Amona ekarri zuen bizitzera ezkonberriak zirela. Hemen jaio ziren beren bederatzi seme-alabak, hauek hazi eta ezkontzerakoan aitona mendia zatitu zuen, bakoitzari berea emanaz. Clay Spencer-ek ezik, beste guztiek beraien lurra saldu zuten. Clay, bere emaztea den Olivia eta dituzten bederatzi seme-alabak hantxe bizi dira, hauetako zaharrena, Clay Boy izenekoa.

Hau ez da beste guztiak bezala, liburuak maite ditu, baita ikasketak ere, laister graduatuko den lehendabiziko Spencertarra da Clay. Hogeitaz egon da Clay Spencer mendian etxea eraiki nahian baina irabaziak urriak direnez ezingo du emaztearekin egin zuen agindua bete.

Pelikula honen zuzendaria Delmer Daves izango dugu eta antzesle nagusiak Henry Fonda eta Mauren O'Hara.

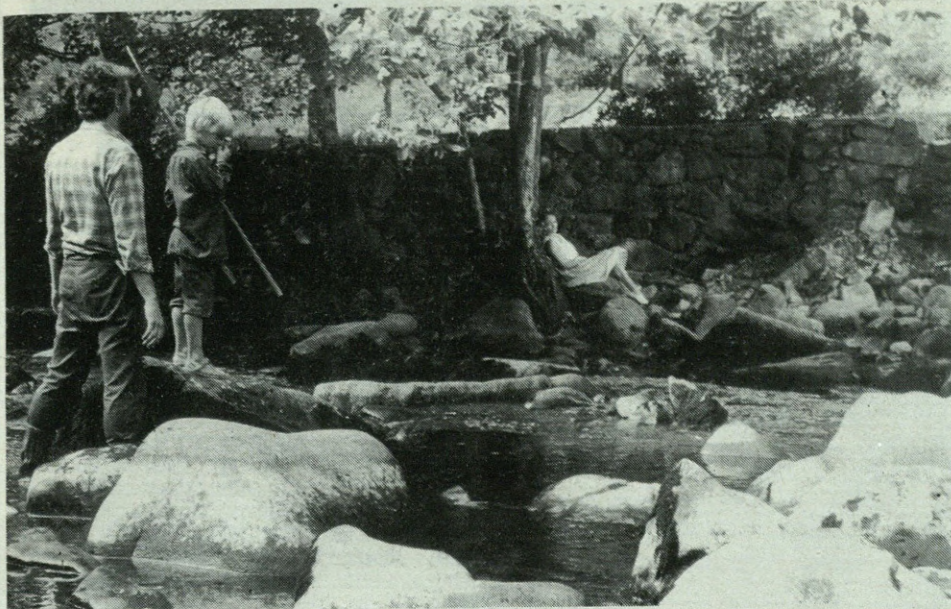
azaroak

24 Kanpoko berriemaile.

1940ean eginiko luzemetraia hau Alfred Hitchcock-ek burutu zuen. Zuzendari ospetsu honek pelikula hau burutzeko Joel McCrea, Johnny Jowesek eta Laraine Dayz baliatu zen. Hitchcock-ek ohiturik gaituen bezala, filme hau espioi eta mundu ilunen inguruan mogituko da.

Kazetari amerikar bat Europara bidaltzen dute 1938. urtean. Bertan dagoela espioitzarekin nahasten dute, berak ezer jakin gabe.

Naziak eta beraien agenteak Holandako diplomatiko bat bahitu dute eta berak daraman dokumentu sekretu horretan jartzen duena jakinerazi arte ez omen dute aske utziko. Dokumentu sekretu hori, kazetariaren herrira iritsi beharko luke lehen bait lehen. Larayne Day, Herbert Marshall-en alaba, emakume hau nazioarteko bakearen aldeko elkarte baten buru, nazien agente bat da.

AZAROA

25 Dracula ad-1972.
 Johnny Alucard-ek emaniko meza beltz bat antolatzen du gauerdian Chelsea-ko neska-mutil taldetxo batek. Kontutan izan behar da Alucard izena alderantziz irakurrita Dracula izena ematen digula.

Gau horretan ospatzen da Dracula eta Van Helsing artean izan zen borrokaren ehun urtehurrena. Alucard-ek, Dracularen eraztuna eta errauntsak gorde ditu eta horiekin banpiro beldur-

garria berpiztuko du. Bere helburua mendekua betetzea izango da, bizirik dirauten azken bi Van Helsing-ak hil beharko dira.

Jessica, bere aitona bezalaxe banpiro zientzian jakintsua dugu eta bi hauen aurka mendekua izango da. Beraz, betiko bi etsaiak, aurrez aurre, berriro ere, aurkituko dira.

Hammer produktorak 1958an Dracula pantailetan berpiztu zuenetik mila era

desberdinetara azaldu zaigu. Infernuko erregea gure artean izan dugu, gautako ametsak galerazten baina gizarte modernoan, hots, ingeles gizartean kokaturiko Drakula hau, Chelseako gaztetxoan artean, berrikuntzat jo daiteke.

Dracula ad-1972 ko zuzendaria Alan Gibson dugu eta antzesle nagusi bezala Christopher Lee izango dugu eta honekin batera Peter Cushing eta Stephanie Beacham.

AZAROA

28 Boom. Flora Goforth, dinamiko eta nahiko erokeria duen anderea, osasun onekoa, sei aldiz alarguntsa, Mediterraneoko irla harkaitsu batetan bizi da.

Bere gaztelu xelebretik pasiatzen da zuriz jantzirik, marmarka, lehenean alaituz, bizitzaren esanahiaz zentzurik gabe hitzeginez. Anderea gaixorik dago baina ez du bere burua errukitzen.

Capri azitia, maiz joaten da gaztelura, honek ere darman bizitza hutsalarekin dibertitzen da.

Chris Flanders, gehiegi onartzen ez den gonbidatua, Florarekin erlazioak izan nahi ditu baina ez du konfiantzarik lortzen, agian Chris-en begi zorrotzak argi adierazten dutelako interes gehiago Floraren diamanteetan beste edozertan baino. Anderea Chris-en bertsotaz barre egiten du baina benetan interesaturik dago.

Luzemetraia hau, Tennessee Williams-en nobelan oinarritutakoa dugu. Zuzendaria Joseph Losey dugu eta antzesle gisa banaketa ezin hobea dela deritzogu: Elizabeth Taylor Mrs. flora izango da, Richard Burton Chris flanders eta Noel Coward Capri-ko azitia izango da.

botoia sakatu aurretik

Zergatik Panpox

Larunbatean, zortzirak eta hogei-
 retan, aurretik zinean ikusi ez
 baduzue, Arantxa Urretabizkaia idat-
 zitako nobelan oinarritutako luzeme-
 traia eskeiniko zaigu.

Emakume bat, hogeitamar urte in-
 guru, ezkondua eta seme baten ama,
 senarrak alde egin diolako bakarrik
 gelditzen da. Urte batzurretan bere se-
 narra izana zergatik joan den ulertu
 nahiean saiatzen da, zergatik bertan
 behera utzi dituen bera eta semea.
 Zergatik?

Luzemetraia eta liburuaren arteko
 erkaketa onuragarria gerta dadin es-
 pero dugu.

Telesailez blai

Betekada ederra jasan beharko
 duzue Larunbatez ere txori txi-
 kiaren aurrean jarduten bazarete.
 Goizez hasten bazarete eta egun osoz
 telebista ikusiz gero zazpi telesail bes-
 terik ez duzue ikusiko.

Aste honetan zortzi luzemetria es-
 keintzen badizkigute, telesailekin zdu-
 te gutxiago egiten eta egun batez, soi-
 lik, zazpi telesail eskeintzen dizkigute.
 Tamalgarria, benetan. Gauza batzu-
 tan ugari eta bestetan hain gutxi.

Euskadiko aizkolari txapelketa

Igandean, Eguerdian kirolzaleok,
 aukera bikaina izango dugu eus-
 kal kirol bat ikusi ahal izateko. Euska-
 diko aizkol txapelketa zuzenean es-
 keini ez arren eta denok irabazleak
 ezagutu arren, polita egingo zaigu ki-
 rolari horien nekeak eta izerdiak ikus-
 tea.

Aizkorakada bakoitzaren kolpe la-
 tzak jasotzen dituen ezpalak ez dira
 nolanahikoak izango eta Euskalerriko
 txapelketa denez tongorik ez dugu
 ikusiko.

Igandean 13.25etan, Gasteiztik dife-
 rituan.

kantaldiak

■ "Azaroan Azpeitian zer?" izeneko ekitaldien barnean zenbait kontzertu ospatuko da. Azaroaren 22an Jose Luis Frantzesena organu jolearen emanaldia izango da, ondoren Julian Barrenetxea abesbatzaren kontzertua ospatuko da. Azaroaren 23an berriz, Izarraitx txistu taldeak beste kontzertu bat eskainiko du Eguerdiko 12tan Azpeitiako Zelaitxo Antzokian. bertan Juan de Antxieta Musika Eskolak eta Julian Barrenetxea abesbatzak parte hartuko dute.

■ Azaroaren 22an hernaniko Gazte-txeak antolatuta eta bertako udalak lagunduta, Hernaniko polikiroldegian arratsaldeko 8tan kontzertu bat ospatuko da. Bertan **Es-corbuto**, **RIP** eta **Ma-darikatuak** taldeek hartuko dute parte. Jasotako dirua Hernaniko Gazte-txearen alde izango da. Sarrera 300 pezetatan jarriko da salgai.

□ Getxoko Kultur Aretoan azaroaren 28an piano kontzertu bat eskainiko du Nikolas Giero piano joleak.

□ Azaroaren 29an gaueko 10,30tan Soralezuko Bergara pilotalekuan **Mikel Laboak** kantaldi bat eskainiko du.

"V. Salvatore Mitxelena lehiaketa"

Zarautzko Udalak, Euskarazko Batzordearen eraginez, euskal kultur gintzaren inguruan haurren eta beraiei zuzendutako langintza bultzatu nahian V. Salvatore Mitxelena Saria antolatu du. Lehiaketa honetan parte hartu ahal izateko, ipuin eta olerkien egileek Euskara Batzordeak finkatutako hainbat baldintza bete beharko dituzte. Hala nola, euskaraz idatzia egotea eta Zarautzko ikastetxe batean bere ikasketak egiten ari dena izatea. Gaia librea izango delarik, orijinalak beharko dute izan, partaide bakoitzak lan bat ala gehiago aurkez dezaakeelarik. Emanaldi epea hilaren 28an amaituko da, lanak Zarautzko Udaletxera igorri beharko direlarik.

lehiaketak

Kultur lehiaketak Araban

Gasteizko Aurrezki Kutxak, «Obras sociales» delako sailaren bitartez, hiru kultur lehiaketa konbokatuta ditu, denetan lanak aurkezteko epea abenduaren 31ean amaituko delarik. Lehiaketa bat, pintura, eskultura eta beste arteei dagokionez, ondoren Audio, Gasteiz eta Amurrioko aretoetan erakutsiko direlarik. Bigarren lehiaketa kiteraturazkoa da, eradaraz nahiz euskaraz, ipuia, olerkia eta saiakera arloetan, gai mugatzaile batekin: «Gasteiz eta Araba edozein esparrutan», diote. Hirugarren lehiaketa musikari buruzkoa dugu: Arabako musikaren konposaketarako IV. lehiaketa, edozein musikarientzat irekia; lau minututatik hamarretara bitarteko lanak izan beharko dute, beti ere Arabako kultur eta ohituretan oinarrituak gainera.

Euskal Arteko II. bihurtetako Zornotzan

Zornotzako Udalak, kooperatiben fondo erideak, eta «Lurkoi» udal artegintza lantegi herrikoiak, 1986.eko euskal arteko bihurtetakoaren bigarren ekitaldirako dei egin du, zeinerako epea azaroaren 27tik abenduaren 12ra bitartekoa bait da. Bihurtetako honetan parte hartzeko Euskal Herriko zazpi probintzietan jaio edo bizi diren pintore eta eskultore guztiak har dezakete parte, artelanak helbide honetara bidaliz: «Enrike Renteria Udal Erakusketa Gela, Zornotza». Partaide bakoitzak bi obra baino ezin ditu aurkeztu, gaia eta teknika librez osotuz. Jasotzen diren obrak, aukeraketa bat egin ondoren, abenduaren 20an erakutsiak izango dira urtarilaren 6ra bitartean.

Euskal kantu lehiaketa

Baztandarren Biltzarra, Leitzako Aurrerak elkartea eta Iruñeako Zaldiko Maldiko elkartea antolatzaile direlarik, paperetan galtzearekin eta ia ahaztuta dauden euskal kantak gogoratu eta kaleratu nahiean eta kantu berriak ere sortarazi nahiean «Euskal kantu lehiaketa» antolatu dute. Ber-

bertsolaritza

Bertso saioa Leitzan

azaroan

13 Leitzako Euskal Herrian Euskaraz taldeak Nafarroako Euskararen Legearen aurka zenbait ekitaldi antolatu du. «Euskarari mugarik ez» lemapean azaroaren 23an bertso saio bikaina ospatuko da. Gai jartzailea Millan Telleria izango da eta bertsolariak Euskal Herriko Bertsolari Txapelketaren Finalera iritsi zizten zortziak: Lizaso, Amuriza, Lazkano, Sarasua, Egaña, Peñagarikano, Lopategi eta Murua. Badakizue: eguerdiko 12ak laurden gutxitan, Amazabal Pilotalekuan.

«Herri Irratia» bertso paper lehiaketa

Loiolako Herri Irratiaren 25. urteurrena dela eta bertso paper lehiaketa bat antolatu du. Bertsoak bidaltzeko epea urriaren 31ean bukatu bazen ere, zera esan beharra dugu sari banaketarekin batera bertso saio bat eskainiko dela Azaroaren 28an Azkoitian. Beraz, sari banaketa beraz, lehiaketan irabazle suertatu diren bertsoekin bertso saio bikaina entzun ahal izango da Azkoitian.

«II. Basarri Saria» amaitzeaz

II. Basarri Saria izeneko bertso paper lehiaketa amaitzeaz dago lanak aurkezteko epea azaroaren 28an bukatuko baita. Bertan parte hartzeko asmorik baduzue honoko baldintzak bete beharko dituzue: gutxienez zortzi bertso osatu behar dira, nahi den gai eta neurrian. Bertso paperak bidaltzeko epea azaroaren 28an bukatuko da eta egiazko izen-deiturak eta ezaugarriak izen-goitiz gorde beharko dira. Saritutako lanen jabe egingo da udaletxean eta sari-gabeakoak eskuratzeko 6 hilabeteko epea izango du egileak.

tan, edonork parte har deza-
ke, euskaraz kantatzea eska-
tuko zaielarik banaka, binaka
edo taldeka. Beti ere kanta-
riak amateurra behar du izan.
Kantari bakoitzak kanta bat
edo bi aurkez dezake, nahi
bezalako musika laguntza
eraman ahal izanen duelarik.
Lehiaketa hau abenduaren
14an Elizondon eta 21ean
Leitzan ospatuko da. Izena
emateko epea azaroaren
30ean amaitzen da, 222105
telefono zenbakira deituaz.

ikastaroak

■ Donostian, Sadhana
loga Zentruan
abenduak 6, 7 eta 8an
masaje eta erlajazio
ikastaro intentsiboa os-
patuko da. Zuzendaria:
Iñaki Otaegi. Informazio
gehiago nahi baduzu
edota izena eman nahi
baduzu, dei 422673 tele-
fono zenbakira.

■ Hondarribiko Klink
Elkartek egun
hauetan hasiko du eratu
duen euskara ikastaroa.
Bertan parte hartu nahi
duten guztiek, beren
izena Klink elkartearen
eman dezakete arratsal-
deko 6etatik 7etara bi-
tartearen.

Defentsa pertsonala ikastaroa Urnietan

Gurea Emakume Elkartek
defentsa pertsonala ikastaro
bat eratu du oraingoan. Ikas-
trao hau astearte eta ostirale-
tan arratsaldeko 3,30tan izan-
go da Gurea Elkartean.

ihardunaldiak

Unamunoren 50. urteurrena

AZAROA

24 Unamunoren berrogeitamargarren urteurrena dela eta
Gobernu Autonomoaren Kultura Sailak eta RSBAPe-
koek antolatutik eratu dituzten ekitntzen sailean, hilaren
24rako mahainguru bat dago iragarrita. Gaia, «Unamunoren
pentsamendua» izango da. Hizlaria: Jose Luis Lopez Arangu-
ren (Complutenseko etikako katedratikoa). Bestalde, poesi
errezital bat ere izatekotan da Gasteizen 24ean, Bilbon
abenduaren 9an eta Donostian 15ean. Errezital honetan par-
te hartuko duena Francisco Valladares da.

Txillardeg Zarautzen

Azaroaren 24 eta aben-
duaren 1erako, «Txillardegi-
ren emanaldiak Zarautzen»
lemapean Irakaslegoaren
Alfabetatze Euskalduntzeak
(IRALE-k), Zarautzko Udal
Euskaltegiak (HABE-k) eta
Zarautzko Euskal Eskolak
(AEK-k) antolatzen ari diren
ihardunaldien barne, «Eus-
kal azentoaren hastapenak»
gaitzat hartuta hitzaldi bat
izango da. Hitzaldi hau
A.K.M.aren Aretoan arra-
tsaldeko 8tan ospatuko da.

«Emakumea eta Gerrate Zibila»

AZAROA

25 Egun horretarako «Emakumea eta Gerrate Zibila» le-
mapean antolatu diren ihardunaldien barruan mahain-
guru bat iragartzen da, bertan Gerrate Zibila bizi izan zuen
hainbat emakume partaide izango delarik. Partaide haueta-
ko batzu honokoak dira: Maria Bruguera, Gurutze Ciga,
Adora Garraza, Aurora Roa, Manola Rodriguez eta Dora Se-
rrano. Jakina den bezala, ihardunaldi hauen antolatzaile Na-
farroako IPEseko Emakumearen Ikasketa Saila da. Mahain-
guru hau Iruñeako Runa aretoan arratsaldeko 7,30tan izan-
go da.

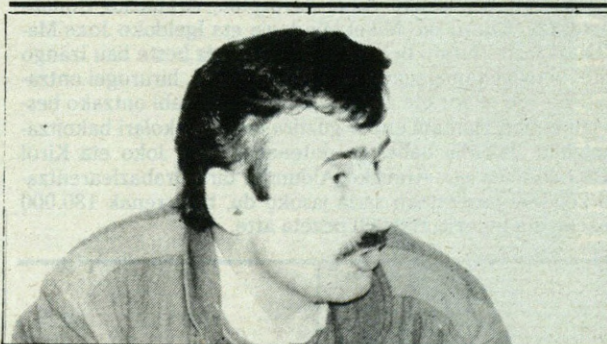
UEU Donostian

Udako Euskal Unibertsitateak (UEU) urtero bezala zenbait
ekitaldi antolatu du Donostian azaro honetarako. Azaroaren
17an hasi eta 26a bitarterarte iraungo dute Donostiako
Aurrezki Kutxa Munizipalaren Aretoan ospatuko diren ekit-
aldi hauek. Honoak dira beraz, azken egunei dagokienez,
entzuteko aukera izango dugun hitzaldien gaiak: azaroaren
24an «gatazka, gizarte-produktu baikorra» gaiatz Jokin
Apalategi Begiristain mintzatuko da. Azaroaren 25ean
berriz, «Prentsa, intelektualak eta kaptazio prozesuak» ize-
neko gaiatz Antton Azkargorta Aretxabala eta «Irrati-Telebis-
taren kontrola mendebaldeko gizartearen» deritzanaz Jose Vi-
cente Idoiaga. Azaroaren 26an mahai inguru bat ospatuko
da «Modernitateaz» izeneko gaiari buruz, bertan Emilio Lo-
pez Adan (Beltza) eta Joxe Azurmendi mintzatuko dira, mo-
deratzailea Karmelo Lanada izango delarik. Azaroaren 27an
«Inguru ezberdinetakohaurren euskararen zenbait ezauga-
rri» izeneko gaiatz Feli Etxeberria Sagastume arituko da. Az-
kenik, azaroaren 28an «Euskararen Legea: Komunitate
Autonomo, Nafarroa eta Iparraldean» gaiari buruz Patxi Za-
baleta eta Iñaki Agirreazkuenaga mintzatuko dira, modera-
tzailea Juan Mari Torrealdai izango delarik.

Ostegunetan euskaraz Getxon

AZAROA

27 «Ostegunetan euskaraz» lemapean ospatzen ari diren
ekitaldien barnean, hurrengo ostegunerako hitzaldi bat
iragarri dute. Hitzaldi hau Xabier Kintanak emango du eta
bertan aztertuko duen gaia honako hau duzue: «Lizardi eko-
logiaren poeta». Hitzaldi hau arratsaldeko 7,30tan Getxoko
Kultur aretoan izango da.

jaiak

Bizkaia

☐ Samikola, 30ean.

Gipuzkoa

☐ Ormaiztegi, 30ean.

Araba

☐ Ullibarri-ganboa, 30ean.

Nafarroa

☐ Adios, 30ean.

☐ Aizpun, 30ean.

☐ Añezkar, 30ean.

☐ Morentin, 30ean.

☐ Orizin, 30ean.

☐ Iruñea, 29an.

☐ Torres del Río, 30ean.

☐ Urdiraz, 29an.

☐ Usoz, 29an.

☐ Villanueva de Arce, 29an.

☐ Villava, 29an.

☐ Zorokiain, 30ean.

☐ Zugarramurdi, 29an.

kirolak

Hilaren 23 eta 24ean Urdulizen zaldi probak aurrera jarraituko dute. Erabiliko den harria 750 kolotakoa da, bi karretero eta 400 kilo inguru dituzten abereak.

Azpeitian azaroaren 23 eta 30ean, arratsaldean bertako Zezen Plazan ahari joakoak izango dira.

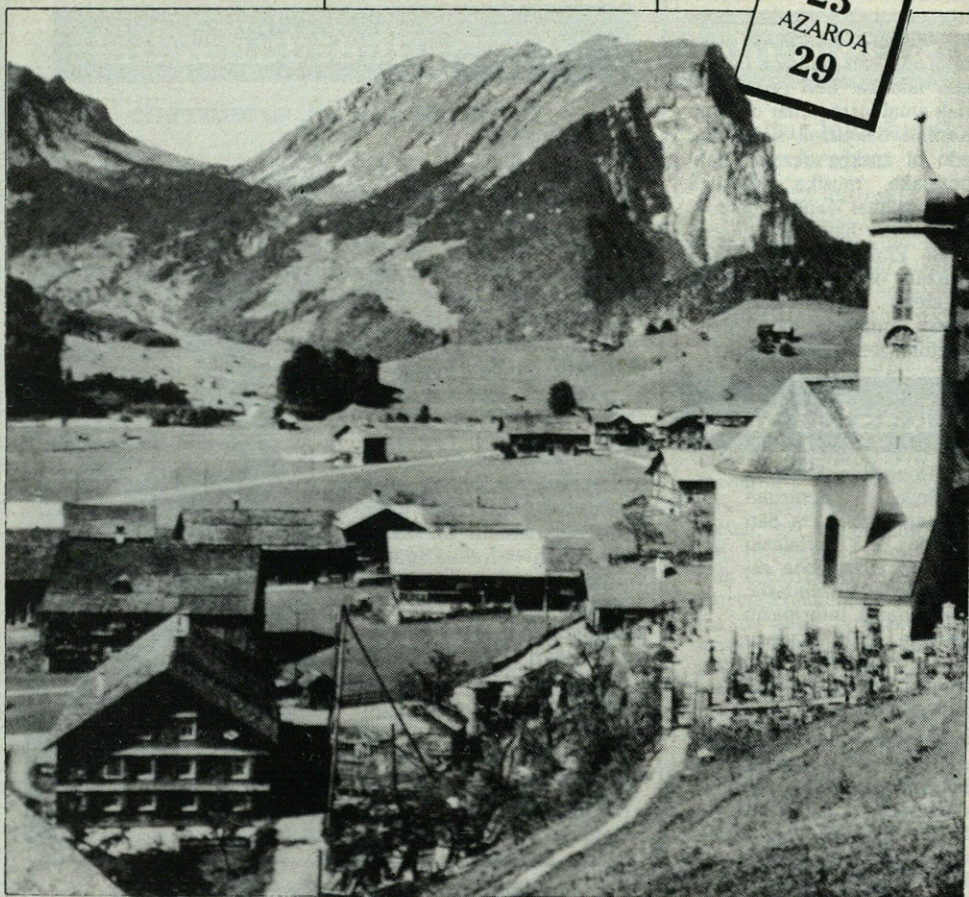
Azaroaren 30ean hasita ostiraleko Azpeitiako Frontoi Txikian goizeko hamarretan Gipuzkoako jubenil eta afizionatu mailako Eskuzko Txapelketa ospatuko da.

Aizkolari Txapelketa nagusia

azaroa

23 Datorren igandean Gasteizen Aizkolari Txapelketa Nagusia ospatuko da. Izena eman duten aizkolariak hauek dira: Leaburuko Anjel Arrospide, Aranazko Donato Larretxea, Ezkurako Mikel Mindegia eta Igeldoko Joxe Mari Olasagasti. Burutu beharreko lana berriz beste hau izango dute: berrogeitamalauko ontzako lau enbor, hirurogei ontzako beste lau enbor eta azkenik hirurogeitamabi ontzako beste lau enbor. Hamabi enbor guztira beraz aizkolari bakoitzarentzako. Jaialdia babesten dutenak Euskal Joko eta Kirol Federakundea eta Arabako Aldundia dira. Irabazlearentzako 200.000 pezetatako saria jasoko du, bigarrenak 180.000 pezeta, eta horrela 100.000 pezeta arte.

AZAROA
23
AZAROA
29

mendi ibilaldiak

azaroaren 23rako

- ☐ **Kresala** (Donostia): Belate - Saioa - Albartan - Irurita.
- ☐ **Euskalduna** (Andoain): Belate - Albartan - Irurita.
- ☐ **Ganerantz** (Porutugalete): Madariatik Unginora.
- ☐ **Mehategi Eskola**: Atxurbira, Idiazabal - Olaberria.
- ☐ **Artibai** (Markina): Ganekogorta.
- ☐ **Araitasuna** (Iruñea): Bardena Txuria.
- ☐ **Pagoeta** (Zarautz): Anboto.
- ☐ **Lagun Onak** (Azpeitia): Otarre.
- ☐ **Gasteiz**: Lauriña - Argarai - Ibañetatik Balkarlosera.
- ☐ **Gallarreta** (Gallarta): Mendibil - Pista Pasealekua.
- ☐ **Tabira** (Durango): Toloño.
- ☐ **Grupo Erdella** (Elorrio): Elorrioko herriari buelta ematea.
- ☐ **Antiguoko mendizale taldea** (Donostia): Mugaire - Ziga Albartan - Garzain.

azaroaren 30erako

- ☐ **Meategi eskualdeko mendi taldeak**: Atxurbira, Idiazabal - Olaberria.
- ☐ **Sestao**: Motxotegi, Ubidea - Otxandio.
- ☐ **Anaitasuna** (Iruñea): Pantikosako Balnearioa.
- ☐ **Gasteiz**: La Muela - San Roman de Campezo.
- ☐ **Azpeitia**: Otarre.

Gura dugun gauza bakarra benetan garena legean ere izatea da:

EUSKALDUNAK

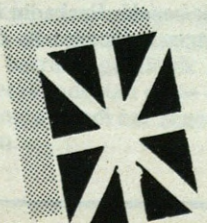

Euskadi beti

aurrera!

botua

HERRI BATASUNA

68ko belaunaldiko gazteak soldadutzara heldu dira

PROTESTA handiak izan ziren joan den igandean Hego Euskadiko lau hiriburuetan, eta baita Estatu Espainoleko gainerantzkoetan ere, soldadutzaren kontra gazte erakunde eta talde antimilitaristek antolatutik. Soldadugoa egiteko adineko lau gaztetarik bat libratu da aurtengoan, baina ez da askotan gertatuko aurtengo fenomeno. Estatu Espainolean 60. hamarkadan ekonomiare zuzpertzaren eraginez iritsitako boom demografikoaren emaitzak dira azken urteotan soldadutzara doazena, baina laster bukatuko da askorentzako «pagotxa» gertatu den hau. 70. hamarkadan beheititu zen jaiotz kopurua abiada batean, eta gero eta gutxiago izanen dira libratuko direnak, datorren urtetik aurrera.

Garaikoetxeak bere telefonoa nork «pintxatu» zuen badaki

ZARAUZKO zentrolean sartu eta bere telefonoa kontrolatzeko lanak nork egin zituen badakiela eta nahi badu Ardanari emanen dizkiola adierazi du Karlos Garaikoetxeak. Ardanak erantzun dio hobe lukeela erronkan aritzea baino xehetasun horiek Azpeitiako juezari luzatzea. Zenbait zirkulutan zabalduak dagoen zurrumurru baten arabera, Genaro Garcia Antoin bera izan daiteke Zarautzko telefono zentrolean sartu zirenetako bat izateko sospetxosoa. Ertzantzaren buruetakoa izanik ere, operazio zehatzetan parte hartzen zuen, Luzio Aginagalderen libratzean buru zenekoan agertu zen bezala.

Txomin Peillen EArekin, «Enbata» ETA kritikatzin, EMaren jarrera...

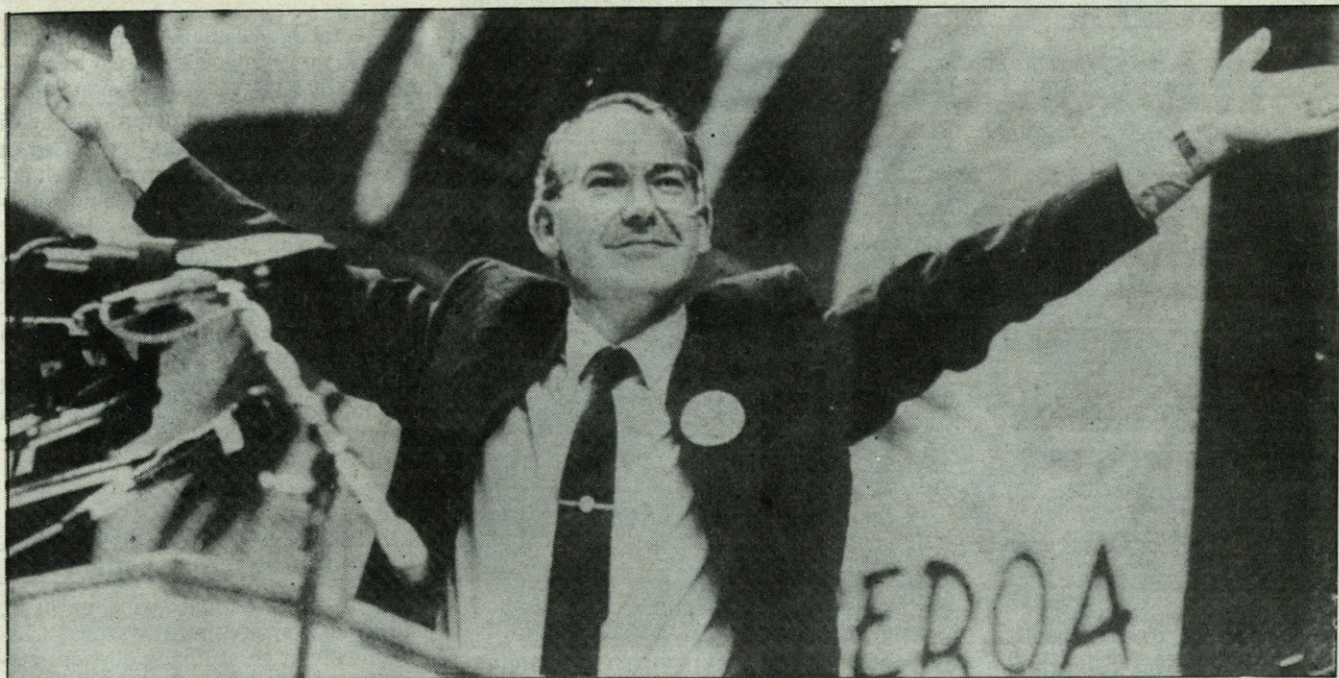
IPAR Euskadiko politikagintzan aspaldian ez bezalako alaketak ari dira gertatzen azken hilebeteotan. ETARI «Enbata» aldizkaritik eta bere inguruetatik behin eta berriro kritikak egiten zaizkio, «Yoyes»en hilketaz geroztik, eta kritikarik zorrotzena Sokoa lantegian polizia frantsesak arma ezkutalekua aurkituz geroztik bere editorialean «traizioa» aipatuz egindakoa da. Orain artean Iparraldeko abertzale gehienek Hegoaldeko erreferentzipuntua HB zutela zirudien, salbu eta PNVren adarra den «Ager» astekarikoak eta Azkaineko alkatearen zenbait jarraitzaile. Orain, EAren alde dekantatzen dira abertzale ezagunak: Jean Claude Larronde eta Piarres Xarriton izan ziren estraineakoak, eta Bilboko mitinean mahai-buruan Txomin Peillen agertu zen. Errefuxiatuen munduarekin eta HBrekin erabat etenean ageri den EMA taldean, aldiz, Hegoaldean KAS alternatiba defenditzen dutenekin identifikatzen direla dioen proposamena onartu da.

ELA nagusi eta LAB igotzen ari hauteskunde sindikaletan

HAUTESKUNDE sindikalak aurrera doazen neurrian ELA bere nagusitasuna sendotzen ari da, batik bat Komunitate Autonomoan. UGT agertzen da bigarren indar bezala, CC.OOri aurea hartuta. Sindikatu hau bigarren postuan kokatu da Gipuzkoan azken asteotan, eta bere posizioa hobetzen ari da UGTren aurrean. LAB sindikatua berriz azken hamabost egunotan posizioak hobetzen ikusten da, eta talde horretako buruek diotenez enpresa handietan hauteskundeak burutuz doazen heinean meioratuko ditu posizioak. Gipuzkoan, ordezkarien %11 berea da, eta Komunitate Autonomoan %8,50 batean kokatzen da. Arabako hauteskundearen ezaugarrietako bat UST sindikatuaren indarra da, LAB eta USOren aurretik bait dago 173 ordezkariarekin.

Ultra italiarrak, zerbitzu sekretu espainiarrak... eta Cassinello

OIHARTZUN handia izan dute «El País» egunkariak ultra italiarren aitormenei buruz zabalduetako berriek. Zenbait terrorista beltzek orain, damutze prozesotan, zerbitzu sekretu espainiarren babesa jaso zutela deklaratu dute. Baina zerbitzu sekretuek izen-abizenak badituzte. Inork ez ditu aipatu nahi, ordea. Izen bat azken hilebeteotan ibili da guztien ahotan: Andres Cassinello. Carrero Blancoren garaietatik zerbitzu sekretuetan. Madrilgo Atocha kalean abokatu laboralistak hil zituen atentatuaren buru jarri zuten batzuek. GALkide damutu batek ere bere izena eman du duela gutxi. GALen lehendabiziko terroristak italiarrak ziren, Cherid-eta. Montejurrako gertakari odoltsuetan parte hartu zutenak bezala. Euskadin hain ugaria den droga nondik datorren ikertzea bakarrik falta da.

Ardanzak lanak ditu maremagnum honetan mitinlari eta politikari populistaren neurriak ematen.

Hauteskunde kanpaina sutan

Populismoz busti dira partidu politiko guztiak

Sorpresaz baino gogorkeriaz dago beteagoa hauteskunde kanpaina. Hasiera bera, arbitrorik gabeko lasterketa baten antzekoa izan da: txartelak eguna baino lehenagotik zeuden erasten hasiak, eta azaroaren 14aren gaueko 12ak baino lehen korrika zebiltzan alderdietako militanteak. «La Gaceta del Norte»k HB instituzioetara doa la iragarri du lehen orrian. Errukirik gabe ari dira denak.

Iñaki Esnaolak Donostiako mitin batean esan bazuen beste taldeak HBren proiektuaren alde posizionatzekotan bere taldea instituzioetan edukiko zutela, azaroaren 17an «La Gaceta del Norte»ko irakurleek titular hauekin egin zuten topo: «**HB anuncia su asistencia al parlamento**». Aurreko astean, «**Euzkadi**» astekarian Gipuzkoako HB barruan gutxiarik probintzi mailako erakundeetan parte hartzearen aldeko joera handi bat zegoela adierazia zegoen.

Esnaolaren eta Garaikoetxearen arteko borroka famatua

Instituzioetan parte hartzeari buruzko erabakiak joera ezberdinak sortu izan ditu **Herri Batasunaren** barruan, nahiz eta gero militante guztiak majoritatearen erabakia onartzera makurtu diren. Bi agerkari horien berriak joera horiek berririo lanean daudenaren seinale ote dira, ala HB barruan tirabirak sortzeko maniobrak?

Ez dirudi, dena den, HBko buruak

horrek kezkatu dituenik gehienbat. Areago kezkatzen zituen **Eusko Alkartasuna** eta Garaikoetxeak azken asteotan daramaten kanpainak. Eta, ondorioz, **Iñaki Esnaolak** bi taldeen jarraitzaile argitzeko debate baterako desafioa egin zion **Karlos Garaikoetxeari**.

Ez zuen debateak gauza berririk ekarri, baina bai balio izan zuen batetik bi politikariek egun batzuetan hauteskunde kanpainen protagonismoa irabazteko —eta aldi berean bi talde politikoek— eta bestetik EA eta HBren arteko diferentziak nabarmentzeko ere bai. Esnaolak eztabaidarekin EA eta PNV azken finean gauza bera direla frogatu nahi bait zuen; eta Garaikoetxeak berriz moderazio itxura guztien azpian HBk politika autoritario bat egiten duela eta ez dela ezertan aldatu.

Txiki Benegasek moderazioaren eta gozotasunaren irudia lantzen du egunez egun.

Espero baino kanpaina hobea Eusko Alkartasunak

Aste gutxitan Eusko Alkartasuna sekulako publizitate ahaleginak egiten da, eta komunikabide publikoetatik —ETB eta Eusko Irratitik— PNVren alde ezarri zitzaion estalkia hautsirik Garaikoe-txearen irudia kanpaina egoki batean saltzen ari da. PNVren aldetik ere urdu-

ritasun sintomak azaldu dira.

Publizitatea ikusi eta hitzaldiak entzunez, badirudi gobernuan dagoen lehendakaria nafartarra dela. Kanpaina burutsua eta sosez ongi hornitua. Kanpainarako Madrilgo espezialista onak ekarri dira, eta gastatzen ari den diruari erreparatuz gero, EAK hasiera batean ikusten ez zitzaion oinarri ekonomikoa eskuratu duela erakusten du. Gipuzkoa-

Fragak, Euskadikoarekin galdu lezake buruzagitza

Coalición Popular taldeak Hego Euskadin sekula ez du emaitz onegirik eskuratu, eta azken hilabeteotan talde barruan gertatutakoek ez dute meioratuko duenik ere iragartzen. Mundu guztiak hori emantzat duen arren, komunikabide espainiarrak etengabe ari dira azpimarratzen Komunitate Autonomoko hauteskundeetan atzera egiteak esan nahi dezakeela Fraga Iribarnek betirako bere agintea galtzea.

Eskuin espainiarra zalantza artean aurkeztu da hauteskundeotara. Zeren eta bere sail handi batean uste bada eskuindar espainiarren aspoak aski ordezkatuak direla PNVren eta PSOEren aukeretan, beste askok aurrera jo nahi lukete hemen ere CP potentziatuz.

Azkenean, beti bezala, nola edo hala aurkeztu da oraingoan ere, baina PDP bidean utzita. Ahuldade hori gutxi baten, PNV zatitzeak ekarri dituen mugimendu eta itxaropen guztien artean CP inolako protagonismorik gabe geratu da.

Komunitate Autonomokoa aprobetxatuko dute Fraga Iribarneren etsai guztiek, eta ez dira gutxi, bera agintetik botatzeko beste aitzakia baten gisan. Oraintxe bait dute aukerarik ederrena: udal hauteskundeak udaberrirako iragartzen dira, eta sobera berandutu baino lehen bota nahi dute lider frankista zaharra, eskuinaren «look» berri bat bila-

ko Merkatalgo Ganbarako lehendakaria berekin du Garaikoe-txeak, eta baita lehen ETBko nagusi izan zen eta gaur SAGAZDE Gipuzkoakoaren zuzendari den **Andoni Areizaga** ere. **Gorka Knorr** eta **Aranzabal**darrek lotzen dute Arabako Enpresarien Sindikatua rekin.

Gipuzkoako enpresarien aurrean defenditu zuen Garaikoe-txeak programa ekonomikoa sozialdemokrata bat. Eta han botatako esaldi batek ongi apuntatzea merezi du: «**Gure proiektuak, Estatuaren diseinu konfederal bat lortu nahi du, merkatu batasuna hautsi gabe**». Intelektual abertzale ez-kertiarren hizkera zirudien.

PNVren kanpaina, gobernu kontserbadoreen estilokoa

Gipuzkoako kapital guztia ez dago, gero, nafartarraren atzetik. **Ramon Labaien** PNVn geratu bada hori ere zer-baiten seinale bada. **Begoña Amunarriz** ere PNVn geratu da, eta honen senar **Alkorta** da Donostiako Aurrezki Kutxa Muzipaleko lehendakaria.

PNVren indarra, dena dela, Bizkaian zentratzen da batik bat. Hor ere EAK bere mitinetara jende mordoa bildu du, baina militantzian bezala diru disonibiltatean PNV da jaun eta jabe. Bere kanpaina, gobernuan dauden alderdi kontserbadoreen kortekoa da nabarmenki, mezuari bezala erabiltzen den musikan eta presentazio osoan. «**Askatasunezko gero**» baten promesak ez du, noski, nafartarraren «**Ilusioa berpizteko**» aginduak haina zirrara sortzen.

Aspaldiako partez, aldiz, militanteek eskaini zaie protagonismoa PNVn ere pintaketak eta egiterakoan. Aspaldi ikusi ez genituen pintaketa sailak ikusten ditugu bide bazterretan, gobernuan dagoen partidu bati baino egokiago erresistentziako bati egokikito litzazkiokeenak.

Ajuria Enean sozialistak sartu daitezkeenaren beldurra astintzen du gero eta gehiago PNVk, gainera horren errua Garaikoe-txeari egotziz. Ardanzak PNV eta EAK ur tanta bik elkarrekin duten antza dutela adierazi du, eta **Arzalluzek** berriz PSOE eta EERI bota ematen dietenak «**Euskadiko eroak**» direla. Gogor salatzen dituzte PSOEek etorkinak ghetto batean mantentzeko egiten dituen ahaleginak ere, eta oposiziara pasatzeko posibilitatea astintzen dute.

Benegasen moderazio tranposoa

Ardanza eta **Txiki Benegas** Madril eta eszenario berean aurkeztu dira egun gutxiren tartearekin, «**Siglo XXI**»

ZURIKERIATAN KANPEOIAK!

Haserreak, harridura eta algarak biztu ditu EMKren txartel honek; euskaraz ongi burutua, gainera.

klub ezagunean. Nazionalismo moderno eta europar baten irudia saldu nahi izan du Ardanzak eta Benegasek berriz alternatiba sozialista gisa agertu. Alternatiba eta irabazteko posibilitateak errezago saldu ahal izango ditu Madril.

Sozialistek beti egin dituzten kanpainen estiloan egiten du Benegasek oraingoa. Eta berak moderazio itxura ematen duen artean, atzetik beste batzuek betidanik PSOEk erabili duen jokabide «**lerrouxista**»tik segitzen dute. Madrilatik ekarritako ministrariak ez dira horretan motz geratu: aspaldi gure hiztegitik baztertutako «**maketo**» eta antzeko kontzeptu beldurgarriak haizatu dituzte.

Bilboko San Inazio auzoko ikastetxe publikoaren eta ikastolaren arteko liskarrek oraindik errentarik eskainiko die noski. Adolfo Suarezren CDS uste baino kanpaina motelago bat ari da egiten, eta **Fragaren** gizona ere azken denboretan pulamentu handirik ez darabiltenez, bere botoak gehienbat PSOEra joan daitezkeelako itxaropenean dabilta sozialistak.

Euskadiko Ezkerraren eraso gogorrak

Euskadiko Ezkerra aspaldiko erasorik gogorrenak egiten ari da, eta aspaldiko gogorrenak jasotzen ere bai. Bere arerioak PNV eta HB dira. PNVri bere jauntxokeria eta Euskadi batzoki bat bailitzan gobernatzea aurpegiratzeko dio. HBren kontrako erasoak egunetik egunera tonuz igotzen doaz. «**Milek**» (EEren ustez ETA bukatu zela urteak dira) HBri zer agintzen dioten eta honek haiei zer kontseilatzen dien galdeztzen die.

Jaso ere bide beretik jasotzen ditu erasoak. Arzalluzek PSOEn zaku belean sartzen du EE aspalditik, eta Iñaki Esnaolak Juan Mari Bandresekin ez duela hitzegin nahi adierazi du, honen nagusiarekin baino, edo Felipe Gonzalezekin edo Benegasekin.

EEK Bandresen figura lantzen badu lehendakariagai bezala, **Herri Batasunak** aspaldiko kanpainarik moderatuen burutzen du. Zenbait kazetari eraman du honek idaztera Euskadin sekula ez direla hain tarte txikiak markatu indar abertzaleen artean. KAS alternatibaren erreibindikazioan eta azken hila-beteotako ildotik, ETArek eta Madrilgo aginteen arteko negoziaketa politikoa eskatzean oinarritzen da.

Abenduaren 1erako koalizioak kalkulatzeko hasita

Eta hauteskundeen ondorenerako? Koalizio posibleak marrazten dira. **Txomin Ziluagak** bat aurreratu du: EA, PSOE eta EE elkartuko direla. Hori gertatuz gero, PNV bere aparato guztiarekin oposizioan geratuta, eta HBk interbentzio puntual batzuk egin ditzakeela kalkulatu, gobernabilitate problematikoa bat letorke.

Kanpaina kupidagabearen ondoren, EA eta PNV berriro elkartzeko ere posible litzateke, eta logiko ere bai neurri batean. Eta zergatik ez PNV eta PSOE elkartuta? Kasu horretan nola zertuko luke oposizioa EAK? Edonola ere, EEk gobernuan sartzeko aukera gutxi du. Eta HBn zer gerta daiteke nola edo hala Gasteizko Parlamentuan estabilitate soluzio batera iristen badira?

Inkognita pila bat. Eta kartel eta publizitate maremagnumaren erdian, **EMK** beste jolas publizitario bat egin du, denoi burua jiraerazi digun afixarekin. Hauteskundeotan ere ezer jokatzen ez duenaren lasaitasunak abantaila hori dauka.

Iñaki ZUBIONDO

OLPko ordezkari batekin solasean,
Donostian

«“Mini-estatua” eskuratzeko ere gerra bat baino gehiago egin beharko da oraindik»

Palestindarren borroka luzeak oihartzun gutxi du Euskadiko prentsan. Balirudike beren arazoa konpontzeko bidean dagoela, balirudike beren borroka Europan sueltu dabiltzan lau komando bonbazalaren asunto besterik ez dela.

Erresistentziaren oraingo momentuaren berri izateko OLPko Sabri Atieh-gana jo dugu guk. Bera Euskadiko Elkartasun Komiteetakoei ekarri dute Donostiara. Gizon serio bat da, hitzak ongi neurtzen dituena. Guk grabagailua ipini dugu martxan. Galderak, publikoarenak dituzue.

Sabrako kanpamentua, 84ean: alderdi guztietatik harrapatuak.

Galdera.— Abu Nidal-en fenomenoaz hitz egin zezezan nahi nuke; badirudi-ta, askotan beragatik aipatuak direla terroristatzat palestindarrak.

Sabri Atieh.— Palestindarren Nazio Kontseiluaz hitz egin dudanean esana dut, honako talde hau, harako hura, nazio honen edo haren menpe aurkitzen dela. Abu Nidal arabiar fenomeno bat da; arabiar asmakizun bat, gaur gobernu bati, bihar beste bati, zerbitzatzen diona. Bere histo-

riaren etapa batean Irak-eko erregimenari zerbitzatu zion, beste batean, orain, Siriako interesen arabera jokatzeko du. Abu Nidal-ek garai batean Fatha-n militatu zuen. 74ean, urriko gerraren ondorioz, palestindarren artean eztabaida zabal bat gertatu zen; urte horretan komentzitu ginen, palestindar lurralde guztian Estatu palestindar bat sortzea ez zela posible, nazioarteko harreman eta tirabirek ez zuten posibilitatzen, Israel ondo finkatuta

zegoen, errealista izan behar genuen (errealista, ezetz eta kapitulazionista). Orduan Abu Nidal-ek, Irak-eko gobernuarekin kontaktoan zegoela, aldentzeko aitzaki bat aurkitu zuen. Bere ekintzen balantze bat egiten badugu, ikusten dugu israeldar baino, palestindar gehiago akabatu duela: OLPko Pariseko ordezkaria hil du, Londreseko ordezkaria hil du, Kwait-eko ordezkaria hil du, hainbat palestindar hil du. Orain —inork ezin du ukatu— Siriako zerbitzu sekretuen agindupean dago. Denok dakizue halaz ere zer konplejidadea daukan honek, zenbat interes, zenbat adar dagoen...

Galdera.— Espainiak Israelekin finkatu ditu aurten diplomazi mailako harremanak; OLP ere ezagutu du, aldi beretsuan: hura, honen konpentsazioz ez ote?

Sabri Atieh.— Nik deklarapen ofizial batzurekin erantzungo dizut. Henry Kissinger-ek esan zuen behin, 1975ean Estatu-ko idazkari zela Madriletik pasatu zelarik, Europako Ekonomi Elkartearen giltzak ez zeudela Bruselaren, Tel-Avivaren baizik. Hori harek esan zuen, zerbaitegatik esango zuen. Baldintza hori ez da inongo sekretua: EEE = Israelgo estatua ezagutzea. EEE, eta OTAN, jakina: ezin da OTANen egon OTANeko estatu guztiekin harreman normalizatzeko; eta dakigunez Israel Estatu Batuen estatu bat gehiago dela eman dezakegu.

Espainiak OLP ezagutu dezan, berriz, guk honela entenditzen dugu, alegia, Madril-ek Ekialde Erdian bake iraunkor bat egon dadin gure erakundearen ezagutzea beharrezkoa dela ulertu du. Horrela deklaratu dio gainera Fernandez Ordoñezek gure kanpo arazoetarako arduradurari.

Ez dirudi bestea, Israelekoa, honegatik konpentsazioz gertatu denik. Espainiak eta Israelek aspalditik zekarten uztartze-ko asmoa, uztarketa zenbait inzidentegatik atzeratu da baina.

Galdera.— OLP, nola finantziatzen da?

Sabri Atieh.— Palestindarrek ematen duten diruaz, batez ere. Edozein arabiar estatutan bizi diren palestindarrei, lekuan lekuko gobernuak (izan Kwait-ekoak, izan Arabiakoak, izan Aljeriakoak), beren soldatetik %6a kentzen die, eta hori gobernu horiek zuzenean OLPri eskuratzen diote. Gero palestindar enpresarioak ere badira, baldintzarik gabe diru-laguntzak ematen dituztenak, eta Estatuaren laguntzak, inongo baldintzarik gabe; laguntza-truke estaturen bat palestindarrez baliatu nahian dabilela susmatu bezain pronto, moztu egiten ditugu horrekin hartu-emanak; horixe gertatu zaidu Siria eta Libiarekin.

Galdera.— %6 hori nola kentzen zaie palestindarrei, esan nahi dut, inonituta edo...

Sabri Atieh.— OLPren barnean badira batzorde batzuk, zenbat diru behar den eta zertarako ("largi erdi" rako —osakidetza arduratzen den erakundea—, okupatutako lurraldeetako unibertsitateetarako, gastu militarretarako, bulegoetarako...) zehazten dutenak. %6 hori guztiz onar-

«Israel ezagutu behar ote dugun? Gu ezagutu behar gaitu Israelek aurrena!»

tzen dute palestindarren; horren erakusgarri da inoiz inork ez duela horregatik protestarik egin, eta egin balu jakingo litzateke, noski, zenbait estatu arabiarrek pozik argitaratuko bait luke, palestindarren barnean horrelako istiluak badaudena.

Galdera.— Egiptok Israelekin pakto egiten du. Jordaniak Israelekin pakto egiten du. Siria ez da Israelekin gerra batean sartzerat atrebitzen. Irak Iranekin gerran dago. Egoera honetan OLPk Israelgo estatua ezagutu lezake. Erabaki honek, palestindarren arteko gerra zibil zabal bati bide eman liezaioke?

Sabri Atieh.— Ondo deskribatu duzu panorama. Baldintza horietan berriz, guk ez dugun uste Ekialde Erdian irtenbiderik dagoenik. Reaganen administrazioa, Israel, ez daude prest kontzesiorik egiteko: haientzat estatu palestindar bat, den tikienna izanda ere, kontzesio bat litzateke, eta ez da holakorik izango. Gure egoera oso txarra da, gure errebindikapenak minimoak dira: herri bezala bizi ahal izateko geure lurra izatea, eta horretan denak

ados gaude, ez da beraz gerra zibilik izango.

Bestalde planteamentua okerra da. Gorenko mailetan ere, iparramerikarrek eta, galdegiten digute, Israel ezagutu behar ote dugun. Gu ezagutu behar gaitu Israelek aurrena...

Galdera.— Baina ONUren erabakiak ezagutzeak Israelgo estatuaren ezagutzea dakar; eta hori Yaser Arafatek esan du.

Sabri Atieh.— Bai. Baina baldin eta Israelek palestindarren estatu bat formatzeko duten eskubidea ezagutzen badu.

Galdera.— Non, estatu hori?

Sabri Atieh.— Zisjordania, Gazan. ONUren 181. erabakiak hitz egiten da, hau da, Palestinaren lehen zatiketa planaz. Sobietarren azkeneko deklarapenak horra jotzen du. Ez da guretzat erraz, ontzat hartzea mini-estatu deitzen dena. Badakigu, Palestina osoan bizi izateko eskubide dugula. Baina konfiantza dugu, Israelgo gizaratean aldaketa bat gerta daitekeela, eta, luzera, Ekialde Erdiko eskualdeak gaurregun mendebaldearentzat, EEBBentzat konkretuki daukan garrantzia galdu lezake.

Hemengo prentsan palestindar arazoa ja konponduta dagoela ematen du. Eta ez: estatu tiki hori eskuratzeko ere, 73ekoa bezalako gerra bat baino gehiago egin behar harko da. Ez da momentuz soluziorik antzematen. Palestinako dossierra, bai Estatu Batuek, bai Israelek, bai arabiar estatu batzuek ere, itxi nahi lukete; guk, zabalik, bizirik, eztabaidan segitu dezan, ahalegin du behar dugu. Baina ez dugu orain-txe-dena nahi: ez gara kijoteskoak, ez gara mamu batzuren kontra ari, badakigu Israel eskualdeko potentziarik handiena dela, eta Estatu Batuek eta dutela inongo galerarik onetsiko, ez militarrik eta ez politikorik ere.

Galdera.— Prentsak aurtan informatu

duenez, OLPk aktibidade armatuari berrekin dio; zer dago horretaz?

Sabri Atieh.— Beharbada esan nahi dute operazio militarrek beste dimentsio bat hartu dutela orain: salto koantitatibo eta kualitatiboa gertatu da, bai. Beti ere, okupatutako lurraldeetan: Palestinatik kanpo —konprometua hartuta gaude— ez duguta, bat ere ekintzarik egiten.

Galdera.— Zergatik, ordea, ekintza gehiago aurtan?

Sabri Atieh.— Guk ez diogu inoiz borroka armatuari utzi. Baina, Libanon ginelarik, badakizu, komandoek Libano hegoaldea zeharkatu zezaten oso zaila genuen: ONUren indarren filtroa genuen lehenda-bizi; gero chiiten filtroa; gero mugan, israeldarrak. Palestinako iparraldea iristea neke zen oso. Gero, Libanotik kanpo, siriarrak bala bat sartzen ere ez digute uzten, hori aspalditik. Jordaniaren berriz, preso ugari dugu, komando asko atxilotu dute, batzutan ekintza bat egitetik bueltan. Egipton barrena ezin dugu, Egipto-Israel paktoa dela-ta. Borroka armatuaren erritmoari eustekotan esfortzu handiak egin behar izan ditugu. Gero, Libano: horko gerretan, azkeneko urteetan, indargabetu, odolustu gara. Orain berriz, OLPk okupatutako lurraldeetako aktibidadeari heldu dio zuzenean.

Galdera.— Aldiz, ez da sobera entzuten, ez da ekintzarik aipatzen...

Sabri Atieh.— 65ean bezalaxe tratatzen gaituzte: kazetariak *black-over* deitzen dutena. Ez da OLPren bat ere komunikaturik prentsaratzen. OLPrentzat kaltegarri daitekeenetan bai, denetan ageri da: Jerusalemen zibil bat hilda, agure bat ez dakit non. Baina operatibo militarrek ez dute oiartzunik prentsan, ez arabiar estatuetan, ez, noski, Europan ere. Baina eguero ematen dira ekintza armatuak, eta oso kurioso dena eta inon ez dena aipatzen, Israelgo armadaren armez baliatzen dira militanteak: fenomeno berri bat, israeldarrak nonbait aski kezkatzen dituen, esan nahi baita, soldaduek beren armak saldu egiten dituzte, eta palestindarrak erosten dituzte.

Galdera.— Palestindarrak, lurralde okupatu horietan, zelan bizi dira?

Sabri Atieh.— Oso gogorra da bertako bizimodua. Beti aldegitiko presiopean bizi dira palestindarrak. Horretarako, edozein obratarako, edozertarako alimaleko zergak inposatzen dituzte. Edozergatik palestindar batek urtebetez bere lur puxketa bat landu gabe uzten baldin badu, konfiskatzeko eskubidea daukate. Palestindarrak, fabriketan, ezin dute sindikatorik sortu. Errepresioak Alfred Hitchcock-en filme batetik ateratako irudiak deskriba genitzake: hankaz gora zintzilikatutako presoak, zigarriloez erreta... Zinez, datu hau eman dezaket: ez dago lurralde horietan 15 urtetik gorako gazte palestindarririk, kartzelatik pasatu ez denik. 1982an lege hau argitaratu zuten —sinistezina dirudi—: poliziari harrika aritu den gaztea, zikiratua izango da.

P. S.

Aldizkari honen 21garren zenbakia eskuratu dugu. Aurtengo udazkenekoa da, beraz azkenekoa. Palestindarren gora-behera eta borrokek hurbildik segitu nahi dituztenentzat, beharrezkoa dirudi. Ale honetan, bi artikulua nabarmentzen dira: Jane Hunter-ek "Israel, Hegoafrika eta Bantustanak" izenaren pean idatzitakoa, eta Sami Fayez Musallam-ena, OLPko egiturez.

Aldizkari hau 8lean sortu zen, eta justu 21garren honetan orain arteko artikulua guztien zerrenda-aurkibide bat azaltzen digute, honela sailkatuta: artikulua eta testimonioak; entrebistak; dossierrak; kronologiak (zenbaki bakoitzean azaltzen bait da); dokumentuak; errepresioak; liburuaren kritikak; arabiar eta israeldar eta bestetar prentsetatik ateratako puskak.

Madrilen erakutsi dira astebetez informatikaren aurrerapenak

Azaroaren 14ean hasita, eta 21a arte, Estatu Espainolean antolatzen den informatika feriarik handiena izan da Madrilen. 200.000 lagun pasa dira «La Casa del Campo»ko aretoetan prestatutako geletan barna, eta horietarik ainitz euskaldunak izango ziren. Hego Euskadira iristen den informatika guztia, gehienbat multinazionaletatik datorrena izan arren, Madrilen barna iristen bait zaigu.

Informatika gure bizimoduaren zirrztu guztietan sartu zaigu dagoeneko. Edozein lantokik bere fakturazio eta kontabilitateak ordenagailuz burutzen ditu, eskuartearen duzun ARGIA honen prozesoa hein handi batean gisa horretako makinei esker da posible, harpidedunen gestio guztia bezala, eta duzun edozein prolema konpondu nahiz abokatu talde batengana jotzen baduzu, oso posible da zure dossierra holako traste batean artxibatzea. Edozein lan edo beharretarako, informatika enpresa ezberdinek eskaintza zabalak dituzte. Guztiak bildu ditu Madrilen egi-

ten den SIMO feriak.

«Salón de Informática y de Material de Oficina» esan nahi du SIMO horrek, baina gehienbat informatika sailean zentratu da azken urteotan, sail honek hartu duen garrantzia dela medio. Normalean, profesionalei zuzendua da, edo behintzat teknologia honen ezagutza maila bat dutenentzako.

Hala ere, eta denetako jendeak hurbiltzen direla kontutan izanik, 300 konferentziaz goiti antolatu dira. Aurtengo edizioak, 433 stand eskaini dizkio bisitariari, denen artean 27.000 metro karratu betez. Hogeitazortzi erresumatako 1.436 enpresa eta taldek hartu dute parte erakusketan, eta denen artean 12.000 produktu erakutsi dituzte.

Produktu guzti horiek ez dira, noski,

informatikakoak. Horietan sartzen dira ekipo informatikoak, ekipo horiek erabili ditzaketen sistemak, eta baita bulegoetarako haltzariak ere. Informatikaren berri handirik gabe inguratzen den profesionalak asesoratzeko eta informazioz zabalena eskaintzeko talde espezialduak aurkitu ditu (abokatuek, arkitektoek, medikuek, etabar. dituzten beharrak gertutik ezagutzen dituztenak). Eta martzianoak akabatzen dituzten makinatxoekin jendeak sobera denbora gal ez dezan, 18 urtez beheitiko haurrei ez zaie sarrerarik ametitu.

Informatika eskaintza gero eta konplexuago eta aberartsagoa

SIMO honetan begien bistan geratu dira azken urteotan informatikaren sailean ikusten diren joerak. Urte gutxitan, izan ere, sekulako abiada hartu du mundutxo guzti horrek. Gero eta memoria handiagoa eta kalkulu ahalmen handiagoa duten makinak eraikitzen dira, eta gainera sare moduan lan egiteko

joera egunetik egunera sendotuz doa. Makinen osagarrien miniaturizazioa nabarmena da.

Azken urteotan nabari den beste joera konpatibilizazioarena da: makina eta osagarri ezberdinak elkarren artean lanean jartzeko, eta berriak erasten joateko beharrezkoa zen nolabait elkarrekin moldatzeko modukoak egitea, eta hori gaur egun errealitate bat da. Beste joera bat, sistemen gero eta konplexotasun handiagoa da. Ordenagailuz lagundutako diseinua, ordenagailuen ahalmen grafikoak, inteligentzia artifizialaren hedapena...

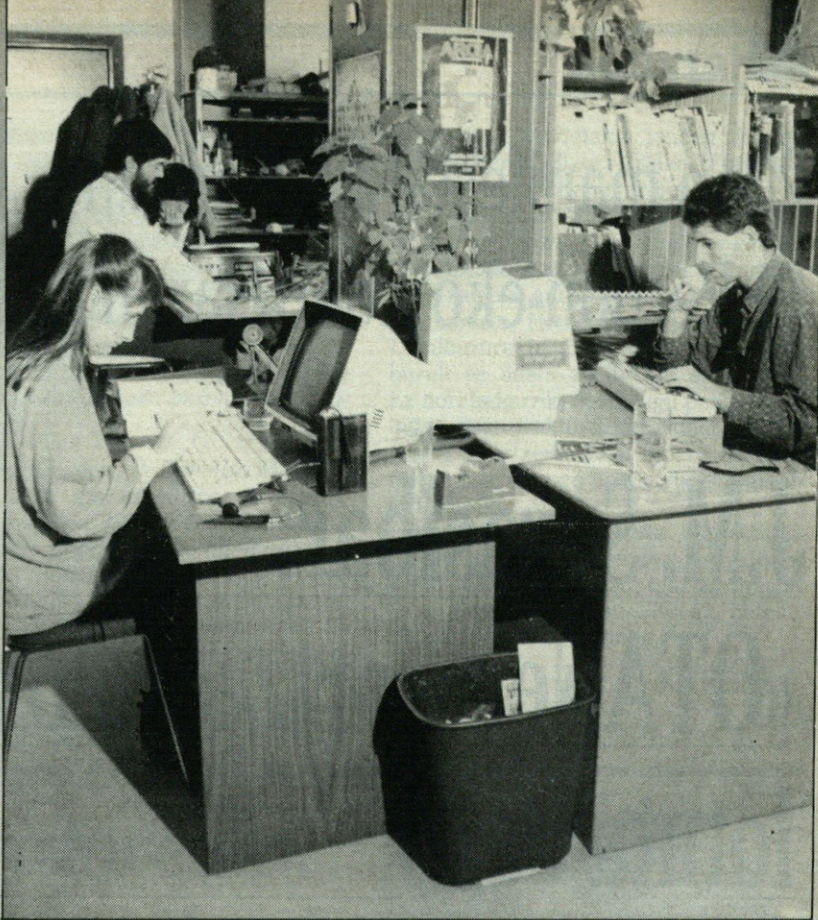
Horrekin batera, makinen artean graduazioak gero eta konplexuagoak dira. Gaur egun mikroordenagailuen eta miniordenagailuen artean tartean eredu asko agertu dira, eskaintza gero eta ugariagoa delarik, eta baita makina handietan ere, superordenagailuen aldamenean minisuperordenagailuak agertu dira eta.

Multinazionalak, informatikaren jaun eta jabeak

Bada informatikarekin nolabait erotuta daudenek SIMO honetan bilatu duten beste arazo bat: ea behar zehatzetarako nola aplikatzen diren teknologia urtez urte lortzen ari den aurrerapen izugarriak. Zeren eta egunetik egunera gure begien aurrean ordenagailu potentagoak ikusten ari bagara, inpresora berriek beren abiadarekin harritzen bagaituzte, telebistako programetan gauza txundigarriak ikusten baditugu, informatikak berez urtetako abantaila daramakie berrikuntza praktikoko horiei.

Eta nor da guzti horren jabea azken finean? Ez da txantxetarako afera hori ere. Zeren eta gero eta beharrezkoa den teknologia hori enpresa gutxi batzuen esku dago kontzentratua, eta enpresa horiek gainera multinazionalak dira, Estatu bakoitzera beren makinak oso-osorik esportatzen dituztenak.

Estatu Espainolean, joan den urteko salmenta zifrak kontutan harturik, IBM da guztien nagusi. 89.000 milioi fakturatu ditu informatika gauzetan. Bigarren datorren Nixdorf-ek 15.000 milioi fakturatu ditu. Atzetik datoz Olivetti, NCR, Sperry, Bull, Philips, Secoinsa, Digital eta Hewlett Packard. Denen artean, Secoinsa da orain arte kapital espainiarra nagusi zuen bakarra, baina hori ere aurrean Fujitsu-rekin fusionatu da, eta lehen hamarrak dira, beraz, multinazionalak. Kolonizatuaren ideologiari buruzko bere liburuari Franz Fannon-ek beste kapitulu bat erantsi beharko lioke gaur egun.

Euskal kulturak ere informatizazioa nagusi den aroari tresna berriz eraso behar dio.

«APD-Euskadi»: ARGIA informatizatu duena

Multinazional handiak dira informatika munduaren jabe. Estatu Espainolean bertan, eta Secoinsa Fujitsu-ri lotu zitzaionetik, APD da bertako enpresa bakarra. APDk egiten du bere «hard» edo makineria, eta bere «soft» edo sistema logikoak ere egiten ditu.

Euskal Herrian bertan gauza gutxi produzitzen da arlo honetan. Eusko Jaurilaritzak bultzatu du «Televideo» enpresa amerikarraren makinak Komunitate Autonomoan produzitzeko lantegi bat, baina gainerantzean «hard» mailan hemen ez da ezer egiten.

Hitzak erdaraz ebakitzera kondenatuta geuden

Dauden informatika talde eta enpresak edo multinazionalak edo etxe espainiarrei lotuak daude, eta gehienez ere behar konkretuetarako «soft»a desarrolatzen dute. Hori da «APD-Euskadi»ren kasua. Enpresa hau izan da ARGIAren behar informatikoa aztertu eta modu efikaz batean moldatzen saiatu dena.

Harpidedunen gestioa eta kontabilitatea gure beharrei egokitzeaz aparte, testuen tratamendurako sistema berri bat ere sortu du «APD-Euskadi»k. Fotokonposaketa lanetarako, izan ere, euskaraz lan egin beharrek oazituen bere prolema. Urteak pasa ditugu euskaraz hitzak espainolez bezala ebakitzen: «etort-zen», «hut-sean» etabar etsenplu argigarriak dira.

Simeon Barrosoren lanari esker, eta «APD-Euskadi»k prestatu duen testuen tratamendu sistema berriaren barruan, ARGIAk sistema berri bat espermentatu du eta astekari hau izan da hitzen euskarazko ebakera soluzionatu duen lehendabiziko taldea, Eusko Jaurilaritzak berak baino lehenago. Sistema hau, geroztik, Gipuzkoako Diputazioari ere eskaini dio enpresa berak.

23an manifestaldia Iruñean El Perdon-eko koartelaren aurka

J.M. Sarasibar: «OTANen sartzearekin lotuta dago koartelaren afera»

Duela aste batzu aipatu genuen gai hau orrialde hauetan. Berriro gaiari lotzen gataizkio, datorren igandean, azaroak 23an, Iruñean izango den manifestaldia dela eta. Jakina den bezala lehengo larunbatean Madrilgo gobernuaren delegatuak ez zuen utzi traktoreen karaban Iruñeraino hel zedin. Juan Manuel Sarasibarrekin mintzatu gara horretaz, koartelaren kontrako koordinakundekoa bait dugu berau.

Merezi du arazo honek duen alde politikoa aztertzeak. Horrekin hasi garela, Sarasibarrek «koordinadora honetan dagoen nahigabe eta ondoeza» aditzera eman zuen «Urralburuk botatako deklarazioak direla eta». Koordinadorak «El Perdon» mendi inguruko 31 herrien udaletxeak biltzen ditu. Urralburuk orain dela gutxi esan duenez, azken urteetan pozik handiena eman dion albiste OTANeko erreferenduma irabaztea izan da. Lasai asko esan ere!

Indar sozialak proiektuaren aurrean

Urralbururenak alde batera utzita, hona hemen Nafar Gobernuak sostengatzen duen jarreraren laburpena: «El Perdon-eko hegoaldeko OTANeko basea, koartel itzela edo arma nuklearren gordelekua izango delako eritziak ez du funtsarik. Lizarra eta Aizoaingo koarteletan dauden efektiboak bildu

nahi dira besterik gabe». Inork ez ditu, hala ere, arrazoi hauek sinisten. «Koartel hau egiteko gastatu behar den dirutza OTANen sartzearekin lotu behar da. Ez du sentidurik bestela, azpiegitura goitik behera aldatzeak, dagoena berria delarik» dio Sarasibarrek.

Beraz, koartelen kontra daudenen artean hedatzen ari den eritzia horixe da; OTANeko planen barruan dagoen inizatiba da koartel berriarena, «Plan Meta» delakoaren zati bat izanik, Nafarroari dagokiona hain zuzen ere.

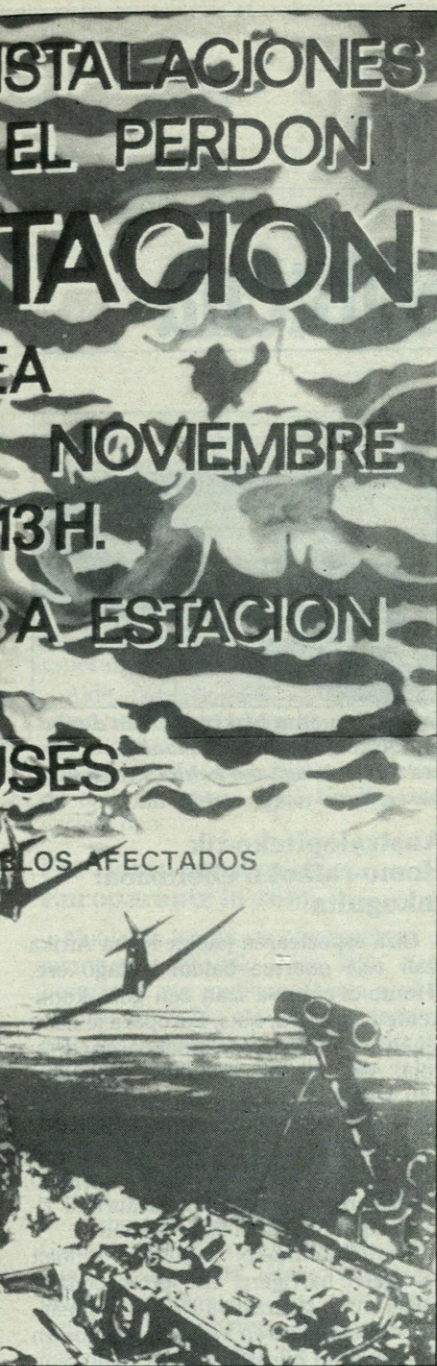
Hori dela eta hainbat alderdi politikok —HB, EMK, eta LKI bereziki— bulztatu egin ditu koordinadorak prestatutako mobilizapenak. Herri erakundeak, Auzo Elkartek, Ekolojistik, Antimilitaristak eta talde sozialak ados daude ere koordinadoraren borrokarekin.

«Igande honetako manifestaldirako Nafarroako udaletxeen aldekatasuna eskatzen ari gara. Dagoeneko Agoitz.

Berbinzana, Lekunberri, Antsoaingo kontzejoak, Irurtzungoak eta beste batzuk elkartasuna adierazi digute, eta datozen egunetan beste askok adieraziko du koartelen kontrako jarrera, dudarik gabe».

Indar parlamentarioek, UPN bereziki, informazioa eskatu diote Parlamentuari zuzendutako galderen bidez. Eskuina boterean izan den bitartean, militarrekiko jokabidea zein nolakoa zen ikusirik, badirudi galdera hauek alde hartako botoemaileei begira aurpegia garbitzeko modua besterik ez direla. Gainerako partiduez zera dio Sarasibarrek: «Eak interesa agertu du, orain mobilizazioen alde ote dauden jakin be-

harra dago. EEk ez du orain arte bere jarrera aditzera eman».

Nafar Gobernuak koartel berrira 1.800 soldadu joango direla dio, eta honek ez diola herri haietako bizimoduri kalterik suposatuko. Koordinadorarentzat gauza garbi dago: «Koartelak izugarritzko hedadura izanen du, eta azpiegitura sendoa izanen du oinarritzat. Beraz, ez dugu uste Urralburu jaunak hor zer gerta litekeen bermatzeko gauza denik».

«Nafar Gobernuak Defentsa Ministaritzari egin dio eskaintza. Ministrari-tzak atseginez hartu. Orain Ministar-rien Batzordeari dagokio agindua emate-a obra martxan jartzeko. Ezer lortze-kotan orain egin behar diegu aurre, obrak hasteko agindua eman baino lehen» dio koordinadoraren bozerama-leak.

Ez dira gutxi orain arte egindako mobilizazioak: larunbatero etortzen da Iru-

ñera herri horietako jendea (Gares, Adios, Uterga, Zizur, Artazu...) protesta egiteko asmoz. Behin ardiekin etorri ziren, «*elementu apurtzaile bezala, jendeak ikus dezan lekuz kanpoko gauzek zer inpakto duten*». Bestelako ekintzak ere; txartela, antzerki lanak... Hasieran, ea horrela lortzen zuten bilera bat Urralbururekin. Orain garbi dago Urralburuk ez duela alkateekin egon nahi. Ez hori bakarrik, ikusi dugu polizia nola bidali duen traktoreekin Iruñera zihoa-zenak zigortzera. 23an espero da indar-rak fuerte egongo direla Iruñeko mani-festaldirako.

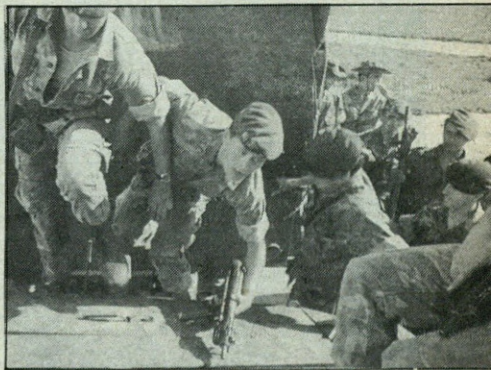
Herrietan hainbat festa eta ekintza burutu da halaber. Jendea moral handiz ari da, elkar lanean, gauzak presta-tzen. Espero dezagun 23koak beteko dituela jendearen asmoak.

J.ALONSO

Tratoreak... ala tankeak

Luis Roldan-ek Nafarroan egindako eskolak badu jarraipenik. Hala frogatu zuen lehengo larunbatean Madrilgo gobernuaren delegatuaren funtzioak betetzen ari den funtzionari anoni-moak, tratoreak Zizur-etik pasatzen utzi ez zituenean, Iruñera ailegatu na-hi zutelarik nekazari-iek informazio pit-tin bat ereitera hurrengo igandeko manifestaldirako.

Tratoreen martxa Utergatik atera zen goardia zibilek herri horretatik ateratzen ere utzi nahi ez zuelarik: Frankoandiako koartelak ikutzen di-tuen 31 herriren errepresentazioan, beste hainbat tratore ziren, Zirkulazio Kodigoa errespetatuz, Iruñera joan na-hi zutenak pankarta batzuk erakuste-ko asmoz. Desfile txiki bat besterik ez.

Bada, negoziatu beharra izan zen. Goardia Zibilek ezetz. Gobernu Zibilak ezetz. Utergako alkatesak delegatua-ren ordezkoarekin hitzegin eta Zizur bitartean baietz. Nekazari-iek postura hori salatu egin zuten «*politikoa bait da erabakia, eta Urralbururen alde-koa*».

Azkenean automobiletan joan be-har izan zuten koartelaren aurkako hi-ritarrek Iruñera. Hirurehun bat lagun bildu eta han erakutsi zituzten beren pankarta kartel etabarrak halaz eta guztiz ere.

Espero dezagun igandean ez dela halakorik gertatuko oinezkoekin. Bes-tela beste zer baitetan pentsatzen hasi beharra egongo da Nafarroan.

Bardeak ezarri, OTANeko planen barruan ejerzito espainolaren garape-na aurrera doalarik... tratoreak eta pankartak ez dira aski izango.

Errekonbertsio garai honetan pen-tsatzen hasi beharko da tratoreak nola bilakatu tanke.

GORRITXO

Kenya-n aurkitu da giza eboluzioaren arbasorik osotuena

Zientzigizonek gizakiaren sustraiak Afrikan daudela onartzen dute. Hala ere, ez da sekula garbi ikusi nola luzatzen zen Australopitekoa-gandik gizaki edo «Homo» sailera zetorren katea. Duela bi urte Kenya-n aurkikuntza interesgarriak egin dituzte, eta horretaz ari da ondoko artikulua.

Langileak ondeatze lanetan, duela milioika urtetako gizakien arrastoen bila.

Ondoa ikus daitekeen argazkia Richard Leakey-k Kenya-ko «Lake Turkana»-n 1984. urteko abuztuan egina da, eta bertan «Homo erectus» baten eskeleto fosildua eta ia osoa azaltzen da. Giza eboluzioaren ikerketetan hain garrantzi handia duen aurkikuntza hau, 1984. urteko urrian aurkeztu zen. Eskeleto honen adina 1'6 milioi urtekoa denez, areagotu egin da, bada, aurkikuntzaren garrantzia.

Ludiaren azalan Homo Sapiens agertua ez zenean

Eskeletoa hain osorik dagoenez, ez du parekorik. «Lucy» australopiteko ospetsua baino osoago dago. Horregatik, paleoantropologoek «Homo erectus» honen burezur-hondakinei esker «Homo sapiens»-en aintzindari dela suposatzen dute; izan ere, bere ohiturak ere egitura funtzionalak berreraiki bait dituzte.

Leakey eta bere lagun diren Frank Brown, John Harris eta Alan Walkerrek, gaurko teknika berriak erabiliz eta ikerketa zehatz baten ondorioz, 12 urtetan kokatzen dute eskeleto honi zegokion mutilaren adina.

Mutilak 1'6 metrotako altuera izango zuen, eta itxuraz indartsua zen. Ez du gaixotasunen arrastorik eta ez dirudi haragijaleen erasorik jasan duenik ere. Ezagutu diren datuen arabera, zail da mutilaren heriotzearen arrazoa finkatzea.

«Koobi Fora»tik mendebaldera dagoen «Nariokotome» ibaiaren inguruan hil zen mutil hau. Baina mutil honen eskeletoa ez da inguru horietan aurkitutako bakarra. «Leakey» eta bere taldeak beste batzuk ere aurkitu dituzte; ar eta eme bati dagozkienak, hain zuzen ere.

Inguru hauetan bizi izan ziren duela milioika urte gure arbasoak, eta tresnak egiteko behar zituzten beren harri asko aurkitu da.

Australopiteko-tik Homo-rainoko eboluzioa: inkognita

Giza espeziearen jaiotze-lekua Afrika izan zela onartua baldin badago ere, «Homo-erectus»-a izan zen gure kontinente zaharrera, hots, Europara jo zuen lehen hominidoa. Esandakoaren arrazoa, Afrikatik Europarako bidean aurkitu izan diren hondakin eta arrastoen datza. 1894ean Eugène Dubors zientzilariak Afrikatik Europarako bidean «Pitekantropo erectus» izeneko espeziearen lehen hezurak aurkitu zituela aipatu beharra dago hemen.

«Nariokotome»-ko mutilak, zenbait ezaugarri harrigarri eta interpretatzeko zailak diren gauzak ditu aldaka aldean. «Australopiteko»-ren kasuan («Homo»-ren aintzindaria) burua luzea da, pelbisean

«Lake Turkana» delakoan aurkitutako eskeleto fosildua, hainbeste informazio posible egin duena.

Hauteskunde kanpainaren erdian «ARGIA» txapeldun

*Joan den igandean ospatu genuen ARGIA EGUNA arrakatsatu suertatu zen laugarren urtez ere. Iazko «inoiz baino beharrezkoago, sekula baino indartsuago» lema-
ren ondoren, «bizia, zabala, zorrotza» aurtengoa bere osotasunean bete-
ta izan da. Balantze bat egiteko goiz baldin bada ere oraindik,
lehenengo inpresioak oso baikorrak dira, ARGIAren lagun-
tzaileok aditzera eman diguzuenez.*

«Argia Eguna 86» pasa eta bere emaitzak jasotzeko ditugunean, horren antolamenduaren inguruan gertaturiko zenbait xehetasun eskaini nahi genizkizueke.

Aurtengo honetan, hauteskundeak barne, barrera guztiak txikitu ditugu. Euskal Herriko herri eta auzo gehienetan nabarmena izan da ARGIAren presentzia. Hauxe genuen, hain zuzen, helbururik nagusienetarikoa, hots, asteroko ARGIAren presentzia areagotzea Euskal Herriko bazter eta txoko gehienetara. Harpide berriak lortzea ere helburu nagusitzat jotzen genuen eta, lehenengo datoen arabera, hori ere lortu dugu.

ARGIAren presentzia soberan frogatua

Gure herri eta auzoetan 180 mahaitik gora jarri ziren lehengo igandean. Hauen artetik aparte aipatzekoak dira Nafarroako Erriberan, Arabako Errioxan eta Bizkaiko Enkarterrietan jarritakoak, Ipar Euskal Herrian edukitako presentziaz ahaztu gabe. Muga guztien gainetik euskal kulturaren, eta informazio orokorraren arloan ere bai, gero eta beharrezkoago bilakatu da gure aldirak.

Orain artean jasotako datoen arabera, mahaietan eskainitako materiala ia osoki saldu da. Mahaietan, astekariare-

kin batera, euskal kulturaren urtekaria 86 erakutsi eta saldu zen. Aurtengo Urtekariak, sailez sail urtean zehar Euskal Kulturak produzitu duenaren bilduma egiteaz gain beste hainbat gauza eskaintzen du: gure kultur gizon eta emakume inportanteen firmak, Xabier Lete eta Martin Orberekin egindako elkarrizketak, Euskal Kulturaren Agenda oso eta berritua eta Ipar Euskadiko kultur egoerari buruzko dossierra.

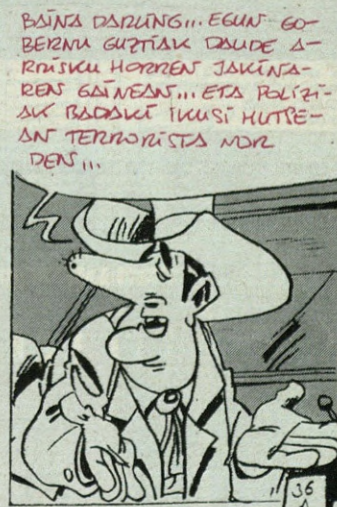
Aurtengo «Argia Egunean», bestalde, txistez osatutako kasete bat ere eskaini zen mahaietan. Hainbat afari eta jaialditan txiste kontalari lanetan ezagun egin diren Kike Amonarriz eta Joxe Ramon Galarragaren artean grabatu da kasete bikoitz hau, eta bien desioz ARGIA da lanaren produktore. Oraindik eskuratu ez duzenok, bai txiste kasetea eta bai Urtekaria, ARGIAra deituz lor ditzakezue.

Eskerrak guztioi!

Ezagutuko ditugu lanaren emaitzak hemendik aste batzutara. Oraingoz inpresio orokor bat baino ez da iristen hasi zaiguna, inpresio baikorra. Bostehun lagun baino gehiagok hartu dute parte mahaien prestakuntzan. Beraientzat gure agurrik beroena. Orrialde honen bidez eskerrak eman nahi genizkizueke guztioi. Mahaietara ARGIA ezagutzera hurbildu zineten guztiei eta batez ere mahai horiek antolatzen ibili zaretenoi. Zuei batez ere. Mila esker.

WALTER GARMENDIA JR.

Lafetog
2
Iateb 86.

Lafetog 2

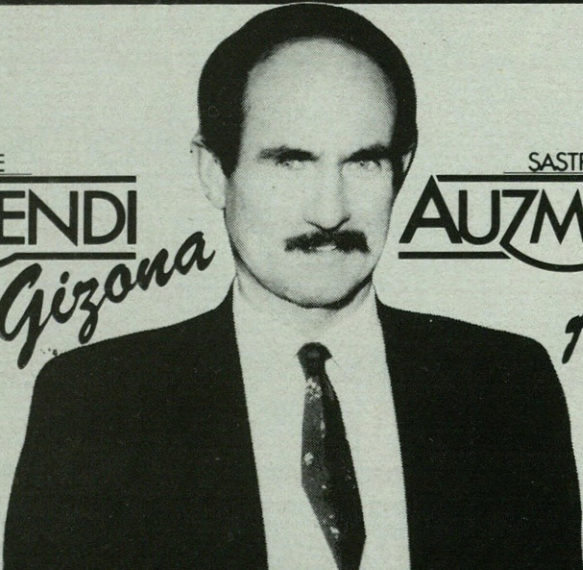
**Donostiako
emakumeak gizasemeen pare azkenean.**

AUZMENDIK BISKIAK ORAINGOAN

SASTRE

AUZMENDI

Gizona

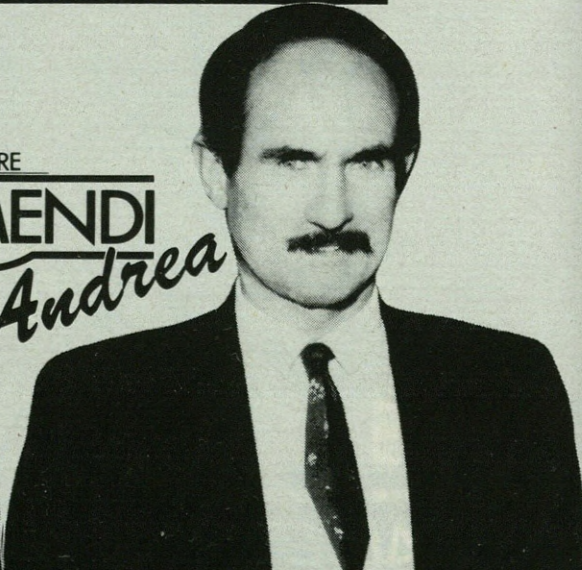

Avda. 11 y Vergara, 1

SASTRE

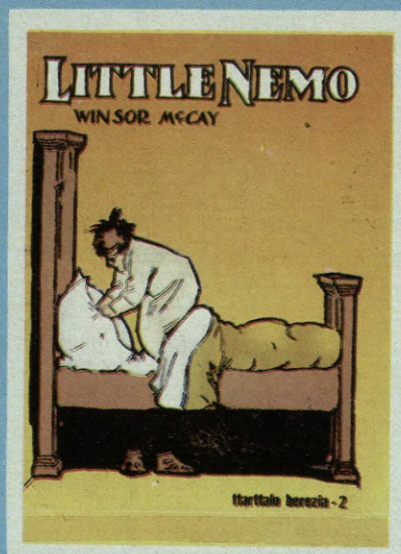
AUZMENDI

Andrea

Donostiako estiloa

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

Aurrekoaren laburpena: Cortori, bere etxean dagoela aittoa botatzen diote. Egilearen atzetik korrika Rasputinekin egin du topo. Etxeraterakoan «linterna gorriak» dauzka zain.

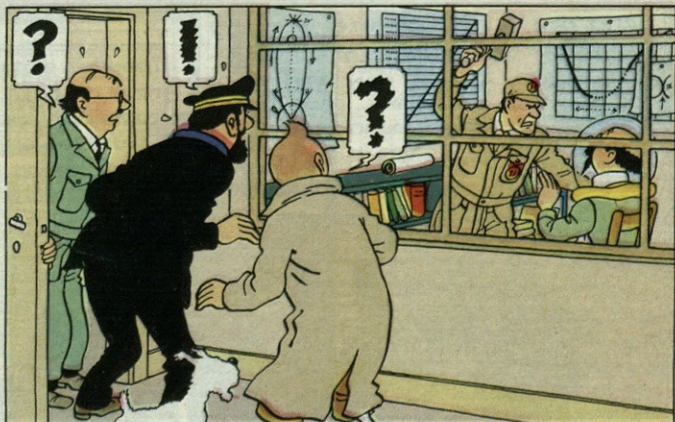
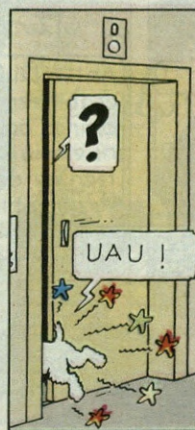
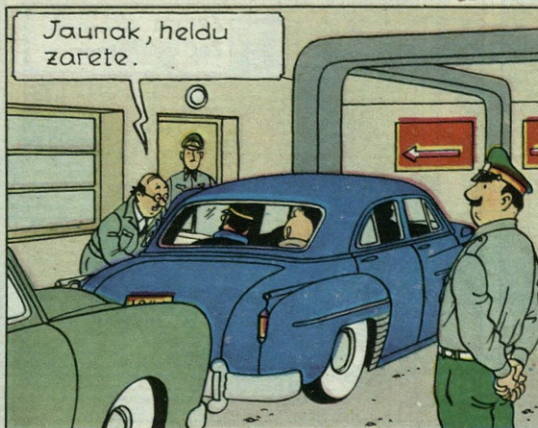

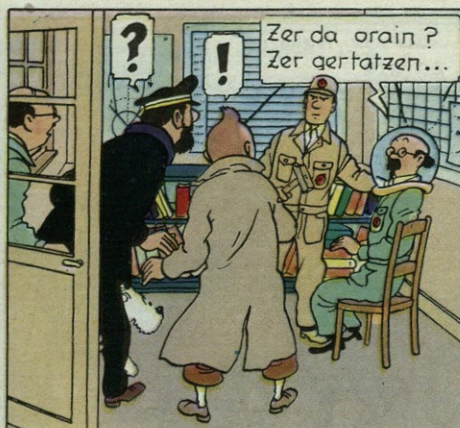

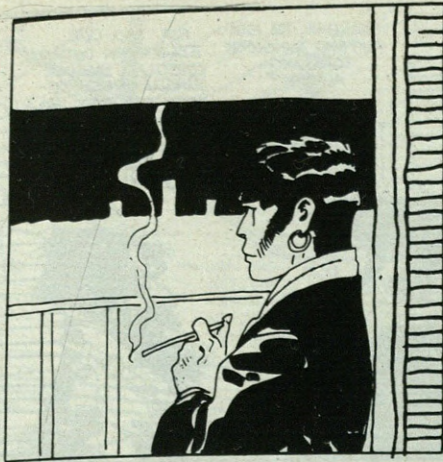
Aurrekoaren laburpena: Tintin eta Haddock kapitaina etxera bueltatu dira. Sartu orduko Turnesol lagunaren telegrama misterio-tsua jaso dute Syldaviara gonbidatzen dituela. Bertara ailegatu eta kotxe batetan abiatu dira ez dakitela norantz.

GAUR GAUEAN
HAMAR URTE
GEHIAGO DUDA-
LA EMATEN
DIT.

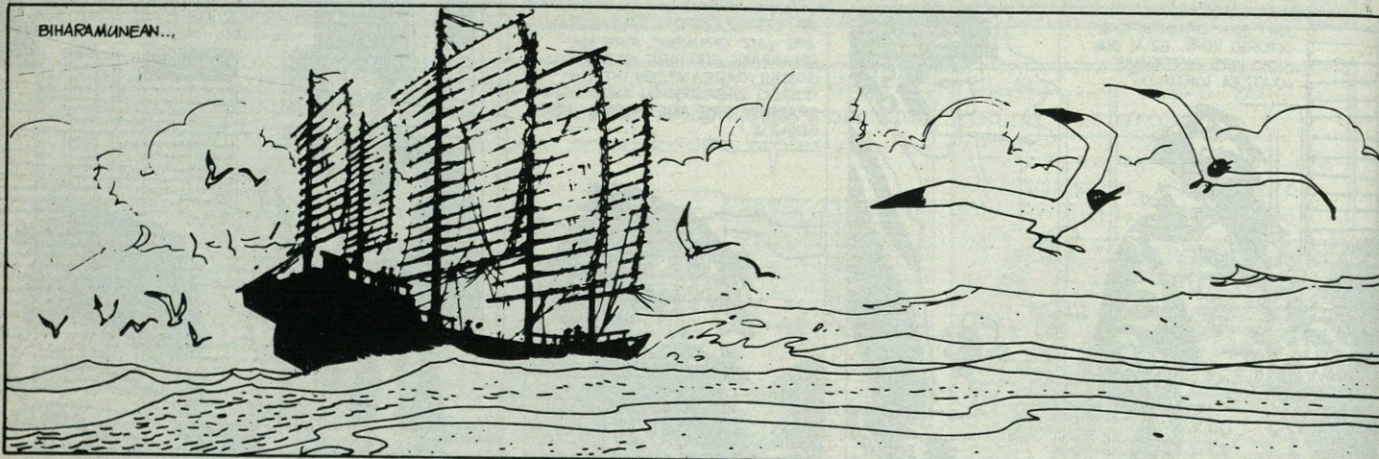

EGIOZU KASU LAGUNARI, CORTO. "LIN-
TERNIA GORRIEK" LAN BAT EMAN DIZU-
TE ETA HIL NAHIKO ZAITAZTEN "DRAGO"
ASKO AURKITAKO DAZU. KONTUZ IBILI
BEHAR DAZU... LORERIK EDERRENAK
ERE IZKATA DEZAKE ARANTZE POZOIN-
TSUA.

SHANGHAI-RA ERA-
MATEKO JUNGURIK
TOPATUKO
AL DUK?

AJA! HAU DUK
EZAGUTZEN DUDAN
CORTO-A... LAGUNA,
JUNGUA PREST ZE-
GOEK ETA GURE ZAI.

BIHARAMUNEAN...

ORAINDIK ERE ANDRE HORI BURUAN?
AGIAN EZ DUK JAKINGO
BAINA NIK ERE IZAN NIAN
MAITASUN HANDI BAT.
NICOLAIEVSK-EKO
NESKATXA BAT...

TXIKITAN ZAINDU NINDZEN...
NIRE AMA EKIALDEKO SIBE-
RIARA DEPORTATU ZIATEN...
ZERA... KARIÑOSQA IZATEAGATIK...

...ETA NITAZ
ERDITZEAN HIL
HUAN.

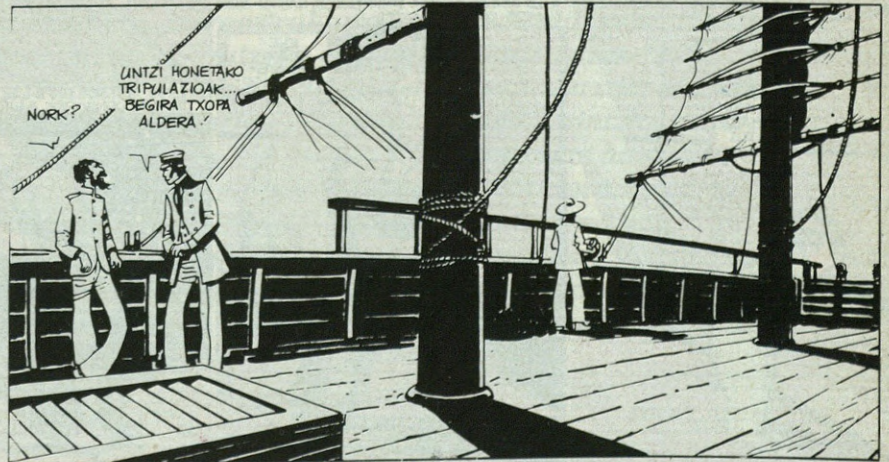
JAKINA! BEGIRATZEAZ
BATERA HILKO HUAN
IXUAZ!

NIRE AMAZ HITZER-
DITXO BAT GEHIAGO
ETA AKABATUKO
HAUT,
CORTO
MALTESE!

TXANTXETAN ARI NINDUAN,
RASPUTIN. EZ DIAT EZER
HIRE AMAREN KONTRA...
BA AL ZEKIAN
BERAK ZER JAIO
BEHAR ZI-
TZAIOAN?

EZ SEGI EDO
DAMUTUKO HAIZ!

(datorren astean jarraituko da)

Zinema Euskadin: eginaren eginez heldutasun bila

Euskadiko zinemagintzaren bidegurutzeak eta korapiloak praktikan ari dira erabakitzen, gogoeta edo erreflexiorako kasik denborarik hartu gabe. Gustatu edo ez, eginaren eginez ari da Euskadiko zinema bere heldutasuna eta nortasuna bilatzen. Iazkoan nozitu dugun urritasun erlatiboaren ondoren, ugaritasun neurri berean erlatibo batera pasatu gara 1986 urte honetan.

Aurten, orain artekoan, Euskadin produzitutako bost filmeren estreinaldiak ikusi ahal izan ditugu, eta bestetik beste hiruzpalau proiektu berriri ekin zaie arestian. 1981.an Euskadin zinema egiten hasi zenetik, hemezortzi bat luzemetraia ikusi ahal izan ditugu, praktika luze horrek

filmeak burutu ahal izatearen prolemaz gain auzi gutxi argitu dituelarik: euskara primatzeko hartu beharreko neurriak, ETBren esku hartzea, teknikoen eta infraestruturaren eskasia, subentzioak banatzeko erizpideak, Zinemaren Legea... Gauza guzti horiek airean zintzilik dirauten bitartean, Euskadin zinema aintzineratuz doa, eta horren froga gisa, une honetantxe errodatzen ari diren bi filmeen esangura: «Lauaxeta» Antonio Zorrilarena, eta «Kareletik» Anjel Lertxundirena. Guzti horren gorabeheretan hondarren bat jaso eta beste hondarren bat utzi nahi izan dugu txosten honen bitartez.

Iñaki GOITIOLTZA
Josu LANDA

Aurtengoan, "eusko zinema" edo "cine vasco" delakoaren zuzendari 'konsakratuek' filme bana eskaini nahi izan digute. Pedro Oleak «Bandera Negra» burutu zuen, Montxo Armendarizek «27 horas», eta Imanol Uribek «Adiós pequeña estranatu berri du. Xabier Aguirrerren «La Monja Alférez» ez kaleratzeko zorian ere egon zen saio frustratu bat bezala kontsideratu beharra dago. Imanol Uriberen filmea izan dugu, hain zuzen ere, Gasteizko gobernuaren subentziorik eduki gabe produktora batek burutu duen lehenengo filmea. Espezializat jo beharra dago baino, gainerako produkzio osoak Gasteiztik nahiz Madriletik jasotako subentzioen 'eskuzabaltasunari' lotuta ikusi ahal izan bait du argia.

«Kristalezko begia», «Kareletik»...

Dauzkagun datuen arabera, ez dirudi datozen hilabeteak ere zinemagintzan eskasak izango direnik. Bost luzemetraiak edango dute aurtien Eusko Jaurlaritzaren subentzio-iturritik. Esan beharra dago hamasei izan zirela subentziootara aurkeztutako proiektuak, baina gehienak bazterrean utzi eta bost baino ez zituzten hautatu. Destinaturako 100 milioiak, beraz, honoko bostontzat izango dira: Jaizkibel-ek produzitutako «Kristalezko begia», Anjel Lertxundik zuzendu eta Irati-k produzitutako «Kareletik», Ernesto del Río-ren zuzendaritzapean Sendeja-k produzitutako «El amor de ahora», Xabier Agirre zuzendari eta Agirre Muñoz produktore edukiko dituen «El polizón de Ulises»; eta Pedro de la Sotaren «Balanze». Esan beharra dago ere filme horietako bakoitzak Madrileko Kultur Ministeritzatik ere beste halako subentzioa jaso dezakeela, normalean hala gertatzea pentsa daitekeelarik.

Luzemetraia horietatik aparte, bederatzi laburmetraia ere burutu ahal izango dira hor nonbait barreiatutako bederatzi milioitako subentzio-partida bati esker. Azkenik, bi erdimetraiak ere subentzionatuak izan dira, J.M. Taduri eta J.J. Bakedanorenak, «Crónica de la segunda guerra carlista» eta «Toda vía sin nombres».

Azkenik, ezin genezake ahanzi subentzio-lerro horietatik kanpo baina Eusko Jaurlaritzaren babes ia erabateko batez burutzen ari den «Lauaxeta», Gernikako bonbaketaren 50. urteurren gisa estreinatuko dena.

Ekoizleen Elkartea, inzidentzia txikiko erakundea

Begien aurretik iragaten duen produkzio ia etengabe horrekin batera, gutxiegitan ikutzen den gaia dugu Ekoizleen Elkarteara. Ebidentzia batek markatzen du abiapuntua: hemengo zinemaren 'munstroak' Madrilen bizi dira, eta guzti horiek praktikan paso egiten dute delako Elkartean. Gainerako zuzendari eta produktore 'apalagoen' biltokia bihurtu da Ekoizleen Elkartea, eta inongo klasifikaziora iritsi gabe iraun baino ezer gutxi gehiago egiten du.

Urtebetea, Zinema Ekoizleen Elkartek hiru lehendakari ezagutu ditu: Anjel Amigo, Rafael Treku eta Joxe Migel Salazar. Horrek, funtsean, gauza bat adierazi nahi du: ekoizleen artean dauden interes desberdintasuna eta lerro bateratu bat definitzeko ezintasuna. Praktikan, berriki Jaurlaritzak bere gain hartu duen helburua bereganatu du urteotan Elkartek: hemengo zinema gure mugetatik kanpo ezagutaraztea. Mementu honetan, norabiderik gabe segitzen du, eta baliagarritasun eskasa aitortzen diote Euskadiko zinemagintzaren adituek.

ETBk ez du kasik ezer jakin nahi

Gero eta gehiago, zinemaren inguruko jendeek ETBren esku hartze haundiagoa eskatzeari ekin diote, baina alde horretatik ez dirudi gauza haundirik espero daitekeenik, ETBko arduradunek erakusten duten jarreraren arabera behintzat. Gorrodo eta Iriondok usaindu ere nahi ez duten zezena toreazten ibili dira eta dabilta gaur egun, antena eskubide estu batzutura mugatuz.

Iaz hiru euskal nobela zinemara eramane zirenean egindako esperientziak ez dirudi oraingoz jarraipenik edukiko duenik. Horrelako esperientzietatik aparte, euskarak apenas dauka aurrerabiderik merkatuaren erdian. Lertxundiren «Kareletik» izan liteke hori puskatzearen aldeko esfortzu indibiduala.

Euskadiko zinemaren barruan, auzi guztiak erabakitzeaz daude. Gauza bakarra dago garbi, zenbait jende zinema produzitu eta egiteko benetako pasioa daukala, eta gobernuak pasio hori subentzionatzeko prest daudela. Hortik aurrera, ezer gutxi garbi. ●

Santos Zunuzunegi: «Dirua banatzen duen batzordeari begira egiten dira filmeak»

Santos Zunuzunegi ikerle ezaguna dugu, zinemazale porrokatua izatearekin batera. Leioako Informazio Fakultatean irakasle, Bilboko Laburmetraia Zinemaldiko zuzendari ekipoakoa da. Egoerari buruz eta beste hainbat punturi buruz bere eritzia jakin nahi izan dugu.

ARGIA.— Badirudi aurtengoa "Zine Vasco"aren sendoketarena dela. Zenbait kanal ohizkoren finkapena, hemengo teknikoen agertzea, ekoizpenaren parte bat hemen egina izatea... "Zine Vasco" aurrera doala dirudi, definitutako zerbait bezala edota aldean dago oraindik guztiori?

SANTOS ZUNUZUNEGI.— Uste dut goizetxo dela horrelakorik esaten hasteko; ezin da esan "zine vasco" a finkatu denik industria bezala. Filme eta proiektu batzuk daude, Euskal Herrian dagoen egoera berezi batetaz baliatzen direnak. Madrileko subentzioei Eusko Jaurlaritzarenak gehitzea lortzen da horrela, eta horrek

posibilitatzen du zenbait proiektu indibidual aurrera atera ahal izatea, baina ez dagoena zera da, ekoizpen azpiegitura, eta laguntza sistema honekin posible da inoiz ez egotea. Filmeak ez dira publikoari begira egiten eta horrek ez du jarraipenik sortzen. Euskal Herrian gainera, publikoari begira ez ekoizteaz gain, filmeak dirua banatzen duen batzordeari begira egiten dira. Bilatzen dena da Gasteizen gustatzea.

A.— Guzti hau zinema industriaren oinarrien kontra dago, eta nolabait, gehiago da Gobernuaren subentzio politika bat helburu elektoralekin zinema benetan bultzatzea baino, ezta?

S.Z.— Propaganda aukera bat bezala uste dut sortu zela hemen zine-laguntza. Hemen eman diren laguntza guztiak beti izan dira propaganda operazio errentagarri batzuk. "Zine Vasco" izeneko ente bat sortaraztea posibilitatu dute, filme batzuk han hemenka pasatzen aritzeko. Filme horri posible zen etiketa bat jartzea, eta hasieran edo bukaeran beti eramango zuen Eusko Jaurlaritzaren eskudua, errentagarritasun politikoa suposatzen ziolarik honek.

Hortik filme onak atera daitezkeenik, edota luzarora zinema industria baten hastepenak egongo direnik... gehigarri bezala dator hori, ze proiektu hori ez bait zegoen horien buruan subentzio politika hori hasterakoan, edota baldin bazegoen oso azalekoa zen.

A.— Ba al da "Zine Vasco"aren estetika bat?

S.Z.— Uste dut ezetz, eta seguruenik ez

dago horrelakorik egoterik. Pelikula onak eta txarrak daude, hemengo gaiak urrutia gotik edo gertu gotik jarraitzen dituztenak... baina ez nintzateke urrunago joango. Uste dut "Zine Vasco"ari buruzko eztabaida zendu zela. Azken pelikulei buruz zerbait esatekotan, nire eritziz, txarrak izan direla esan behar. Lau horietarik bat, "27 horas", hemen sekula egin den gauzarik onena dela esango nuke eta Espainian egin den onenetarikoa. Gaurkotasuna eta orain arte "Zine Vasco"an marjinaturik zegoen mundu argitaragabe baten bilaketa da.

**A.— Hemen zinea egiten ari den ge-
hiengoa zine-klubetatik dator. La-
burmetraiak egiten hasi zen jende
hau... baina, kasualitatea, iazko Bilbo-
ko Laburmetrai Zinemaldian laburme-
traia bat baino ez zen aurkeztu. Agor-
tu egin al da guzti hori?**

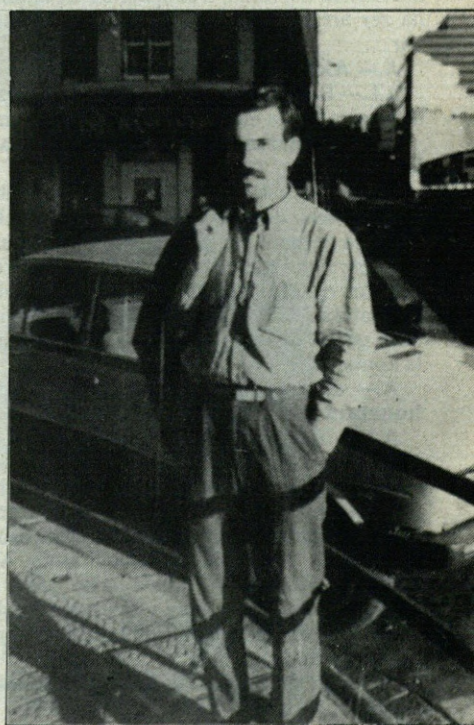
S.Z.— Iguai izango da zinematik ez due-
la espazio bera betetzen gazteen kezka-
tan. Nire belaunaldia izango da segurue-
nik bere interesik handiena zineman edu-
ki duen azkena. Gaurko gazteei, Uniber-
tsitateko nire ikasleak lekuko, zinema ez
zaie bereziki interesatzen. Arrazoi asko
daude honen oinarrian, zerikusiak dute-

nak bizimoduarekin, ohiturekin, TBaren
zabaltze masiboarekin... Ikuspegi horre-
tatik gaur egun ez dago, eta baldin bada-
go askoz ere txiakiagoan, lehenagoko pa-
sio hura jende bat azkenean zinema egi-
tera bultzako duenik.

**A.— Noiz egin behar duzu zuk fil-
meren bat?**

S.Z.— Ez dago nire asmoetan pelikula-
rik egitea. Ez dut zine egiteko gogorik!
Egunen batean filme bat egiteko ideia oso
argi bat baldin badaukat, orduan bai, hori
egiteko gogoia badaukat.

Bi zinemagile ezberdinen arteko be-
reizketa egiten dut nik: orokorrean "zi-
nea" egin nahi dutenak, edozer, baina zi-
nea; eta bigarren, hemen sartzen dut ne-
re burua, filme bat egingo lukeen jendea
ideia oso argi bat izanez gero, gidoiaz oso
seguru egongo litzatekeen jendea. Egitea-
gatik egiteak ez nau gehiegi erakartzen.
Badaukat beste zeregin nahikorik bizitza
honetan. ●

«Kareletik», kontrabandoa eta amodioaren arteko istorioa

Patxi Bisquert, Lourdes Orube debutante donostiarra eta Mario Pardo dira Anjel Lertxundi film berriaren protagonista batzu. Horiekin batera, «Hamaseigarrenean aidanez» en ere agertzen ziren aktore nahiz tekniko mordoa dabil filme berri honetako errodaian ere. Zarautz eta Orio inguruko parajeetan girotuko da, eta pasa den astean ekin zitzaion erro-dajeari. Anduren aurreko lanarekin bezala, honetan ere Irati Films dugu produktora.

ANJEL LERTXUNDI: «EUSKARAREN KONTUAN HIPOKRESIA SOZIAL HAUNDIA ERABILTZEN DA»

ARGIA.— Lehengoz eta behin, «Kareletik» filmea aurkeztu ezazu, zer kontatzen duen eta nondik nora doan?

ANJEL LERTXUNDI.— «Kareletik», nire bizitzan zuzenean zinemarako egin dudana lehenengo istorioa da, hasiera batean nobela baterako pentsatua nuena baina produktoreek bultzatuta azkenean zinemarako zuzenean idatzi dudana. Istorio honetan orain dela lau bat urte benetan izan ziren gertakizun batzu agertzen dira. Hori oinarri bezala hartuta gero nire aldetik eraman dut istorioa: itsasoan gizon bat galtzen da eta baporea portura bueltatzen denean eta tripulazioa etxeratzen denean, hango tripulante bat salatzen du jendeak. Esamesak hasten dira, eta orduan istorio horretan nolabait bi klabe ditugu, bat maitasun klabe bat eta bestea kontrabando klabe bat, tripulante hura botea izana izateko klabe bezala erabiliko dena. Zentzu horretan, trama beltzaren tankerara desarrolatzen da zer arraio gertatu den gorpu horrekin, nor izan den, etabar.

A.— Akziozko filmea, beraz.

A.L.— Bai, ez da batere diskurtsiboa, ez dago diskurtsorik, dena ekintza da eta horrek betetzen du filmea.

A.— Pentsatua zenuen nobela atzean geratu al da beti-ko?

A.L.— Pentsatzen dut honekin bukatutakoan nobelarekin hasi beharko dugula, edo bestela editoreek planteiatu zidaten inoiz ea zergatik ez gidoia bera publikatu. Euskal Herrian ez da inoiz filme gidorik publikatu eta interesgarria izan liteke, eta hori egingo banu ere, halako berrogei orrialdeko erre- flexio batekin batera egingo nuke, nobela-gidoia-zinema eta er- lazio guzti horiek piska bat argituz, nire esperientzia pertsona- la kontatuz.

A.— «Hamaseigarrenean aidanez» lehenengo filmetik honetara zein alde dago?

A.L.— Nik guztiz diferente ikusten ditut, arrazoi batengatik: lehenengo filme hura batek zinema egiten hasten denean egi- ten duen lehenengo laburmetraia izan zelako, piska bat ikas- teko etabar. Lehenengo filme hura aprendiz bezala niretzat oso inportantea izan zen. Oraingo hau oso beste modu batera ikusten dut, modu askotatik begiratuta. Alde batetik, nire se- gurantza pertsonala ordutako baino askoz haundiagoa da, bai- na horretatik aparte baita medio teknikoak ere, oraingoan as- ko bitarteko hobeagoak ditugu, presupostua askoz lasaiago batekin gabilta, etabar.

A.— Zer da beldurrik haundiena ematen dizuna filmea egiteko orduan?

A.L.— Beldurrik haundiena istorioak berak ematen dit, fil- matzen hasi aurretik istoria ondo burutua eta ondo partitua egoteak. Errodajeak berak ez nau gehiegia kezkatzen. Gerta- tu liteke plano bat zuk modu batera imajinatzea eta gero bes- te batera irtetea, baina kasu honetan ere taldeko besteek be- ren laguntza ematen dute, taldean lan egitea gustatu egiten zait, eta bai operadoreak eta zuzendaritza-laguntzaileak kon- seilu oso baliotsuak ematen dizkirate, plano guztiak diskutitu egiten ditugu.

A.— Hizkuntzaren planteiamendua zein izango da?

A.L.— Errodaje guztia euskaraz egiten ari gara. Mario Par- do aktoreak esate batera euskaraz ez daki, baina elkarriketa guztiak buruz ikasi ditu, nolabait ingles bat hona etorri eta el- karriketak espainolez ikasi ohi dituen bezala. Agian beste ka- suren batean zailtasunik eduki genezake eta kasu horretan er- derara pasko ginateke, baina beste guzti-guztia euskaraz egi- ngo da. Hori printzipio bezala. Gero sinisgarritasun narratibo aldetik elkarriketa batzu erderaz agertzen dira, goardia zibi- lena edo beste pertsonaiaren batena ere. Sekuentzia batzuren kontua besterik ez da.

A.— Eta komertzializatzeko garaian?

A.L.— Bi bertsioak kaleratuko dira, euskarazkoa eta erda- razkoa, baina toki berean inoiz ez dira biak aldi berean eman- go. Esate batera, Bilbon euskarazkoa dagoen bitartean erda- razkoa beste nonbait emango da. Uste dut hori aurrerapen txiki bat badela. Inoiz produktorearen aldetik euskaraz erroda- tzearen zailtasuna eta ez-egokitasuna planteatu denean —eus- karaz egiteak zailtasun haundiagoak bait ditu, teknikoak na- hiz publizitarioak—, nik beti insistentzia haundiz defendatu izan dut euskaraz egitearena, arrazoi batengatik; Eusko Jaur- laritzak behartzen duelako egin izan diren euskarazko bikoiz- ketak 'juizado de guardia'koak dira. Ez da aski bikoizketak egitea, kontrol bat ere jarri beharra dago. Bestela, alper-alpe- rrik da, hobe da ezer ez egitea.

A.— Hemengo zinemaren normalean hain euskara gutxi sartzearena zergatik izaten da, 'errealismoagatik' edota planteamendu komertzialengatik?

A.L.— Gure kasuan behintzat guztiz komertziala da arazoa, hau da, euskaraz soilik emango bagenu, ezin izango genuke inondik inora gastuak estali. 'Errealismoa' ren arrazoi horiean ez dut sinesten euskara bai ala ez aukeratzeko orduan. Pertso- naia konkreturen baten kasuan bai, baina filme osoa erderaz edo euskaraz egitea ezin daiteke horrelako arrazoiengatik es- plikatu. Arrazoi komertzialak dira funtsean.

A.— Laguntzak subentzioetara mugatzeak zer suposa- tzen du, esan nahi dugu exhibizioa eta banaketa aldetik?

A.L.— Nik beti esan izan dut euskararen kontu honetan hi- pokresia sozial haundia erabiltzen dela. Nahiz eta filmea eus- karaz errodatu eta euskaraz egin, banatu eta exhibitzeko or- duan parte guztiak inplikatzan ez badira (banatzaileak, exibi- tzaileak...), alper-alperrik da. Parte guzti horiek inplikatzeko orduan, gizartea bera da ere inplikatu behar duena, eta giza- te horren buru erakunde batzu daude. Erakunde horiek prole- matika guztiaren jabe izan behar dute. Horregatik, Gasteizko kontseilari-orde batek esaten duenean «Kareletik» subentzio- natzerakoan euskara laguntzen ari direla, nik esango nuke ho- ri gezur hutsa dela. Zergatik ez du esaten kontseilari-orde ho- rrek erdera primatzen ari dela? Erderazko filme bati eta «Ka- reletik» filmeari lege bera eta erizpide bera aplikatu bait zaiz-

kio, eta hori praktikan erdera primatzea da.

A.— Infrastrukturaren prolema nola ikusten duzu?

A.L.— Infrastruktua eginaren eginez lortzen ez badugu al-perrik izango da. Praktikaren bitartez baino ezin da infraes-

trukturaz hitzegín. Konturatzen bazara, filme honetan bertako tekniko euskaldun kapaz batzu baldin badaude, aurretik beste filme batzu egin direlako da. Nik uste dut infrastruk-tura hori antolatzeko modu bakarra eginaren eginez dela.

«Lauaxeta», orain arteko euskal produkziarik garestiena

Egunotan Bilbo, Gernika eta inguruko beste herri batzutan ari dira burutzen «Lauaxeta» filmearen errodaia. Jose Antonio Zorrillak zuzentzen du oraingoan bere bigarren filmea («El arreglo» eta gero), proiektu handiguratsu eta garestia Lauaxetako olerkariaren bizitzan oinarrituta. Gidoia Zorrilla berak Arantza Urretabizkaia eta Xabier Elorriagaren laguntzaz burutu du, eta oinarri historikoa badu ere gidoigileek dioskutez Lauaxetaren biografiatik urrun xamar geratuko da. Antzezle garrantzitsuenak Xabier Elorriaga (Lauaxeta), Anne Louise Lambert (Georgine), Peter Leeper (Steer), Antonio Rizo (Guillaume), eta Jean Claude Bouillard ditugu. Bertoko antzezleak, australiarrak, frantzesak, ingelesak, espainiarrak... 175 miloi kostatuko den filme honetan. Ekoizpenerako diruak lortzeko administrazio eskuzabala aurkitu du Angel Amigok: Eusko Jaurlaritzak 47 miloi pezetak aurtan eta beste hainbeste datorren urtean, Madrileko Kultur Ministeritzak 70, eta ETBk igortzeko eskubideetarako 18 miloi, geratzen den dirua Igeldo zine ekoiztetxeak.

Filme honetan berebiziko partaidetza daukaten gizon bi dakartzizuegu, J.A. Zorrilla eta Xabier Elorriaga, zuzendaria eta pertsonaia nagusia kiri kirian.

J.A. ZORRILLA: «INTERESANTEENA GIZON BATEN BIZITZA DA; FILME INTIMOA DA HAU»

J.A. ZORRILLA.— Zure bigarren filme hau Lauaxetaren pertsonarengan oinarritu duzu, azkenean zure historia propioa kondatzeko, ezta?

ARGIA.— Olerkariaren bizitzan oinarrituriko lan libre du, bizitza hori nahiko ezezaguna bazeu ere.

A.— Zerk eraman zintuen filme hori egitera?

J.A.Z.— Hasierako ideia Angel Amigok eduki zuen, Gernikari buruz filmea egitea Gernikataz mintzo gabe. Fime bat zeinetan benetan interesgarria gizon baten bizitza den. Filme hau aski intimoa dugu, ez gara horrenbeste oinarritzen bonbaketan, berrogei urtetan zine egin ondoren bonbaketan horren interes dramatikoak errelatiboa delako.

A.— Interes dramatikoak bizirik dirau, garai hura eza-gutu eta oraindik bizirik diren pertsona ugari badelako, horien semealabak, eta abar.

J.A.Z.— Gauza da, nola erakusten duzu zuk Gernika? Nola mintzo zara zu Gernikaz? Erakutsiz Gernika eta nola bonbaketatu zuten ala bonbaketan hori zela eta bizitza eman zuen gizon baten izaera hartuz ardatz? Askoz zinematografikoago eta posibleago da —Gernikako bonbaketan sartzen bagara ez daukagu mozkinik egiteko—, askoz erabilgarriago da. Ados nago Angelekin filme intimista bat egiteko, hitza eta askatasunaren alde bizitza ematen duen gizon batengan oinarritzea interesgarriago deritzot bonbaketan berean oinarritzea baino. Bestalde, Gernikako bonbaketan zergatik gertatu zen azertu beharko bagenu, beste dimensio batetan sartuko ginatke, Madrilgo batailatik hasi beharko genuke. Frontea erortzen da, Guadalajaran nazionak zapuzten dituzte, eta Francok erabakitzen du bigarren gudaleku bat zabaltzea, germaniarrak beraien hegazkin guztiak bidali eta Legion Condor izenekoa era-

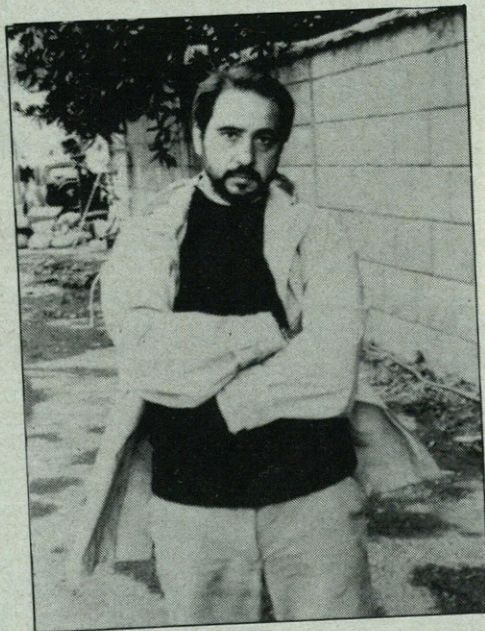
tzen dute. Baina hori beste filme bat izango litzateke.

A.— «Lauaxeta»k laguntza bereziak ere izan ditu...

J.A.Z.— Filmeak ez du laguntza berezirik, laguntza berezi bakarra da Eusko Jaurlaritzak kostoaren %25a ematen digula aurtan eta kopuru bera datorren urtean.

A.— Horrek suposatzen du kosteko %50a. Zuon aurrekontua 175 miloi pezetakoa da, hemengo zinematik eza-gutu duen aurrekonturik altuenetarikoa...

J.A.Z.— Ez, inola ere ez. «Los Caballeros del Dragón» 300 izan ziren, «La vaquilla» 200...

A.— Hemengo zinemagintzaz mintzo izan naizenean Euskadin egiten den zinemaz ari nintzen.

J.A.Z.— Ba ez uste horrenbeste denik, kosteak zeruraino igo dira. «Adios pequeña» 120 dira... Eraiki behar dugun partidarako ez da horrenbeste.

XABIER ELORRIAGA: «KANPOKO JENDEA EGOTEAK EMANGO DIO FILMEARI BENETAKO USAIA»

ARGIA.— Zuk filme honetan Lauaxetarena egingo duzu, ezta?

XABIER ELORRIAGA.— Bai, horrela esaten dugu, baina gidoian idatzita dago Lauaxetaren pertsonaiarenganako hurbilpen bat izango dela. Pertsonaia Lauaxetarengan inspiratu da,

baina ez da kontatzen beraren benetako bizimodua. Nik uste dut Lauaxetarengandik hartu genuela olerkaria zela, zibila, kaleko pertsona, kultura munduan sartuta daogoa, eta gero gudan sartzen dena. Gudak Lauaxeta harrapatzen du, eta gudan sartzen den zibil bat da.

A.— Baina Lauaxeta ez zen edozein zibil... PNVko koa-dro bat zen, astintze lana eta mitinak ere egiten zituen...

X.E.— Alde hori ere ikusten da, baina gutti. Arantza Urretabizkaia eta biok berandu sartu ginen gidoian, horretan zebiltzatenak laguntzeko asmotan. Gauza batzu konpondu ditugu, beste batzu ez dakit... pelikula ikusi behar da.

Pelikulako giroa ez da beti historikoa, ez dago beti Lauaxetarengan zentratua, berau gida turistiko bat bezalakoa da, firu bat gauza batzu eta besteak lotzen doana. Ikusten da Intxortak nola izan ziren, nolakoa izan zen Gernikako bonbaketa, nola goazen guda galtzen, nolakoa izan zen erretirada, zer gertatu zen bonbaketa pasata...

Gidoia eratua dago pertsonaia batengan ere oinarritu gabe.

A.— Filme hau euskal zineman egin den garestienetako dugu, ezta?

X.E.— Bai, seguraski garestienetarikoa da. Arazoa da, eta nik uste dut hori gero filmean ikusiko dela, muntaiak hirurogei kokapen daukala, eta sarritan kokapen horietan gertatzen den errekorrido dramatiko oso laburra da. Zuk kriston muntai egin behar duzu trintxerara joateko Pablo Beldarrain agurtzera: «zer moduz Pablo?/ ondo/ Zer moduz doaz trintxerak?/ Beno, agur, Lehendakariak agurtzen zaitu». Lau gauza horiek esateko egin behar duzu trintxera eta abar, eta nola filme guztia horrela den, horregatik da horren garestia.

Nik uste dut filme hau guda izan zenari hurbilpen bat besterik ez dela. Gero etorri beharko du beste filme bat gaia sakanago aztertzeke, herriak nozitu zuena erakusteko... Filmean guda ikusten da baina nahiko kanpotik.

A.— Lanean kanpoko zenbait antzezle izango duzu ki-de: frantsesak, ingelesak, australiarrak. Ez dago hemen-dik jende egokirik paper horiek antzesteko?

X.E.— Hori ez da nire gauza, baina dena dela nik uste dut ez dela arazo bat abentaila bat baizik, ze ingelesaren papera betetzeko hemen ez daukazu inor ingelesa ematen duena. Zuk hartzen duzu Angela Molina, edo Victoria Mateix, edo Ana Belen, eta zer egiten duzu? Bikoizten duzu? Ez dago modurik. Filmeak badauka maila poetikoa —eta nik uste dut hori Arantzaren gauza dela, eta agian nirea ere—, oso txikerra, intimista... Zorrillak kanpoko gauza ipintzen du.

Giro horretan ingelesa ingeles bat da, eta nola soinua zuze-nean den, lehenengo kopia entzungo dugu frantzez, ingelesez, euskaraz eta gazteleraz. Eta horrelakoa izan zen guda hau, internazioanala.

Hemengo jendea begiratzen baduzu, ez da erreza bilatzea Baldieren pertsonaia betetzeko laguna. Pertsonaia hau inspiratuta dago Eusko Gobernuak zeukan konseilari frantziar batengan, eta hemen ez daukagu hirurogei urtetako gizon bat aktore praktika daukana, eta gainera frantzes itxuraduna. Steer kazetari ingelesaren kasuan gauza bera.

Kanpoko jendea egoteak emango dio filmeari benetako usaia, eta gainera ez da garestiako kanpoko jendea ekartzea hona errodatzera. Ingalaterran eta Australian aktore on pilo bat dago, eta langabezia ere, kasura joanda hemengo izar bat ekartzea baino merkeago aterako litzateke.

A.— Bukatzeko, azken galdera egingo nizuke. Zuk iaz «Zergaitik panpox» zuzendu zenuen, noiz zuzenduko du-zu hurrengoa?

X.E.— Ba horretan nago. «Zeragitik panpox» Murcian ikusi zen, eta ni beldur nintzen hor gertatuko zenarekin. Baina Murcian ez, han batzuri asko gustatu zitzaion. Horrek oso animatu nau. Hurrengorako pentsatzen nabil ez ote den izango Arantzaren nobela berria berak bukatzen duenean. Historia errezagoa da, ez da horren barrutik kondatzen «Zergaitik panpox»en bezala.

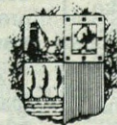
Historia marinel batengan dago oinarrituta, eta nire aita ere marina merkantean ibilia zenez erakarri egin nau. Arazoa izango da gidoi on bat burutzea, eta oso zaila da, astiro astiro ikasten da.

E U S K A L P A R L A M E N T U R A K O H A U T E S K U N D E A K

Emaiozu Euskadiri zeure botua

Azaroak
30

GOBIERNO VASCO
EUSKO JAURLARITZA

Negoziaketak direla eta

Interesgarria zen joan den astean negoziaketa politikoari buruz ARGIA es-kaini zenuten dossierra. Gauza gehienak jakinak ziren, baina hamar urtetako historia bilduta ikusita, gertakizun bakoitzak beste neurri bat hartzen zuen.

Hala ere ohar bat egitea pentsatu dut. Zeren eta 1977ko amnistia edo indultoabaino lehen egiten da Politiko-Militarrei buruzko ia erreferentzia idazten duzuenan nola bildu ziren Ginebran Madrilgo gobernua-ren ordezkaria eta Javier Garaialde «Erreka».

Dudarik gabe geroztik ere negoziatu zuten polimiliek, eta gogoratu beharra dago 1979 eta 1980 bitarte horretan Bandres eta Onaindiaren eritzi politikoak aldatuz eta goxatuz doazela batetik (gogoratu Bandresen sortu zuen polemika, esan zuenean Juan Carlos de Borbonek euskaldunok oso ondo ezagutzen gaituela, eta EE eta HBren arteko diferentziak oso garbi zeuzkala), eta bestetik polimiliek atentatuak egiten segitzen zutela. Enpresagizonei hanketan tirokatzea zen ekintza tipikoetako bat, eta baita Mediterraneoko bonbak ere...

Gero, Madrilgo Chamar-tin geltokiko bomba hura etorri zen, bost hildako haiekin, eta baita UCDko militanteen hilketa ere. Zuen erreportaian markatzen zenuten haritik, pentsatu beharko genuke heriotz horiek ere negoziaketen martxarekin lotuta zedela. Dudarik ez dago negoziatu zutela polimiliek. Noiz? Garaialderen garaian? Ala geroztik joan zen sarea josten? Kasualitatea al da «Tejerazoa» gertatu zenean polimiliek bost enbaxadore

bahituta edukitzea? Seguruena Ginebran jarriko zuten lehen urratsa, eta gero-koak izango ziren bai Madrilgo eta bai erakunde barruko kontraesanak gaindituz joatea. Eta zer lortu zen? Dirua, dudarik gabe, eta reintsertzioa, zazpikien likidazioaren truke. Ez da gehiegi.

1980tik aurrera bazegoen «Euskadi»ko hiru probintzien parlamentua, baina Onaindia eta Bandresen halere gustora egin zituzten polimilien enkarguak Madril-en. Oraindik prezioa ordaintzen ari dira.

Alberto F.

PNV ez da abertzalea

Donostiatik egunotan itzuliño bat egiteko abagadunea ukan dut, eta ez nuke azpimarratu gabe utzi nahi benetan samindurik utzi ninduen zerbait. «Euskadi» zure botoa behar du dioten hitzen atzean mapa bat ageri da afitxa sail handi batean, eta Euskadiko mapa... hiru probintziena.

Duela urte batzuk, holarik egin zezan talde politikoa gutxienik «españolista» izena betirako bere gain hartzea kondenatua zatekeen. Orain aldiz... ikusten duzue. Askok gara beti pentsatu dugunak batzuek eramoderatu batean eta besteak gauzak argi eta garbi esanaz, gutxienik helburu batzuetan akort ginelako abertzale guztiok: Euskadi bat dela. Zer aldatu da holako lotsagabekeriak Hegoaldean, edo xuxenago, hiru probintzia horietan, normaltasunez onar daitezen?

Zer gertatuko litzateke Iparraldeko hiru probintziak abertzaleok «Euskadi» izendatuko bagenu? Egia da Hego-Euskadi esan beharreko lekuan askotan Euskadi esaten dela Hegoaldean, eta bekatu horretan erortzen dira HBko buruak ere. Ipar Euskadi honetan, abertzaleok ez dugu horre-

tan sekula huts egiten. Baina Hego Euskaditik Euskadi soilik esatera pasa eta azkenean hiru probintziari bakarrik hori deitzea, «Euskadi» hitza Madril-en erabiltzen duten bezala onartzea da. Eta hori hola izatekotan, ken bezate Trebiño karta horietatik.

POTTOK

Zorionak eta aurrera

Argia Eguna, urtekaria, gero eta astekari mardulagoa eta guzti hori gutxi bazen, orain txiste kaseteak ere eskaintzen dizkiguzue. Ni ez naiz idazteko jaioa, baina bi letra idazteko gogoia ez dut agoratu. Uste dut beste harpidedunak ere nerekin konforme egongo direla, asko meioratu duzuela azken urte honetan. Gustora irekitzen da ARGIA astero, eta TXT komikia oso gauza polita da. Aste Giroak ere asko balio du, eta nik behintzat astero begiratzen dut, beti aurkitzen direlako gauza interesgarri asko. Segi fuerte, eta ez makurtu burua.

Iñigo REDONDO

Alienazioa, andras

Irailaren gaixotasunak jo-ta idazten dizut, arratsalde goxo honetan. Kafesne gustoa ahoan eta euri jasa urdina leihoaren bestaldean... Kontua zera da, atzo «A nagy generacio» ikustea kausatu zitzaigula eta... denborak eta euriak ekarritako errezel finean zehar, animoak hoztuta, ari naizela folioan behera.

Jaso nuenez, traszendentziarik gabeko historiaren isuriak bustitzen du kuadroa, lehendabiziko planoan, alegia: udaldea, 80. hamarkadaren zibilbor honetan gaude, Hungarian. Hemezortzi urtez elkar ikusi ez duten bi lagun eta haien prolongazioak elkartzan dira. 68'an gazte, bihotzez gazte, izandako bi tipo. Korapiloa alaba-business-maitasun-sexuaren hariek lotzen dute.

Dena dela, neri Andrés eta Bereményiren belaunaldi kuadroa, ohialaren distribuzioa interesatu zitzaidan. Hiru lerrokada ikusten dituzu hurrengo goizean:

Horia, Aitonarena: familia, aberria (soldaduska), zirt-zart heziketaren klixtea.

Gorri iluna, zuzendaria bera gazte izandako garaia-ren sagarrak: sistemaren zirkuituetan zehar Borrokari, zeren adiskidetasunaren zentzu europarrak batez (errukirik gabeko amerikoeiei kritikatzeko), Elvisek ezpain lodietatik eskegita, beraiek dira beren amestetan, atzo eta gauru hirien zintzarri.

Gardena, spaghetti luze bat kuadroaren markoan eserita, Semea, besterik gabe. Eraman eta ekarri egiten dute gajoa. Super 68-ak lantzen du burmuina haren ordean, eta esertzen du komunean eta jartzen dio emakume bat gerri azpian.

Aizu, 80.ean gazte, bihotzez (Andrés?) gazte denak ez du sistemaren zirkuitu itxietan borrokatzeko kemenik, makinita piztuta hartzen du loak, espaloia zapaldu gabe, mamu antzean, pasiatzen da pantailan zehar.

Bereményi eta Andrések unibertsalizatu ere nahi izan ote dute?

Peli atsegina txuri-bel-tzean bukle arraro hoiek dinbilinka eta kánpai galtza loreduak astintzen zituztenez.

TXOKORO

FM frekuentziak banaturik Komunitate Autonomoan.— Joan den astean onartu zen Gasteizko Gobernuak gauzaturiko irratirako FM frekuentzien banaketa erregulatuko duen dekretua. Dirlako frekuentzi horien erdiesteko eskubidea behin eta berriz atzeratua izan baldin bada ere Madrilgo Gobernuaren eskutik, lortu da azkenean emisora komertzialentzako eta instituzionalentzako hamabi FM frekuentzia gordetzea, zeinen banaketa erizpideak azaroaren 30eko hauteskundeetarik ateratzen den Gobernuak ipiniko dituen. Dekretu honen arauera irratirako libreek arriskutan ikusten dituzte beren aieratzeak, hauek itxi arazteraino hel baitaiteke kontua. Indarrak bateratzeko, abenduan ospatuko dituzten biltzarren aurrerapena suertatu zen pasatu den larunbateko Irrati Librean Koordinakundearen bilera.

UEU udazkenez Donostian Datorren asteko ostiralean bukatuko diren UEUren udazkeneko ihardunaldiak astelehenean hasi ziren Donostian bere bigarren urtez. «Etorkizuna Eraikitzen» gai zentralaren inguruan aurkeztu zituzten ikastaroak UEUko buru den B. Bakakoak eta Donostiako Labaien alkateak, J. Iturbe eta C.P. Snow-ren konpainian, Aurrezki Kutxa Munizipalaren aretoetan. Eguntako egitarauaren barruan «Euskal Herria eta bi kulturak», «Mikroorganismoak mehatzaritzan», «Zientziaren zenbait arazo filosofiko», «1936ko otsaileko hauteskundearen azterketa», «Lehenengo Eusko Gobernuaren analisisa» eta «Luraren antolaketa» mintzaldi eta mahai-inguruak burutu dira, hurrengo asterako ere gai frango jorratzeko parada moldatuko dutelarik.

EIKE ontzat hiru urte beranduago

Bi urte baino gehiago eztabaidatan ibili ondok, badirudi Tribunal Konstituzionalak ontzat hartu duela Parlamentu autonomoak 1983an moldatutako EIKE legea. Gobernu zentralak astakeritzat jo zuen lege haren aldeko sententzia pozezko hitzez ospatu zuen Hezkuntzako kontseilaria den Juan Churrucak: «*espero bezala gogo onez ailegatu da, setakeria huts bat izan ez dela konprobatu delarik*». Eskola publikoaren ereduaren inguruan eztabaida handiak sortu zirenez geroztik, EEPA ereduak Komunitate autonomoko makina bat ikastolek hobetsi zuten arren —EIKE ikastola pribaturantzerako ideologiaz zipiritindurik zegoela kausa—, ikastolak sare publikora integartzeko EIKE ereduak bideratuko da antza denez. Gisa honetan, Euskal Ikastolen Elkarteak bereganatu ditu Hezkuntza eta Kulturako Departamenduko administrazioaren kontu egingo duten organuaren eskubideak.

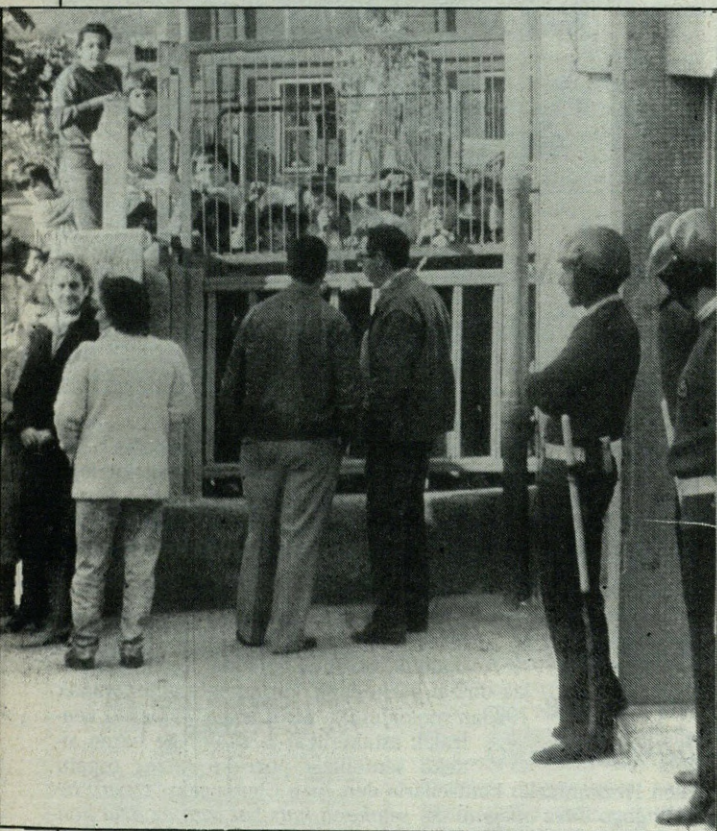
Bilboko Festibala 27.ez Hogeitazortzigarren ediziora iristen den Bilboko Nazioarteko Zinema Labur eta Dokumentalaren Lehiaketara ailegatu diren hirurehun eta laurogeita hamar pelikularik hirurehun kanpoak utzi ditu selekzio-batzordeak, azaroaren 24etik 29ra bitartean Gran Via zinetokian, Ayala antzokian, Arte Ederretako Museoa eta Deustuko Unibertsitatean burutuko den zinemaldiaren emanditarako. Horietatik Estatu espainoletik, Estatu Batuetatik eta Italiatik heldutakoak dira gehientsuenak, nahiz eta bestalde Filipinako zinemagintza zaharraren eta Ertamerikaren erretrospektiboak leku berezia izango duten, Jiri Trnka txekoslovakiarraren zikloarekin batera. Nobedade sonatuena hartean: «Jimmy Hendrix Monterrey-en» eta «Berlin, hiri haundi baten sinfonia» filmeak azpimarratu dira oraingoz.

Iruñeako Jazzaldia bikainetik

Iruñeako III. Jazzaldiak erakusketa bikaina eskeini zuen igandetik asteazken bitartean, lau milioitako aurrekontuz apailatu kontzertutan. Ez bait da huskeria bat izan Gayarre Antzokian Tete Montoliu pianista entzutea, Slide Hampton eta Johnny Griffin-en tronboi eta saxo segituz. Horien atzetik Jean Luc Vallet eta Iturraldearen Iruñeako Sebastianak Jazz Laukoteak ekin zion swing, be-bop eta jazzik klasikoenetik eboluzionatuenerainoko erakusketa bikaina emanaz. Asteazkenean, azkenik, Kenny Wheeler kanadiense solistari lagunduz, Jabier Garayalde eta Onix Laukoteak. Sarrerak eskuragarriak izan dira eta harrera onak ez du inor harritu, Gasteizen, Getxon eta Donostian udaldeen izan ohi duen arrakasta nolabait indartuz.

Intxisu Ikastolak ezin jo publikotasuneruntz

Euskarari ez, S. Inazio auzoko ikastetxe publikoan

Bi hilabete luze San Francisco Javier eskolara sartu ezinean, klaserik gabe, tentsio izugarrian eta mobilizapen handien ostean Azaroaren 17an lortu du Intxisu ikastolak behar zituen lau gelak erabiltzea.

Ikastetxeko guraso batzuk sarrera era gozten zutela ikastola eta euskararen aldeko hainbat jenderen indarrez sartu dira umeak, ikaratuta eta negarrez, Hezkuntza Sailak eta Bilboko Udalak utzitako gletara. Sartu arren bertan ikusitako irrazionalkeria eta enfrentamendu bortitzengatik ez dirudi egoera bide one-tik joateko modurik dagoe-nik oraingoz. Ikastetxean klaserik ez da ematen Ertzantza joan arte eta bertako kontseilu eskolarrak bide guztiak itxi ditu inolako negoziatorik posible egiteko.

ARGIA.— Egunotan dagoen enfrentamendu egoera honetara nola heldu zarete?

INTXISU.— Historia luzea da. Udalak eta Jaurilaritzak aseguru arren ez da posible izan umeak eskolako gletara sartzea. Kontseilu eskolarra eta zenbait gurasok atean jarrita bidea itxi digutela indarrez. Gaur Ertzantzak ezin izan du ezer egin, sei bat egon delako, Txurruka jaunak gaur bertan hasiko zirela klaseak agindu arren. Lehenengo saiakeran indarrez atzera bota gaituzte giza kate bat eginda ate aurrean. Ertzainek pilota tiro

batzuk egin ondoren guk egin dugu katea sarrera libre uzteko. Orduerdi berandua go sartu dira umeak. Ez denak, askok sekulako beldurra hartu bait dio dagoen tentsioagatik eskolara sartzeari. Ume batzu ere jo dituzte euritakoz, zer gehiago esango dizut...

A.— Zergatik ukatzen dizuete ikastetxeko gurasoek Udalak eta Hezkuntza Sailak onartutakoa?

I.— Gelak behar dituztela esaten dute, baina frogatuta dago bost gela dutela erabili gabe, soberan. Bestalde gu publiko zein pribatua izatea berdin die, eskola beraiena bailitzan erabiltzen dute eta, guztiok ordaindua izan arren. Asuntua euskararekiko duten jokaera da. Eskola A ereduari dago eta eztabaidatzeko bide guztiak ukatuz linea honen aurkako erasotzat hartu dute gure sarrera, arazoa gu eta Administrazioaren artekoa dela esanez. Bi zentrook Administrazioarekin izan ditugun bilerei uko egin diete ordezkariak alde eginez eta klaseak suspendituz. Orain hauteskunde ostean hitzegingo dugula esaten digute, behar bada, politika aldaketak espero dutelako, baina guk ezin dugu denbora gehiago elferrik galdu. Gaur ikusi denez bunker bat daukate eta auzoan informazioa manipulatu, gauzak terjibertsatuz, euskararen aurka egiten ari dira, arrazismokeria eta honelako terminoak erabiltzen dutela.

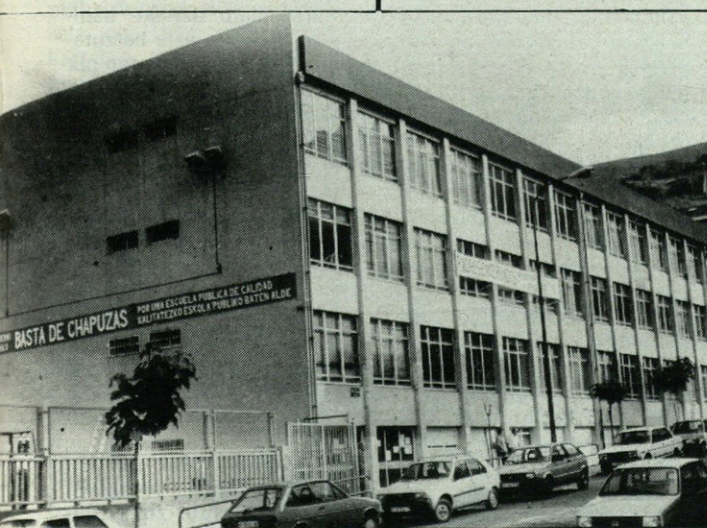
A.— Nortzuk dira egoera larri honen erresponsableak zuen ustez?

I.— Eskolako gurasoei oso informazio tendentziosoa eman zaie. Hori konstatatuta dago, eta komunikabideek lagundu dute honetan. Manipulatuta daude eta horren erresponsableak Kontseilu

Eskolarrean edota Guraso Elkartean daude. Bestetik instituzioek ez dute biderik jarri hona hel ez gintezen. Arazoa kurtso hasieran aztertu eta konpondu behar zen, denok mahai baten inguruan jezarri eta auzorako plangintza bat eginez, A, B, eta D ereduak arrazionalki elkartuz. Hau ez zen egin eta D ereduari buruz hitzegiten dutenean S. F. Javierrekoek interjerentzia eta aula masifikazioa datorrela interpreta-tzen dute.

A.— Zein izan da auzoa-ren jarrera honen aurrean?

I.— Auzoaren erantzuna oso ona izan da. Igandean egin genuen manifestazio-jaian jente ugari bildu zen, eta bestetik erakundeak (Gramola Irratia, Larrako Euskaltegia, Auzo Elkar-tea...) beti egon dira gure alde eta arazoaren gainean etengabe, egin ditugun ekin-tza guztietan parte hartuz.

Umeak klasean baina arazoak kalean eta bulego handietan daude. D ereduari S. Inazio auzoan nolako irteera ematen zaion, inplikatuak ze punturaino dauden prest diálogatzeko, eta hauteskunde-ostean instituzioek nolako plangintza daukaten euskararekiko: Hauek dira arazoa mugatuko duten faktore garrantzitsuak. Bitartean enfrentamenduak, dialogo eza eta indar polizialen interbentzioak izan dira hizkuntz plangintzaren beharra eta gaurko irakaskuntzako kaosaren islada.

ARTURO

Gestioak egunez egun

86-8-26. San Francisco Javier ikastetxe publikoari buruzko azterketaren emaitzak ematen ditu ezagutzera Hezkuntza Sailak. Matrikulazioan izandako jaitziera dela medio bost gela dago soberan.

86-9-5. Intxisu ikastolako Juntan zera erabakitzen da: «La junta se posiciona por unanimidad a favor de la integración de la Ikastola en la red pública de enseñanza, resaltando la vocación de escuela pública manifestada en diversas asambleas...»

86-9-15. Hamar egun lehenago ikastolak adierazitako asmoak kontutan hartuz, Administrazioak, Hezkuntza Sailaren bidez, sare publikoan sartzearen gorabeherak aztertzen hasteko elka-

rrizketak proposatzen ditu urrirako.

86-9-17. Bizkaiko Lurralde Ordezkaritzak iazko ikasturtean bezala, S. Francisco Javier ikastetxe publikoari ikastolaren esku hiru gela uzteko egindua ematen dio.

86-9-25. Administrazioa, Ikastola eta S. F. Javier ikastetxe publikoaren arteko bilera, ikastolaren integrazioa sare publikoan aztertzeko. Hezkuntza Sailaren baldintza bi zentroen arteko akordioa izan zen. Integrazioa ez zela aztertu eta ikastolari eskainitako gelak erabiltzeko aginduak eta erabakiak deuseztatze eskatu zuten ikastetxeko ordezkariak. Beste alde batetik Administrazioa, ikastolak behar dituen lokalak eta daukan projektua ikusirik berau ikastetxean sartzearen aldeko agertzen da, ikastetxeko ordezkariak onartzen ez dutelarik. Urren-go bilerarako bi puntu: zentruetako Kontseilu Eskolarraren balorazioa ikastolaren integrazioari dagokionez; eta espazio eta tresneria buruzko proiektu teknikoak, departamentuaren eskutan.

Egun berean Ikastolak, irailaren 5eko erabakia erratifikatzen du eta sare publikoan integrazteko eskarian negoziaketetarako ordezkariak aurkezten dizkio Administrazioari.

86-9-30. Bigarren bilera trilateral. Hezkuntza Sailak proposatzen du, ikastola desagertarazi eta sare publikoan sartzea. San Francisco Javierrekoek aldiz zera adierazten dute: arazoa Administrazioa eta Ikastolaren artekoa da, Ikastetxea bera ikutzen ez duelarik. Salatzen du baita zentroa beterik dagoela, gelarik ez dutela soberan eta integrazioa aulak okupatzeko erabiltzen ari dela. Ondoren informe teknikoaren arabera honoko proposamenak egiten ditu Hezkuntza Sailak, aztergai, integrazio-rako aterabide moduan: 1.— Ikastolako unitate guztiak ezin direnez ikastetxean sartu bertan lekua daukaten ikastolako lau unitateak sare publikoan integraztea; 2.—

Ikastola sartu ikastetxe publikoan zuzendaritzan errepresentazio batez; 3.— Integrazioa sare publikoan zentro independente moduan, unitate batzuk ikastetxean egon arren.

86-10-3. Administrazioa, Ikastola eta Ikastetxearen arteko hirugarren bilera. Bertan Ikastetxe Publikoaren Kontseilu Eskolarraren agiriari jarraiki honoko jarrera azaldu zuten ordezkariak: zentroan integraztea edota gelak uztearen konpetentzia Kontseiluarena dela; beraz ordurarteko erabaki eta aginduak deuseztatu behar direla, eta momenturarte ordezkaritza eraman duten pertsonak berau kentzea. Intxisu eta Administrazioa, bakarrik, aurreko bileran aipaturiko hirugarren integrazio modua ikusten dute egokien, eta bera aukeratzen dute kasu honetarako.

86-10-16. Bilboko Udalak S. Francisco Javier ikastetxeari bere lau gela ikastolari utzi behar diola agintzen dio, Hezkuntza Saileko informea kontutan harturik.

86-10-23. Ikastolak Administrazioari luzatzen dio gutuna hilabete luzearen bueltan, oraindik klaserik gabe, auzoko tentsio handian, arazoak gero eta ustelago daukela eta irtenbideak gero eta ilunago ikusten dituztela azalduz. Esijitzen dute berehalako integrazioa sare publikoan, prozesuaren geldotasuna eta Administrazioaren efikazia eza salatzen dutela.

86-10-24. Hezkuntza Sailak Ikastolari, Bilboko Udal plenoan erabakitakoari jarraiki beharrezko instrukzioak ematen dizkio, ikastetxeko lau gela erabil ditzan urriaren 27an hasita. Gauza bera egiten du S. Francisco Javier ikastetxearekin.

86-10-31. Bilboko Udalarren Gobernu Batzordean, ikusirik agindutakoa ez dela bete eta Ikastolak lau gelak erabiltzea eragotzita dutela ikastetxeko gurasoen presioengatik, kezkaturik Hezkuntza Sailari berehalako konponbide baterako neurriak eskatzen dizkio.

Bilboko Arte Ederretako Museoan erakusketa interesgarria azaldu du

Mari Puri Herrero: «Pinturaren mundua, ezinezkoen mundua da»

A.— Zure koadroekin batera milaka paper, zati, eta errete marrazturik jarri dira erakusgarri Museoan erakusketan. Koadro baten lau alboen artean mugatuta sentitzen duzu zure burua?

M.P.H.— Ez, baina hori da nik gauzak egiteko daukadan modua. Koadro bat pintatzen dudako bakoitzean beti ditut inguruan papertxoak eta horietan ere apunteak egiten ditut. Eta normalean beti nago irudiak egiten, edo zerbait marrazten. Eskolan nengoela luburuetako marjetan marrazten nuen, eta orduan ere gutxitan hartzen nuen orri oso bat nire irudia egiteko. Poltsikoan daukadan edozein paperetan, edo kutxazain automatikoko erresguardoetan ere marrazten dut.

A.— Zure papertxo eta «sekretu» guzti horiek erakustea ez da nolabaiteko «strip-tease»a egitea?

M.P.H.— Beharbada bai, baina oso pozik nago hau egiteko aukera eduki dudalako. Pintura eginez gain, niri pintura gustatu egiten zait, eta erakusketa bat ikusten dudanean beti interesatu izan zait obra baten inguruan dagoen mundu guzti hori, normalean ikusten ez dena. Nire kasuan ez da egon asmo exhibizionistarik. Azaldu nahi nuen, nolabait, obra bat ez dela bakarrik koadroa, baizik eta denbora osoan bueltaka dabilen ideia hori, eta papertxo horien bidez azaltzen dut.

A.— Horixe da koadro bat egiteko daukazuen metodoa, lehenago paperean egin eta gero koadro handian?

M.P.H.— Ez, hori ere ez da. Nik ez dut honelako me-

todorik. Batzutan lienzoa egiten dut lehenago, eta gero paperetan zerbait. Izan daiteke gainera olio egitea, ideia berberakin grabatua edo akuarela, eta urte batzuek beranduago tinta txinatarrak.

A.— Horrek esan nahi du gai berbera garai desberdinetan egin dezakezula?

M.P.H.— Bai, eta hori nahiko kuriozoso da. Gai berbera errepikatu daiteke hainbat alditan, eta urte batzuetako diferentziak. Horretan nik uste dut ez dudala eboluzio lineala segitzen, zirkuluak ematen dituen eboluzioa baizik. Beti nabil gai eta teknikekin bueltaka, arranoaren moduan, planeatzen. Eta gainera alaketak ere ez dira oso handiak. Esaterako, hurakanaren gaia. Urtero, urrian edo, hurakan bat datorrela agertzen da prentsan. Gero agian ezer ez da gertatzen, baina pintatzera koan niri gaia suertatzen zait.

A.— Eguneroko gertaerak, gertaera sozialek, eraginik badute zure pinturan?

M.P.H.— Jakina, zalantzarik ez dago. Nahiz eta eman ez, hori elikadura espirituala da. Eguneroko jasotzen ditugun berri horiek hartu eta filtratzen ditugu. Niri gustatzen zait gauzak datozen moduan ez hartzea; ezta refusatzea ere, baina horren inguruan, nire buruari galdera egitea gustatzen zait. Hel-tzen zaizkigun berriak beti dira alarmistak, eta gero igual gauzak ez dira horrela gertatzen. Baina nik uste dut gauza guztiek beti zergatiren bati erantzuten diotela.

Bilboko Museoan obra handi, lilurakorra eta deskortzertantea ikusi ondoren, oraindik handiagoa eta lilurakorragoa iruditu zaigu Mari Puri Herrero.

A pal apala eta argia, eguneroko arazo sozialez kezkatua, sensibilitate eta indar handiz azaltzen ditu bere kezka horiek koadroetan, gai obsesibo eta konstanteak errepikatuz, etengabeki ideia berberei jira-birak emanez. Aitortu behar dugu Mari Puri Herreroen obrak harropatu gaituela, baina bere pinturak baino, beraien atzean sumatu daitekeen pertsona interesgarriak. Kosmobi-sio ironikoa duen pertsona da, eta aldi berean, baikorra, fetitxista, bitala.

A.— Zure pinturan gai konstante, agian obsesibo batzu, agertzen dira, esaterako bazkalordua eta bazkalondoa, aiztoa, txoria, arrano eta usoa, ura...

M.P.H.— Bai egia da. Batzutan zerbaitekin obsesio-natu egiten naiz, ez da obsesio peioratiboa, baina bai kuriositatea probokatzen didana, edo intriga edo interesa. Eta bai, agian gai konstanteena, pintatzen hasi nintzenetik, hori da: jendea mahai baten inguruan, jaten.

Erakusketa agertzen den koadro hori amets baten isla-dapena da. Ezer ez da gertatzen ametsean, bakarrik hori, jendea jaten. Koadroa egiteko naturaletik apunteak hartu nituen, uste dudalako amets eta errealtatearen artean ez dagoela diferentzia handirik. Eta gero koadroa egiten hasi nintzenean, gauza bat deskubritu nuen, ametsa ez dela, errealtatea baizik, beti mahai baten aurrean gaudela, hau da, gu mahai batetan jarrita bizi gara, edo jaten, edo lanean, kartetan jokatzeko, berbetan... lagun batekin geratzen garenean taberna batetan, beti mahai baten inguruan batzen gara.

Honela ere zera deskubritu nuen, jende batzuri, behin adin batetara helduz gero, mahai baten forma geratzen

zaiola, eta kaletik dabile-nean, mahaiaren forma susma dakiokela: lepoa okertuta, gorputza aurrerantz...

A.— Zenolako gauzek bultzatzen zaituzte pintatzera? Nola sortzen zaizkizu kuriositate horiek?

M.P.H.— Interes pertsonala da. Ni ez naiz batere teoriakoa, ezertarako ere. Teoriak gauzei korse bat ipintzen die. Hori ere izan daiteke nire kontraesana. Orain gutxi lagun batek esaten zidan niretzat gauzak existitzen ez direla definitzen ez baditudan artean, ez dakit egia den, baina definizioei buruz eritzi bat eman behar badut, nik korseak direna esango nuke. Nik nahiago dut nire papertxoak erabiltzea, gauzei modu natural batez hurbiltzeko. Intuizioa da, gai batetiko gogoia...

A.— Beraz, zure obrari «ismo» etiketa jartzea pentsaezina iruditzen zaizu, edo gorrotogarria, ezta?

M.P.H.— Bai, bai. Hori ez nuke egingo. Fernando Hui-ci-k nire programan egiten duen fronteren azalpena oso egokia iruditzen zait: mugak permeableak direla, eta barnean gordetzen dutena hain zuzen, beraien baieztapen eta ukapenaren nahastetik sortzen da. Batzutan gure artean elkar ulertzeko, gauzei izena ipini behar diegu, eta

zentzu honetan definizioez baliatzen gara, baina beti dira oso erlatiboak, bi ahotako ezpatak.

A.— Gauzekiko duzun kuriositate hori teknika eta materiale berriekin ere agertzen zaizula ematen du.

M.P.H.— Bai, materiale berriek asko esaten didate. Pinturaren mundua beti inposibleen mundua iruditzen zait, ezinezkoen mundua. Hasteko, gauzak diren moduan, edo izan daitezkeen moduan edo imajinatu nahi ditugun moduan erakusten ditugulako, modu disparatuez edo ez. Eta bestaldetik, gure hizkuntza piktoria

dago, materialeak, edo plastikoa. Hau da, alde batetik gauza inmaterialeenak errepresentatzen ditugu (ideiak, desioak...), eta beste alde batetik, hori egiteko gauza materialenez baliatzen gara (olio, ura, pigmentoak... azken batetan lurra). Beraz mundu ezinezkoen artean mugitzen gara.

Batzutan, olioaz tratatzen ari naizen gai bat, eta ataskatuz gero, akuarela egiten dut, eta urak berak beste bide batzutatik eramaten nau. Horrek asko esaten dit. Edo grabatuak ere, aldrebes landu behar delako, eta gainera tinta eta azidoekin... Materia funtsezkoa da.

A.— Koadro batzutan collage-ra egin duzu, erliebea eta hainbat gauza sartuz: saskia, igeltzozko eskua, egunkariak, ikatz zatiak. Guzti horiek azken garaikoak dira?

M.P.H.— Ez, lehen egiten nituen, eta orain, eta beste batzutan tartean ere. Lehen esan dudanez, ez dut eboluzio lineal eta argia segitzen. Gai bat hartzen dut, gero utzi, eta handik urte batzutarra berriro hartzen dut gai berbera. Agian, denboraldi luzea hartuta, bai susma liteke eboluzio bat, baina ez dut uste argi esan daitekeenik.

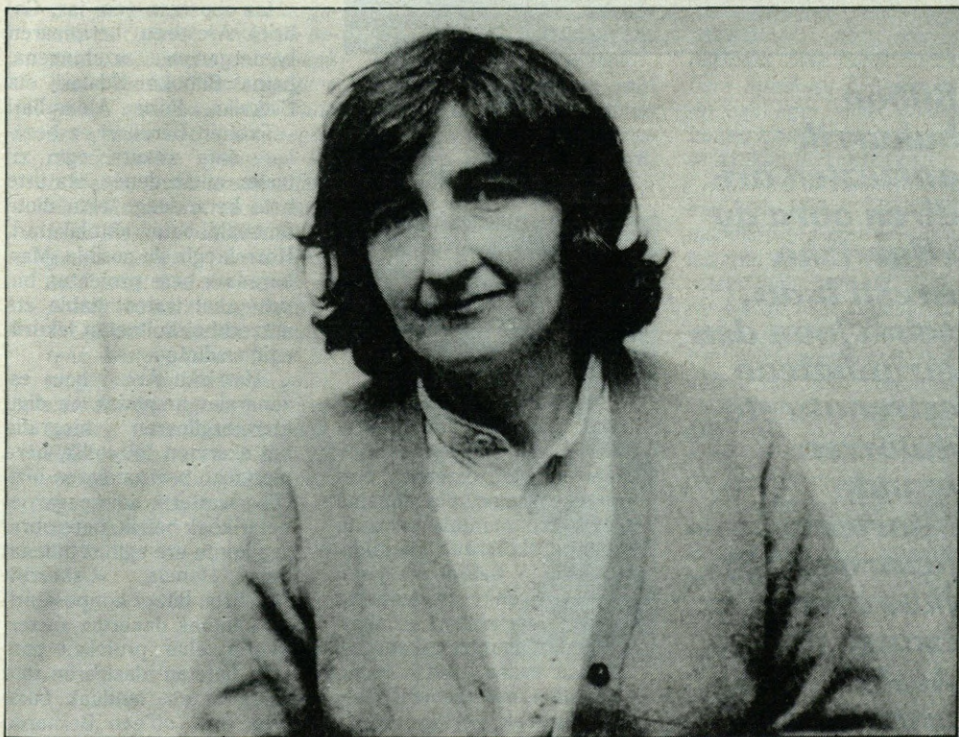
A.— Zure koadro batzuk amaitu gabekoak direlako inpresioa ematen dute.

M.P.H.— Nik uste dut koadro bat inoiz ere ez dela amaitzen. Posturak dituzte, pertsonak bezala. Koadro bat amaitutzat ematea zera da, momentu konkretu batean postura batez uztea, postura eroso batean. Pertsona batek ere, postura ezerosoz egonez gero, ezin du denbora luzez iraun, jarrera aldatu gabe. Dena den, koadro guztiak segitu nitzake, orain, edo urte batzu barru.

A.— Zein esanahi ematen diozu urari?

M.P.H.— Ez dakit. Azken urte hauetako konstantea da. Askok interesatzen zait, eta ez dakit zergatik. Uholdeek asko inpresionatu ninduten. Izugarritzko inpresioa utzi zuten nigan. Baina ez dakit zuzenki erlazonaturik dagoen. Gainera, aurretik ere hasia nintzen uraren gaia tratatzen.

Laura MINTEGI

Akaso gehiago ikusi ahal
izango ez den antzeslana,
bere azken emanalditan

«Harrizko Aresti hau», Maskaradaren eszenarako muntaia galanta

**Bilbon
bakarrik
antzezten ari
diren obra da
«Harrizko
Aresti hau»,
zeina joan den
larunbatean
estrenatu eta
datorren
igande
bitartean
(azaroak 23)
ikus ahal
izango den
Aiala
antzokian.**

Gabriel Aresti-
ren obra era-
kutsiz bere bizitzari buruzko
pasarte esanguratsuenak go-
gorarazten ari dira egunotan
«Maskarada»koak, antzerkia-
ren esparrua areagotuta,
musika eta imajinen proiektu-
ziodun muntaia eskeiniz.

«Maskarada» antzerki tal-
deak aspalditxo omen zeu-
kan Aresti idazlearen ingur-
uan zerbait eszenara era-
mateko asmoa, eta tamaina
galanteko muntaia pentsatu
zuen «Oskorri»ren partaide-
tzarekin batera. Beren
proiektuaren gauzatzeko
Eusko Jaurlaritzari ezinbes-
teko dirulaguntza eskatu zio-
tenean ordea, ezetza baino
ez zuten erantzuntzat jaso,
eta asmoak bertan behera

uzteko zorian ere kausitu zi-
ren, Bilboko Udalak eta Biz-
kaiko Foru Aldundiak apaila-
turiko aurtengo Arestiren
omenaldiak sosik eskuratzeko
parada emanda, hasiera-
ko amets porrotatua burutu
zitekeela ziurtatu arte.

Gobernuak ez zuen ukape-
naren arrazoirik azaldu, bai-
na baliteke «Harrizko Aresti
hau» video edo halakoren
proiektu bat izango zeneko
idea erratua edukitzearren
izatea. Ez bait dugu pentsatu
nahi Aresti berak proboka-
tzen dituen kalanbreen kau-
saz izan denik.

**Gabriel Arestiren
omenaldi atzeratuaren
egitaraua**

Iaz ospatzen zen, iaz, Ga-
briel Arestiren heriotzaren
hamargarren urtehurrena,
baina Bilboko Udalari eta
Bizkaiko Foru Aldundiari
—Txomin Barullori ez beza-
la— data ahantzi egin zi-
tzaien antza denez, eta urte
bete beranduago ekin diote
omenaldi baten antolaketa-
ri. Horrek egin du posible «Mas-
karada»k bere proiektua bu-
rutu ahal izatea, nahiz eta
antzerki zirkuitoetan lekurik
egin ez dioten.

«Harrizko Aresti hau» es-
zenarako muntaiak ez digu
literaturgilearen biografia
bat ekartzen soil-soilik, bera
ulertzeko pertsonaiaren bizi-
tza pasarterik adierazgarrie-
netarikoak baizik, bere obra-
ren kontu ere eginaz bidenab-
ar. Honela, «Oskorri»k
Arestiren hitzez konposaturi-
ko kantuak dakartza antzer-
kiaren zehar, proiektzio pan-
taila batetan idazlearen foto
margotu eta landuak bota-
tzen dira «off»ean Bernardo

Atxagak errezitatzen duen bitartean, eta «Maskarada» antzerkiaz arduratzen da eraiki eszena bikoitzean.

«Mundu munduan» obra oinarri argumentaltzat hartuz eta Arestiren bizitzaz pista asko ematen dituen «Olerkaria» ipuiaren dramatizazioaz, skecht puzzle bat burutu dute, Euskaltzaindiako kontuekin, Concordia kafetegiko tertuliak barne, gaisotasuna eta ospitaleko heriotza.

Karlos Paneraren zuzendaritzapean, talde lanean eginiko testua zazpi-zortzi antzeslek eramaten dute taulara, eszenografo, argien eta jantzien arduradun, koreografo, maskara egile, musika tekniko eta tramoista ekipo luzearen laguntza zuzenaz.

Maskarada azpiegitura finko baten bila

Baliteke, nahiz eta nahiko kolokan dagoen oraindik

asuntua, baliteke «Maskarada» duela bi bat urtez itxita dagoen antzoki tiki bat eskuratzea ez epe oso luze batera begira. Buruan darabilkiten aspaldiko beste proiektu bat da hau: antzerki taldeentzat oso baliagarri bilakatuko litzatekeen espazio teatral baten jabe egitea, «Maskarada» berarentzat azpiegitura finkoa suposatuko lukeena. Antzerki eskola baten abiapuntu bihur daiteke,

produktzioarako oinarririk funtsezkoena antzoki zein zineak ixten ari diren bolada tamalgarri hauetan. Diruak agintzen du ordea ixtorio honetan, beti bezala, eta oraingoz asmotan baino geratzen ez dela azpimarratu nahi izan ziguten.

Gorka ARRESE

Mikel Martinez: «Berritzaile handi bat izan da Gabriel Aresti»

ARGIA.— Nola sortu zen Arestiren gainean eszena-muntaiak hau egiteko proiektua?

MIKEL MARTINEZ.— Aspaldiko ideia zen hau. Ez akaso hauxe, baina bai Arestiren obraren bat antzetztea edota bestelako muntaiaren bat egitea. Oskorri-ren Arestirekiko interesa eta musika taldeak Maskarada-rekin dituen harreman hurbilen fruitu dela esan daiteke beraz.

A.— Zergatik Aresti. Zer suposatzen du Arestik Maskaradarentzat.

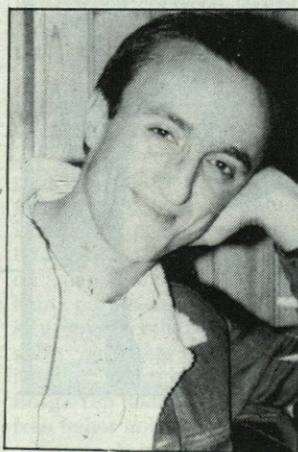
M.M.— Ba, begira, guretzat pertsonaia oso erakargarria da Gabriel Aresti. Gu bezala... bilbotarra eta euskaldun berria, antzerkigilea (poeta gisa ezagunago bada ere gehien bat), eta antzerki teorizatzailea gainera; eta bestalde, berak esan eta izkiriaturikoak ez ziren edonolakoak Euskal Herriarentzako, gauza zeharo berritzaileak bait ziren. Eta zer esanik ez poesia eta antzerkigintzan!

Gabriel Arestitaz hitzegiteak beste gauza piloaz hitzegitera bultzatzen gaitu: euskararen egoera, irakas-kuntza, euskaldunberriak, Bilbo, euskara eta Bilbo, gai soziala. Arestik gauza asko ezagutzeko bidea zabaltzen du nolabait.

A.— Euskal antzerkigintzari zer ekarri dio Arestik.

M.M.— Batez ere berritzaile handi bat izan da. Euskal antzerkigintzaren tradizioa ongi mamituri edukitzeaz gain, funtsezkoa izan zen herbesteko antzerkigintzaren bere ezagutza. Gai alde-tik eusten badiogu, adibidez, aurreko euskal literatura eta halaxe antzerkigintza guztiz moralizantea zen. Baserrira eta euskaldun zintzoarekiko etena suposatuko du Arestik. Espazioz aldatzen du literatura Euskal Herria hirira jeistean: eta ez edonolako hirira, lantegira baizik, gizona explotatua bizi den lekura.

A.— Zer harrapatu nahi izan duzue Arestiren obratik. Zein erizpideren arauera gauzatu da muntaiaren proiektua.

M.M.— Arestiren ezaugarriak liluragarriena agian, bere ideiekiko fidelitasunean datza. Pronto zegoen beti bere ideiak agertzeko nola enfrentamenduraino defendatzeko. Horrexegatik izan zen hain polemikoa, eta baita zentsuratua ere. Sufrikario asko jasandako gizona Aresti, bizitza triste samarra eramanez zuen bizkarretan, batek daki zuzen-zuzen zergatik egin zituen hautaketengaitik: hiriko euskaldun izatea eta euskaraz idaztea. Eta euskara ikasteaz aparte, hasieran menperatzen ez duen hizkuntza batetan izkiriartzea aukeratzen du; okerrago oraindik, bide batez euskara bera fabrikatu beharko bait du, egin egin behar nolabait, honen tradizio literario eskasa daukan hizkuntza hau.

Kontradizio haundi batean bizi zen Aresti. Politikoki, nazionalista bazen ere, langileriaren arazo sozialak arduratzen zuen bereziki. Eta garai hartan ezin konzebi zitekeen halako nazionalista bat. Nazionalistentzat espainolista bat zen, euskararen etsai. Besteontzat aldiz, atzerakoi bat, zoroa, hizkuntza horri guztiz emana, nazioaren ideien defentsan.

A.— Ideologikoki egungo euskal gizartean arrasto galanta utzi dueneko ustetan zaude?

M.M.— Akojonantèa da, ti-poak, nola esan, egundoko aurreikuspen gaiatasuna zeukan. Harritzekoa da benetan orduan, orain hamabost-hogei urte, halakorik idaztera ailegatzea. Nabarmena da, bazeukan nazio proiektua ideia bat buruan jiraka: noren kontra burrukatu beharko zen, nondik nora jo... Orain gauzok argiago ikus ahal daitezke. Mundu guztiak etsaia Madrilen eta oligarkiaren ikusten zue-nean, beretzat etsairik haundiena hemen bertan zegoela mantentzen zuen, bai sozialisten nola sozialdemokraten aurka. Orduko nazio proiektua folklorista baino ez zitzaion iruditzen, nazio erakuntzarako errealtitateari ihes egiten ziona.

Hauek izan dira guk ukitutako gaiak. Arestiren garai eta lekuz 'kanpoko' bizitza latza, bere ideiei fidel muturrekoka igaro behar izan zuen sufrikarioa.

Maskarada-ko Mikel Hernandez-ekin honoko elkarriketako azken hitzok komentatzen genituenen, muntaiaren proiektuan zuzenki parte hartu zuen lagun baten oroitzapena izeki zitzaion: Andoni Llorentena, muntaiaren arotz eta eszenografo lanaren kontua beregain hartu zuen gaztearena. Hepatitisak jo zuen, eta Aresti bezala, egun batetik bestera hil zen. Biei eskeinita Maskaradaren «Harritzko Aresti hau».

G.A.

ARGIA LEHIAKETA (2)

Lehiaketarekin aurrera, aste honetan, bigarren galdera honi erantzun beharko diozue:

— Zenbat laburmetraia subentzionatuko ditu Eusko Jaurlaritzak aurten?

Erantzun argi eta garbia zenbaki honetan bertan aurkitu ahalko duzu ondo bilatuz gero.

Lehiaketa honek dirauen bitartean egindako galdereei erantzun zuzena asmatzen dutenen artean **Gabriel Arestiren Lanak** eta **ARGIA** aldizkariaren harpidetza **1987**rako zozkatuko dira. Sari horietaz gain **Euskal Kulturaren Urtekaria 1986** ere eskuratu ahal izango dute beste bost lagunek, txost egin ondoren tokatuz gero, noski.

ERANTZUNA.....

Izen-deiturak.....

Helbidea.....

Telf.....

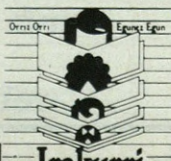
ARGIA lehiaketa: Ametzagaña 19 behea. DONOSTIA 20012 / 1126 zbk.

ZUEN SEME-ALABEK EUSKARAZ IRAKURTZEN DUTE. ZUEK ZERGATIK EZ?

Umeak zer ikusi, ha ikasi.
Seme-alabek gurasoek egiten dutenari
irraitzen diote.

Euskaraz irakurtzen duzula ikusten badut
irakurtzeko zaletasuna indartuko diezu.
Ekiozu! Merezi du.

Irakurri EUSKARAZ.
Orriz orri. Egunez Egun.

EUSKO JAURLARITZA

Kultura eta Turismo Saila
Euskarazko Arazoetarako Zuzendaritza.

Kike Amonarriz eta Joxe Ramon Galarragaren eskutik

Lehenengo aldiz txiste kasete bikoitza kalean

ARGIA egunerako ezkutuan eduki genuen sorpresa kalean dugu jadanik. Kike Amonarriz eta Amasako Joxe Ramon Galarragaren artean grabaturiko txiste kasete bikoitza, hain zuzen.

Grabazioa IZ diska etxearen laguntzari esker egina da eta, bien desioz, ARGIA dugularik lanaren produktore.

Lehenengo aldia da, guk dakigula, euskaraz txisteak grabatzeari ekin zaiola. Primizia bila beraiengana jo dugu eta elkarrietzeta hau duzue honen adierazgarri.

Kike Amonarriz:
«Iparraldeko ohitura zahar bat jarraitu nahi izan dugu»

ARGIA.— Nondik nora sortu zen txiste kasetea grabatzeko ideia?

KIKE AMONARRIZ.— Argian txisteak idazten hasi eta gero txiste afarien mugimendu hori hasten da, ondorioz «Arpa Jotzen» liburua sortu zelarik. Liburu honek oso harrera ona izan zuen eta jendea txisteak grabatzeari noiz ekin behar genion gal-

dezka hasi zen. Garai haietan Joxe Ramon ezagutu nuen eta ordutik hona elkarrekin ibili gara. Hainbat txiste afaritan batera ibili ondoren, bertan botatako txisteak grabatzea egokitzat jo genuen, eta horrela ateratu da.

A.— Txiste afariak ugaltu egin dira azken aldi honetan. Noiz sortu zen txiste afarien moda berri hau?

K.A.— Tolosako berreuskalduntze taldean genbiltzala pentsatu genuen ohizko bertso afariak eta abar egiteaz gain gauza berriak egiten ere hasi behar zirela. Nik entzuna nuen Iparraldean gau batzutan biltzen zela jendea zenbait pasadizo eta historioak kontatzeko eta, polita izango zelakoan hegoaldean ere, txiste edo umorezko afari bat antolatzeari bururatu zitzaigun. Horrela, lehenengo afarian bost elkartu ginen txisteak botatzeko: Joxe Ramon, Jexux Peñagarikano (bertsolariaren anaia), Billabonako gazte bat, Andoni Egaña eta bostok. Txiste afaria egin genuen, jendeari gustatu zitzaion eta deika hasi zitzaigun jendea leku desberdinetatik. Gaur egun, hilabetearen behin edo bi txiste afaritan hartzen dugu parte.

A.— Hizkuntza mota aukeratzeko orduan, ez al dezute prolemik izan?

K.A.— Udako ikastaroetan prolema txikiren bat egon da honekin, nola kontatu... Dena dela, ni hor ere harrituta geratu naiz, jendeak ez du agian txiste osoa ulertzen baina normalean ez zait egokitu jendea isilik edo ulertu gabe geratzea. Normalean jendea algaraka gainera. Bosgarren mailatik gorakoa izan behar noski.

Kasete hau hika moduan eta gure hizkeran grabaturik dago. Beharbada ez da oso kasete pedagogikoa, eman

dezagun klasetan erabiltzeko, baina iruditu zaigu umore klase hori egin beharra zegoela, umore zuzena. Hurrengo batean heldu behar ko diogu kasete pedagogikoa egiteari.

Joxe Ramon Galarraga: «Saio bakoitzaren aurretik ez dakizu jendeak nola erantzungo duen»

A.— Zein da kasete bikoitz honen historia?

J.R.G.— Guk gazte gaztetandik, hamalau-hamabost urte, lagun artean ohitura izaten genuen txisteak botatzeko eta hortik datorkit oraingo zaletasuna. Beti esaten zen erdaraz bazeudela kaseteak eta euskaraz ez zegoela batere, grabatzearen beharra agertu nahiean. Kike Amonarriz eta biok, afarietara elkarrekin joaten ginenez, horri eutsi genion eta posible izan da Argia Egunerako ateratzea.

A.— Zein herrialdeetan aurkitzen duzue demanda gehiago?

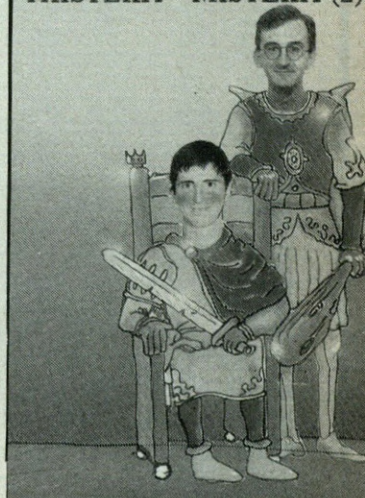
J.R.G.— Dударik gabe esan behar dugu Gipuzkoan ematen ditugula saiorik gehientsuenak. Hala ere, azpimarratzekoak dira beste herrialdeetan ere ematen ditugun hainbat eta hainbat ekitaldi. Jendearen aldetik, harrrera nahiko ona izan da beti, batzutan nahiko beldur baginen ere. Saio bakoitzaren aurretik ez dakizu jendeak nola erantzungo duen. Batzutan erantzun ona espero duzun lekutan ez da uste bezain ondo ateratzen, alderantzizkoak gertatzen diren bezalaxe.

A.— Zein helbururekin grabatu dituzue txiste kasete hauek?

J.R.G.— Gure helbururik nagusia horrelako kasete

Kike eta Joxe Ramon

TXISTEKA - MISTEKA (2)

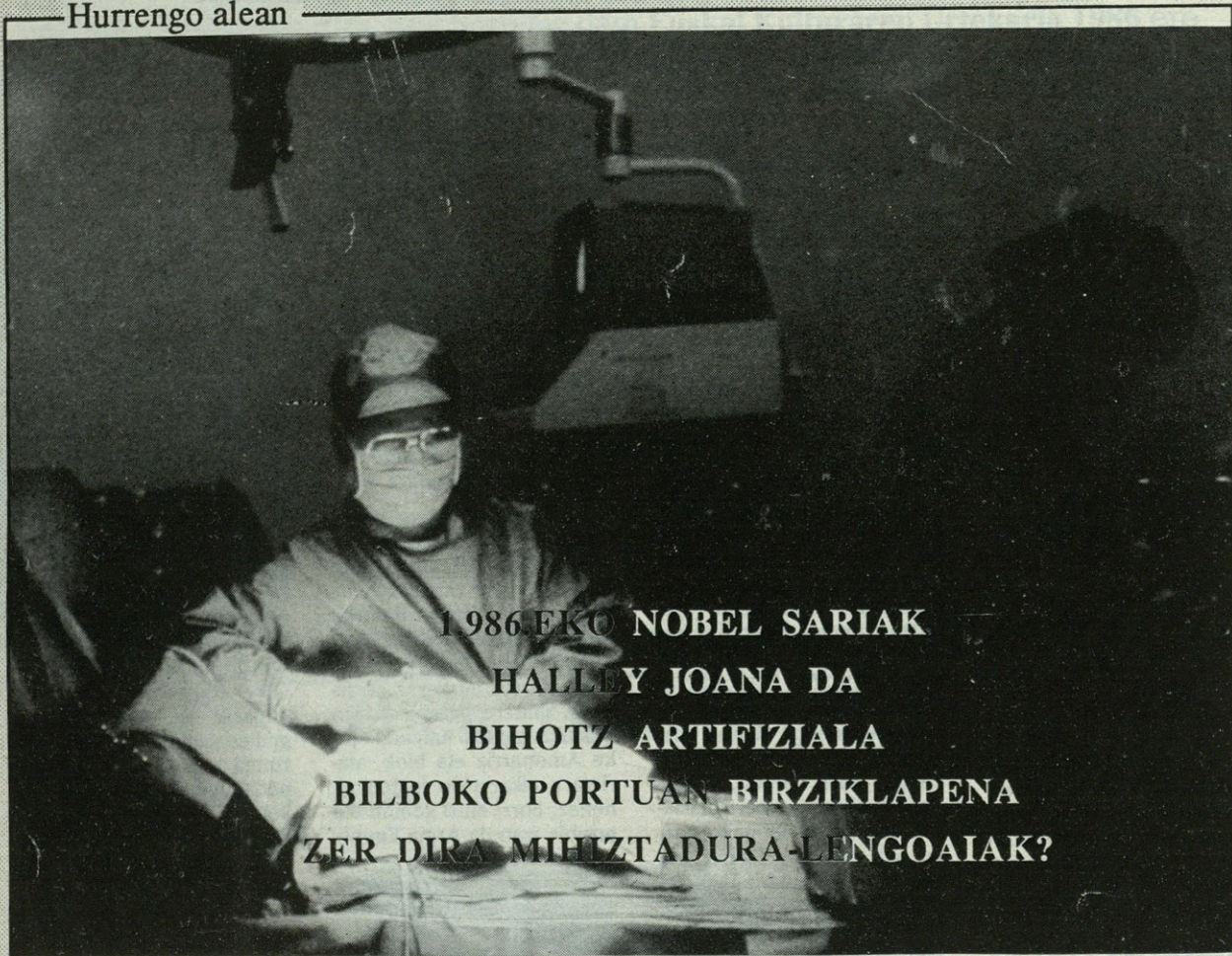
bat grabatzerakoan jendeari farre eragitea da. Hala ere, dudarik ez, eskoletan eta gau-eskoletan erabili ahal izatea nahi genuke, helburu pedagogikoa deituko genio-kena. Ikasleek ordea zenbait trabarekin aurkituko dira, hika moduan eta hizkera zuzenean grabaturik bait dago.

Tx. ITURRIA

ELHUYAR

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

Hurrengo alean

1986. EKO NOBEL SARIAK
HALLEY JOANA DA
BIHOTZ ARTIFIZIALA
BILBOKO PORTUAN BIRZIKLAPENA
ZER DIRA MIHIZTADURA-LENGOAIK?

Abenduaren batean zure kioskoan

"Elhuyar. Zientzia eta Teknika" aldizkaria jaso nahi dut. Urtean honen sei ale jasoko ditut gainera doan "Elhuyar" aldizkariaren bi ale.

Izena.....
Helbidea..... Lanbidea
Hiria..... Telefonoa
Ordainketa:

Errenboltsoz

Kontu korrontea k/k: zenbakia..... Bankua:.....

- ☐ 1.987. erako 2.200 pta. Euskal Herria eta Frantzia
- ☐ Bi urterako 4.100 pta.
- ☐ Hiru urterako 6.400 pta.
- ☐ 1.987. erako 2.750 pta. beste herrietan.

Harpidetza-txartela: ELHUYAR Kultur Elkarte. P.K. 361. DONOSTIA

Belgikarren nagusitasun aparta Euskal Txalengean

Ziklo-krosseko euskal txalengea osatzen duten zortzi karreratarik bi aurrenengoak burutu ziren Legazpiko Telleriarte eta Duranan pasatu den asteburuan. Delako txalenge hau Superprestigiokoari kompetentzia eginaz apailatu da, nazioartekoan parte hartzera 'ausartu' ez diren ziklista extranjerorik gonbitea zuzendu eta herbestera korritzera joateko aukera ekonomikorik ez duten euskal txirrindulariekin batera moldatzeko. Euskaldunak Superprestigioko txalengean bezain larri ibiliko direla begibistakoa den arren, eliteko jendearen aurrean hortzak estutzearen poderioz agian zeozer hobetuko direla espero dute antolatzaileek.

Duranan ere igualtsu

Ez ziren gauzak askorik aldatu igandeko Duranako karreran. Telleriarteko txirrindulari berberak hurbildu ziren eguraldi onari esker lokaztu ez zen trazatu azkarreko zirkuitora. Hiru kanpotarrei aurre egin nahi izan zien Izagirrek, pott egin zuen amaierarako. Eta nahiz eta Thaler-ek ihesi zihoan Zweifeli jarraitu nahi izan, De Brauwer-ekin atzeraxeago geratzeko umildu zen. Irabazlea: Zweifel; gisa honetan txelengeko klasifikazio orokorreko estraineko postuari eusten diolarik.

Zenbateraino merezi du Euskal Txalengeak?

Euskal ziklo-krossa ez da inondik ere belga, suizar, holandes eta alemaniarren mailara hurreratzen. Zarautzen burutu zen Superprestigioko karrera gogoratzearekin batera joan den asteburukoetako emaitzetan erreparatu besterik ez dago. Batez ere belgikarrak, beren kasara ibiliko dira geratzen diren hurrengo sei probatan ere.

Telleriarten nola Duranan astiro astiro euskal ziklo-kross txirrindulariak oro ipurdia galtzen atzeratzen ziren estraineko postuetatik: hasi Duran eta Izuzkizagandik eta segi lurrebaso, Vijandi eta Izagirrerekin. Akaso Sala katalandara daiteke urrutitik bizkarreko zenbakia erakuts dezakeen barakarra.

Zetarako orduan alde zaurretik erabakita dagoen halako txalengean antolakuntza? Ez al da premiazoagoa egitura serioago bati begira lan egitea, txirrindulariei kondizio hobegotan entrenatzeko baldintza minimoen erdiesteaz arduratzea? Azken finean, abandonaturik laga den euskal ziklo-krossari benetako laguntza materiala eta humanoa eskeintzea falta zaiola. Ez izarrerako txirrindulari famatuekin moldatutako haundinahiko karrerarik. Saritako diruak ere beraien artean partitu eta eramango badituzte gainera...!

Gorka ARRESE

erronka barik

Hasieran Osasuna eta orain Athletic

KONTRAKO ezarririk pasatutako arrain hezurak bezala katiatu zaizkio dagoeneko Real Madridari euskal futbol taldeak. Erreala gaitzetzeko gorriak eta bi nozitu eta gero, kostatako txitxarru bakararra sartzea erdietsi baldin bazuen ere Bernabéu-ko Kapilla Xixtinan, Athletica hezurtuago bilakatu zitzaion uste guztien aurka, Osasuna bera El Sadarko zelaiean antzera.

PREPOTENTZIA edo askualo zer demostreren gaitxotasuna pairatu izan duen betidanik kapitaleko laberguentza-del-pais-ek, eta batez ere bere etxe 'txukunean' jokatzen duenean. Matxa hasi eta ordu laurdenerako Hugo mexikarrak markagailua biren aldeko abantailan ipini zuelako partida berea egin zutela pentsatuz-edo, seguritateko zinturoia libre asko utzi eta zilborrari begira geratu ziren. Vini-vidi-vinci lema kokotetik ezabatu ezinik ihardun zuten parmalatezko merengeek. Benetako gerra geroxeago eta azpitik zetorrela ohartzeke.

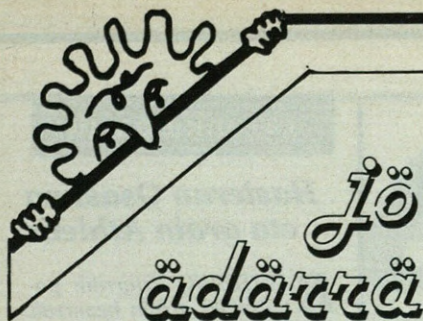
TANKETA zuriekin inpresionatzera irtendako putto-amoak ez zuten barrikadaren bestaldean zegoena begiean ahal izan. Hasierako enbido eta bost gehiago harroputzari, erronka bariko hordagoaren xurumurrua ailegatu zitzaion. Beti esan ohi dugu, haatik, irabaztean baino galtzean ikasten dela gehiago. Asike... aparrarekin kontuz!

G.A.

LARUNBATEKO Telleriarteko proban 34 txirrindularik parte hartu zuten, zeinen artean Albert Zweifel egungo munduko txapelduna eta Paul De Brauwer belgikarrak eta Peter Thaler alemaniarra zeuden, hasiera batean pentsatu bezala, karrera goitik behera dominatu zutenak. Hala ere, beste zenbait kanpotarrek kale egin zion Legazpiko zelai maldatsuari: Suizako Pascal Richard-en kasua da, min harturik dagoenez irteerari ekin izan ez ziona; eta baita Orbeako Mateo Hermans eta Nijboer holandesak, Superprestigioko txalengean parte hartzeagaitik kontratatutak izan ez direnak, eta xentimorik kobratuko ez dutelako kausaz makina bat probatan korritzeko asmorik agertuko ez dutenak.

Zirkuitoari hamar buelta emanda gero, Peter Thaler ahuldurik geratu zen lokatzaren astuntasunaz. Zweifel eta De Brauwer belgikarrak bakarrik ailegatu ziren helmugara, sprintean bigarrena aurreratzen zitzaizalarik munduko txapeldunari.

DURO BAT, TXO!

Gure lagun bat joan da Donostiara eta Alderdi Zaharrean buelta batzu ematen ari zelarik tipo gazte bat inguratzen zaio:

— Aissu, gasste! Emango al didassu duro bat bokata bat erosstekoa?

— Duro bat bokata bat erosteko? Tori bi eta ekariezadazu niri beste bat.

MOZKOR EDERRA

Bi lagun lepotik helduta doaz ka-lean, biak mozkor-mozkor eginda:

— Hau mozkorra harrapatu dinagun!

— Ederra, eh!

— Bai neska, ederra, baina ikusiko dun nire senarrak nola aurkitzen dion akatsen bat.

ZOTINA KENDU NAHIAN

Elizondoko lagun batek kontatu zidan istorio hau bere anaiari gertatua zela esanez. Mikel izeneko tipoa mozkor-mozkor eginda etxeratzen omen da. Bere gelara iristen da nola edo hala eta ohean zerraldo etzaten da. Emakumea lotan, baina halako burrundaraz esnatu egiten da. Gizona horrelako estadian ikusita erantzi egiten du, sartzen du ohean eta berriro lo hartu nahi duenean, non hasten zaien bestea zotinka:

— Hips! Hips!

— Hauxe besterik ez zuen falta! Gizona total egina eta gainera zotinka!

— Hips! Hips! —bestea.

— Zerbait egin beharrean nago —pentsatu zuen emazteak—. Behar bada egokiena semetxoari txikitan zotina jartzen zitzaionean egiten nio-na egitea izango da: buztantxoan la-zotxo bat jartzea.

Pentsatu eta egin. Sartzen da sukaldean, kentzen dio lazoa bonboi-kaxa bati eta senarraren buztanari lotzen dio. Bada, hantxe bukatu omen zen zotina.

Biharamun goizean, jeikitzen da gure Mikel, hartzen du dutxarako bi-dea eta ur azpian dagoen memenu-tuan, azpikaldera begiratu eta lazo ikusten du:

— Laletxe! Hau mozkorra atzo harrapatu nuena! Nik ez dakit non egon nintzen bart gauean, baina l. saria behintzat eraman nuen!

BERRITSUA SENDAGILEA-RENGANA

Joaten da medikuarengana, horrenbeste gorrotatzen dituzten berri-tsu horietako bat eta zer duen galde-tu aurretik mintzatzen hasten zaio:

— Begira mediku jauna! Oso gauza harrigarria gertatzen zait, ... badakit, badakit esango didazula horrelako gauzak ez direla beti ere... baina be-har-bezala hartuz gero...

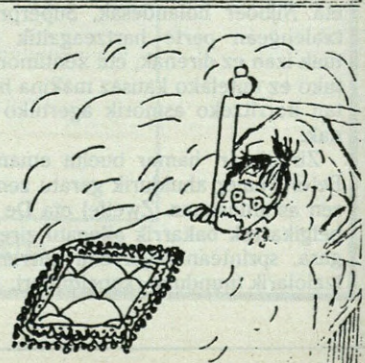
— Beno, baina zer daukazu?

— Begira, bada, batzutan mina sentitzen dut, baina ez dakit nola esan, sentitzen dut bainan ez dut sentitzen mina, eta orduan, mina aurkitu na-hiean hasten naiz baina ez dut aurki-tzen, eta zera, mina edukiko banu be-zalakoa da, baina ez daukat.

— Zer diozu?

— Bada hori, mina daukat, baina edukiko ez banu bezala.

— Begira, horrek oso erremedio erreza dauka. Har ezazu pomada hau, eta emango bazenu bezala egin, bainan ez ezazu eman.

osasunaren arduraz

Gorputz eritasuna eta suizidioaren arriskua

ASKOTAN entzuten da jende osasuntsuaren ahotan ezi-nezkoa litzaiekeela eritasun sen-daezin batek bere ahalmenak era nabarmen batean gutxitzea eta kasu horietan bere buruaz beste eginko luketela. Horrelako sui-dio-motak gertatzen dira zenbait kasutan, baina gure esperientziak erakusten digunez, sendatzeko aukerarik ez duen gaixoak sarri askotan pentsatzen baldin badu ere suizidioan, hurrengo pausoa (h.d. buruhiltzea) oso arraroa da. Alderantziz ere gertatzen dela esan genezake, alegia eritasunak gizabanakoaren baitan dagoen bi-zi instinto edo bera bultzatu egi-ten duela dirudi, erasonenak dau-denetan bereziki.

Geneve-kos Unibertsitate Ospitaleko Psikiatria eta Psikologia Medikoko Zerbitzuko den R. Zumbrunnen-ek arazo hau sakon-ki aztertu du, suizidio-arriskurik gehien duten gaixoen aurrean ospitaleko langileek zein jarrera hartu behar duten erabaki asmoz. Eta zer ikusi ahal izan du, suizi-dioa burutzea edo azkertzea oso arraroa dela ospitale orokor ba-tean. Aipatutako ospitalean, sei urteko epe batean, eta 300.000 biztanleko populazio bat ateraz-zen duela kontutan harturik, 2 kasu besterik ez ziren gertatu. Bestalde, portaera suizidak baz-tertu edo prbentzeko asmoz, hezi-keta, informazioa eta asistentzi pertsonalaren trebakuntza nahi-taezkoak direla ere gauza argia eta jakina bezala jotzen ditu Zum-brunnaen medikuak.

Xabier AGIRRE

Maitasunez hil

ADANI, soberan zeukan sahetsetik sortutako Ebak, jakituriaren sagarra eman zionean dastatzera, lotsaren eta damutzearen arrastoak somatu omen zituen hark sagar pozoindua irentsi ondoren. Hala diote liburu sakaratuek, gerta-kari hori ilustratzeko bata zein bestearen irudi bat jartzen dutelarik, osto batez larruaren beroa sortarazten dituzten parteak hestaliaz.

Beste hainbat ipuin edo mito bezala hartu izan du kontakizun hau, jakituri-az Jainko egin izan duen beste horrenbeste buru mamitsuk.

Eman dezagun, hala ere, Adanek koxk egin ziola Ebak eskainitako sagar hel-duari eta eskuak bularretan eta barrabiletan jarri beharrean, bata besteagandik aldenduz eta ezkututuz, txorabio batean joan zirela eskutik helduta belartzarren paradisuaren barrena.

Txori erresiñularen kantaz bildutako aide epelean tximuak eta orangutanak izango lirakeke disonantzia bakarrak, urrunean, baxu bat bezala, hasperenka ari ziren diplodokus eta mamuten artean.

Zorionaren izerdia intz bilakatzen doakie larruazeletik lurrazalera bizitzaren iturria sortuaz, une paradisiako hori, oinarritzko zorionaren sorgune hori eterna-la irudikatu delarik maitasunzaleen gogoan, nahiz pekatuaren garbiketan dena ematen dihardutenen artean.

«Har eta edan ezazu hemendik, hau gure gorputzen isurkia da-ta», ala, ur gar-denez beste isurki hura gorputz jaioberriarengandik garbitu nahi dutenen abu-ruak elkargaitzak dira harrez gero.

Bada dena dela, hainbeste filosofiarik gabe, ttakatteko hasierakoaren ondo-ren, sagarrak ez bait zuen askorako ematen, gure bikotea beste zerbait bazka-tzera joan zela dioenik. Txortan egin eta, esatebatera, marrubi gorri batzuk jate-ra joan zirela dioenik.

Zorionaren ala pekatuaren sorrera pittin bat banalizatu edo fribolizatu nahi izan duen joera horren kontra dator beraz gure argazkilariak aurkikunde arkeo-lojiko honetaz egindako dokumentu hau.

Martin ARANA

Au ez dek guda bakarra izan; erri erailtze gaixtoa ari ditek auek

(Ataño)

Espainiako gobernuak eta indar armatuek berenez ezin eta, gerra irabazteko premian, fronte desberdinak ireki dituzte; aurtun, guzti hauetan aha-
leginak redoblatu dituzte:

1. Ertzaintza. Lehen "kanpoan barre-
garri, etxean negargarri". Orain, "kan-
poan xoragarri, etxean gerra gorri". PN-
Vk, herriaren soberaniazko problemak
ignoratz, betiko zapaltzaileekin bat
egiten du, sintoma besterik ez den bio-
lentzia bati jazarrita.

2. Frantsesak ere horzka.

3. Damutuak. Jende batzuk, giro ustel
batean bizi-ta, urteen joan-etorrian,
arian-arian, kutsatu, pobretu, atsitu egin
direnak; azkenean, sistema-makinaren
pieza bat gehiago izatera iritsi dira eta,
beren pribilegiozko posizioagatik, kon-
kretuki makina errepresiboaren pieza
suertatu dira.

Militante batek borroka utzi dezan eta
"soluzio kolektiboak behar dira", esan
dezagun, ez dira kontrajarriak. Negozia-
tu behar diren soluzio kolektibo horien
kontrako dira, aldez, borroka uztera-
koan sistemak anikilazio-bide gisa eratu
duen makina horretan, mekanismo etsai
horietan, inplikatzaren direnak.

4. "Bakearen aldeko mugimendua":
GALen isiltzearekin bateratsu sortu eta
"hildakoengatik", besterik gabe, protes-
ta egiten omen duena.

Aipatu lau fronte horietan (ohartu ba-
ta-bestetik zein bestelako diren eta zein
sektore desberdinak inplikatzaren diren)
bilakatuko da, oso bereziki, Euskal He-
rriaren (Herri bezala bizirik iraun nahi
duen Euskal Herriaren) kontrako borro-
ka, datozen denboretan. Ito-larriaren
koadroa betiko indar errepresiboek eta
paraleloek, betiko partiduek eta sindika-
tuek eta, oraindik behar bezala balora-
tzen ez diren komunikabideek osatzen
dute.

AEKkoek esaten dutenean —eta are-
stian berriro esan dute: agintariak bazte-
rrera begira— euskara, irudiak irudi,
maldan behera datorrela, fenomeno za-
balago baten daturik beharbada esangu-
ratsuena esaten ari dira: Euskal Herrian,
etnozidioa aurrera dator.

Egunero eta arte guztiez jendea bio-
lentzatzen den honetan, biolentziaz
erantzun dezagun, kriminala da. Delin-
kuenteak gara, edo-ta terroristak (hitzen
gaineko kontrol kasik absoluto bat lortu

dute: zenbatek, delinkuente eta terroris-
tarik handienak burgesak eta militarrek
direla esanez gero, ez luke gaur "pasa-
da"tzat joko?)

Dozenaka mila zakur eta gorilen ar-
mak ikusi ditugu gero! Baina ez: "biolen-
toak", komentzitu gaituzte, hauexek
besterik ez dira: ETakoak, eta beren
ahotsa kaleetan entzunarazten mentura-
tzen diren langile, abertzaleak...

«¿A qué tipo de libertad nos pueden
llevar, quienes hoy manchan sus manos
con sangre de inocentes?» Ez dira oso
gaizki bizi, ETari buruz hori esaka da-
biltzanak. Ez dute aurtun barra-barra ar-
gitaratu diren gerra zibilari buruzko
erreportai oroigarriak irakurri! Gure es-
tatu hauek, nondik sortu dira? Zertan
irauten dute? Zer da ETA? Eta guri irudi-
tu, galdera hauek ez direla horren eran-
tzun gaitzak!

Kupela batean bizi zen Diogenes Gre-
ziakoari, beste filosofo batek, hainbat
hitz-joku eta silogismoez, buruan ada-
rrak sortu zitzaizkiola probatzen bait
zion, harek, esku batez ukituz kopeta,
ihardetsi zuen: «Ez ditut nik ikusten».
«Esos son los enemigos de nuestro pue-
blo»ka aritzen zaizkigunak jende norma-
laren «ez nuke ba esango»rekin topatzen
dira, berriz eta berriz.

Baina kontuz! Egiak ez dira egia dire-
lako garaitzen. Gogor eutsi behar da, zu-
titu daitezen. Eta eskuak bete arrazoi di-
tugula, hankak bete lokatz gabiltza; in-
formazio-kontrainformazio asunto ho-
rretan, edo armoni piska bat jartzen du-
gu hemen, edo kukuak okerrago jo be-
har digu oraindik.

Ez gara Frantziarenak, ez Espainia-
renak; eta Herri bat aparte garela-
ko, **autodeterminatzeko** eskubidea
daukagu.

«Jadanik autodeterminatu ginen, esta-
tutuarekin», diote sozialistek eta beren
hemengo kukusoei. Arzallus eta Garai-
koetxeak beste zirrikituren bat erdi-za-
balik utzi ohi dute tradizioz. «Buruja-
basuna» dute maite horiek («¿qué quiere
decir?»; «que son muy suyos»etik «que
quieren la independencia»raino). Joku
zikin bat: badakite jakin, Euskal Herria
ez dela autonomia honekin konforma-
tzekoa, beraz, laster edo berant, irtenbi-
de berri bat **negoziatu** beharko dela:
baina, negoziatioari bultzatzen bultzatzen
zaion ezker abertzalearekin bat egin be-

harrean, Euskadiren betidaniko etsaie-
kin elkartzen dira.

Oker dabilta: ETA gabe, hemen ez
da deusik negoziatzaren, eta ETA inda-
rrez ez badago, Euskal Herriak ez du
funtsezko errebindikapenik eskuratuko.
Baina oker dabiltzalarik, oreka galdu
dute, eta gure etsaierik amorratuenean
akatsetan jausi dira; batipat, erro luzeak
dituen arazo bati, adarskak eta ostu-
ñoak ebakitzaren hasi zaizkio: esanak
esan, aldaketa politikorako. bide-zido-
rrak galduta, hauek ere, errepresioaren
autopistan behera jo dute; eta laster, eta
zuzen, bi dira.

Funtsean, zera dago: alde guztietatik,
gure herriari, **herri gisa** (indibidualki
«beste edozein espainiarrek beste esku-
bidea» ditugu-ta), errespetorik ez. Egun
batean konstituzioari ezezkoa eman ge-
nion. Beste egun batean, OTANi eman
genion ezezkoa. Baina-ta zer? Geure ga-
rrantziko erabakiak oro, **beste garela-
koan**, ukatzen dizkigutelarik...

Nolabaiteko zoriz, euskaldunoi tor-
lojuak sar daitezen baino lehen
erabili beharreko iltzearena tokatu zai-
gu: horma zulatu eta mailukadak bildu.
Baina gure zulaketa —halaber min egi-
ten diena, besterik—, hil nahi ez dugun
herri garenez, zorrotz da zuzenez, eta,
ez horregatik bakarrik baina, horregatik
ere, irabazten ari gara; edo "irabazi du-
gu", nahiago ezker, Monzon lagunaren
hitzez.

Irabazi? Bai ametsak! Bai, ametsak!
Baina ez horren hutsalak! Zeinek esan
zuen, non ez naiz oroitzen, euskaldu-
nak, egun, «utopia eta pragmatismo de-
sarmatuaren artean» gabiltzala? Hor
nonbait gabiltza! Edo, Irigoienek "Polie-
droaren ostoa" nobelako pertsonai
haiek bezala piska bat, erdi lurrezkoak
erdi haizezkoak giratzeko.

Horregatik esaten dugu: "uso xuria
aidean, ederrago mahaian". Bake on bat
bideratuko duen negoziaketaren alde
ahalegindu behar dugu. Negozia eta ho-
rrek, Euskadi bere osotasunean berre-
raikitzen has gaitezen oinarriak ipiniko
ditu. Ezinbestekoa da. Aterako dugu.

Pablo SASTRE

Eros ezazu

ZEURE ETXE

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrea bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiazko balioaren %70taraino finantzatzeko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. **Edo % 100taraino gure Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzera eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa

ETXEBIZITZA EROSI EDO BESTE BEHARRIZANETARAKO HIPOTEKAZKO KREDITUAK GURE BEZEROENTZAKO. PERTSONA FISIKO EDO JURIDIKOENTZAKO BEREN NEGOZIOTARAKO. ETXAGILEENTZAKO: HITZARMEN DESBERDINAK ERAKUNDE PUBLIKOekin. KONTSULTA EZAZU.

ERANTZUN EGOKIAK

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian
Gipuzkoari lagundu
nahi diogu.
Horregatik, zerbitzu-
eta prestazio-aukera
zabal bat eskaintzen
dugu.
Eta kirol, kultur, zientzi
eta herri-izaerako

ekimen-mota guztietan
partehartzen dugu.
Gure herriaren
aberastasunean
partehartzeko.
Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian,
beti ere erantzun
egokiak.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

"Erantzun Egokiak"
